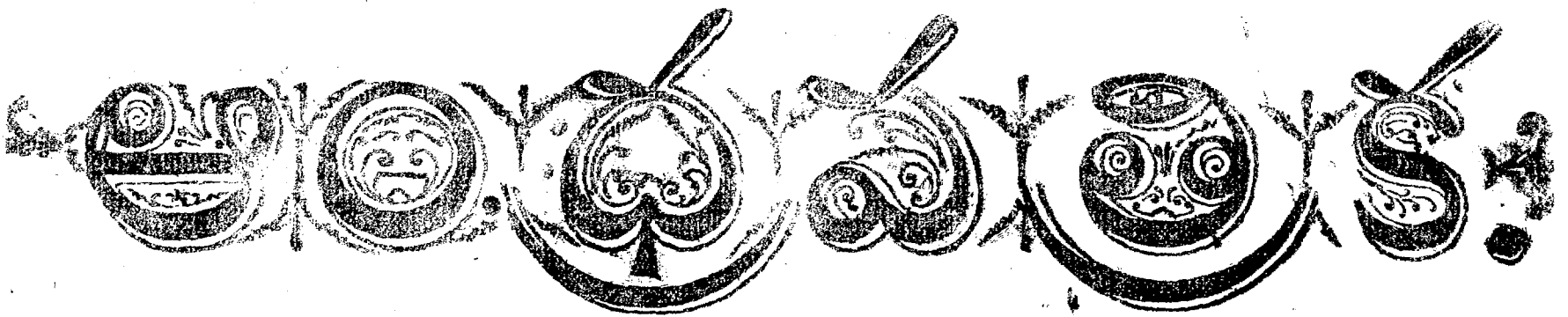

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

విడివత్రిక 1-3 0-1-6

Telephone No. 544.

310967 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ నెవ్టెంబరు నెల 16-వ తేది మంగళవారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, భాద్రపదమాస బహుళ తృతీయ 3.

No. 141
సంచిక ౧౪౧

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

ఇప్పుడు గొప్పవారిచే చేయఁబడిన యాంశ్మతావత్తములు పొందియున్నది. వంశభాష. చిటి కూచి కొనిత మోచియుగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిద

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల తావును,
చర్మపు నొప్పుల తారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును పాపుల రూపుమాఱును.
వగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

నొప్పులకు సంజీవివంటిది

ఈమందును దుద్దగానీ చెమట వట్టుటవలన శరీర
మండలి దుమ్మదార్ఢములను తొలగించి ఎవరైనను
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడా వాడుచున్నారు.

కలెండర్లో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

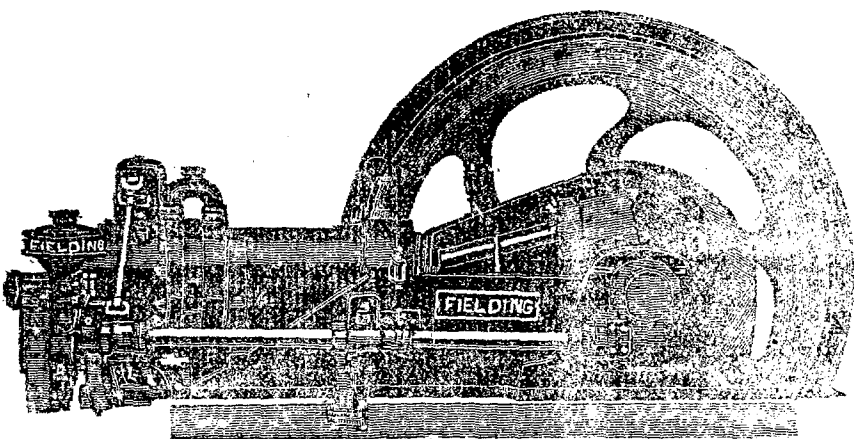
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబు శెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

“ఫీల్డింగ్”

ప్రసిద్ధి కెక్కిన క్విక్ స్టార్టింగు

వేటెంటు శమిడిశల్ కూడు ఆయిలు యింజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

యీ యింజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేసరై జరు చల్లని స్థితిలో నుండగనే
ప్రార్థ కాగలదు.

యెటువంటి కూడు ఆయిలుతో నైనను అతి సంతృప్తికరముగా పనిచేయును. కూడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు:—

కెల్సోన్

నెం 690 రు.

డి. యల్. శాస్త్రి అందుకో.,

12, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

పోస్టుబాక్సు
నెం 203 రు.

(953) వెల్లింగుటన్ సినిమా

18.9.24 శనివారమునుండి 19.9.24 కుర్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రదర్శనము 2 ఆటలు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3-15 కూడ గలదు
4-వ వారము-8 భాగములు. యూనివర్సల్ గార్డెయిన్ సిరియల్
“ది బీస్టు ఆఫ్ సారడైస్”
క్రూరమైన అడవిమృగములు ధీరులైన విల్లియం డెస్సాండ్
డి ఎల్వీక్ సెడ్జ్విక్ సాహసకృత్యములు చూడలేకగవి.
న్యూసు, కామిక్ కూడ చూపబడును.

ఇంపీరియల్ సినిమా
హైరోడు, తిరువళిక్కేణి

18.9.24 శనివారమునుండి 19.9.24 తేది మంగళవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రదర్శనము 2 ఆటలు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3-15 కూడ గలదు.

ది మిస్టరీ ఆఫ్-13

మొదటి 10 భాగములు చూపబడును.

వగుళ్లుకు తైలము

వల డబ్బీ 1-కి రు. 0-6-0. వి. పి. తో 0-11-0
1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్టేజి 0-5-0 మూత్రము.

అరికాళ్లు, అరిచేతులు, చర్మము కారకవలన, శిశుగారి
వలన పగిలి పీరుకాయలు, తలపుట్టుకుము గుంభించును. ఈ
తైలమును రాచిన వగుళ్లుమాని జీలసాము మంచిచెత్తము రాగల
దు. పగుళ్లును ప్రియమైన వాడుచును. స్వల్పక్రయము. కాల్చి పగు
ళ్ళకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగకరము.

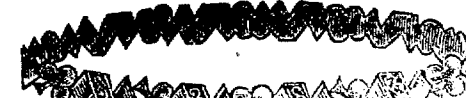
అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు, పోస్టు బాక్సు నెం 203

ఖద్దరు ప్రదర్శనము

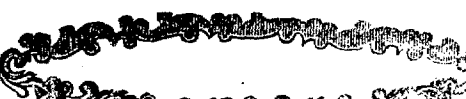
మద్రాసులోనిదియే మొదటిసారి

అక్టోబరు నెలలో జరుగనున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వంలోని ఖద్దరు ప్రదర్శనముకూడ జరుగ నున్నది. గాన ఆంధ్రమహాశయిత్వము ప్రదర్శనయోగ్యములగు వస్తువులను వివిధ పంపి ఖద్దరు ప్రదర్శనమును జయప్రదముగ గావించవలెను. తామును సామానులకు అగు రానుపోను ఖద్దరులు తామే భరించవలయును. ప్రదర్శనశాలలో స్థాల్పకూడ యేర్పరుపబడినవి. స్థాల్ప 1 కి రు. 10-0-0 వలయు వారు యీ నెల 25 తేదీలోపుగ యీక్రింది విలాసమునకు రూపాయలను పంపిన రిజిస్ట్రేషన్ చేయబడును. ప్రదర్శనమునకు ప పబడు సామానులు ఈ నెల 30 వ తేదీలోగ యీక్రింది విలాసమునకు చేరవలెను

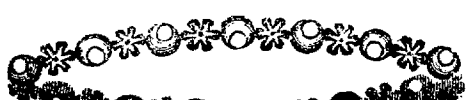
7ంటి సూర్యనారాయణశాస్త్రి, సెక్రటరీ, ఖద్దరు ప్రదర్శనము. 7 తంబు శెట్టిపిఠి, మద్రాసు.

క్లామకారి

బాలరాజి

సూర్యచంద్ర

చిత్ర విచిత్ర గాజులకు పట్టినిల్లు

ప్రస్తుత వనాగరికమునకు తగిన బంగారుగాజులు పలురకములలో అనేక కొలతలలో అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.

2 1/2 సవరము మొదలు 6 సవరములవరకు తయారగును.

చేదారము సహా మజారి జత 1-కి రు. 10-0-0

ఒకసారి మావద్ద చేరముచేసిన అంతయు మీకే తెలియును.

సవరము బంగారుకు సీమవెండికి పూచీ యివ్వబడును. (3)

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,

నగలవర్తకులు, 25 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

నమ్మకముగ క్రొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్త్రాసము

ది ఆంధ్రా జ్యాయలరి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్డాఫీసు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

మావద్దను అనేకరకములు క్రొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొల్లులు, కానుకలు అడ్డిగ వ్రేకలు మొదలగు బంగారు నగలున్నవరత్నములు వేసిన అనేకమాదిరలు అడ్డిగలు, జడబిల్లులు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనరములు, పతకములు, మొదలగువన్ని వేండి రైలు కూజాలు, టన్నులు, వేలాగిన్నెలు, కాపిన్నెలు మొదలగు పాత్రసామానులన్న అనేకరకములు కాట్టగొలుసులు, మొదలగు అన్నివస్తువులు యెప్పుడు సిద్ధముగా యుండును. కాను బంగారమునకున్న చాచివేండికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వబడును.

నచ్చనివి వాపసు తీసుకొనబడును.

(ప్రావైటు): కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి,

శనగపాటి కోటయ్య అండు బ్రదరు,

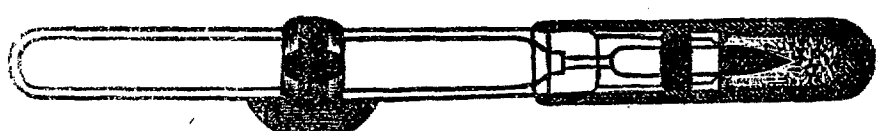

నెల్ ట్ ఫిల్లింగు

"ఆ గే ట్"

ఫంతున్ పనా

హెడ్డాఫీస్ వెన్ క్రమంనునందు, నూరసంఖ్య అని చెప్పడకు ఈ "ఆగేట్" కలము, ఆమెకా అన్నె లియా, నెంబ అని ఖండములలో విరివిగా వ్యాపించియున్నది. ఇక్కడివస్తువు ను హిందూదేశమునందు కూడ మిక్కిలిగా బాదర చేయ నొందుచున్నది.

సాదారణమయిన "ఆగేట్" కలము

మామూలుగా ఉపయోగించబడు ఉత్కృష్ట "ఆగేట్" గాజుపాళి నువహించుట యద్భుతమగు నూరక విభావము. ఒకటూరి పిరాలో ముంపినయెడల అందు నిమిషములవరకు చక్కగా ప్రాయము.

మైలాపూరు   వి. కోరి యా డిబో,   మద్రాసు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

సెప్టెంబరు 16-వ తేది మంగళవారము

(1) శాస్త్రములు			
దశియాలు	బా 1-కి రు 30.0-0 మొదలు	42.0-0	మొదలు
లియ్యము	బస్తా	మొదలు	వరకు
కుసుమ తెనాలి	బా 48 గలవి	రు 14.0-0	14.8-0
నెలూరి	బా 16.8-0	17.0-0	17.8-0
డిబ్బి	బా 45 గలవి	రు 16.8-0	17.0-0
రాగులు	రా. 164 బస్తా 1-కి	రు 9-12.0	9-0-0
వస్తువులు	"	రు 22.0-0	24.0-0
(2) పవ్యధాన్యములు			
కందులు	బస్తా 1-కి రు 205	రు 11.0-0	రు 12.0-0
నెనగలు	బా 1-కి	రు 11.4-0	12.8-0
పెసలు	బా 1-కి	రు 11.8-0	12.4-0
మినుములు	బా 1-కి	రు 12.0-0	16.0-0
ఉలము	ర 164	రు 9.4-0	11.4-0
(3) నూనె వస్తువులు			
నవ్వులనూనె	బా 1-కి	రు 170.0-0	175.0-0
నెయ్యి	మ 1-కి	రు 14.0-0	26.0-0
కొండాపురం నేరు నెనగపప్పు	బా 1-కి	రు 60.0-0	62.0-0
ఇతరప్రదేశము	"	రు 55.0-0	58.0-0
నేరు నెనగనూనె గానుగ	బా 1-కి రు 148	మి.కా.నూనె	186
అముదమునూనె	బా 1-కి	రు 190.0-0	
(4) చిల్లర వస్తువులు			
చాయపసుపు	బా 1-కి	రు 205.0-0	210.0-0
కూరపసుపు	"	రు 140.0-0	160.0-0
మిరపకాయలు (గుంటూరు)	బా 1-కి రు 105.0-0	140.0-0	
గుంటూరుపాయకటు నీలిమండు మునుగు	1-కి రు 45,	50	
కాళహ స్తిపాయకట్టు	"	రు 60,	70
బెల్లము	బా 1-కి	రు 85.0-0	60.0-0
చింతిపండు	బా 1-కి	రు 80.0-0	49.0-0
(5) ఇనుము			
పట్టారకంబా	1-కి వ	రు 32.8-0	38.0-0
చదరం	"	రు 38.0-0	38.0-0
రవుండు	"	రు 38.0-0	36.0-0
(6) లోహములు			
వెండి 100 మలంక	రు 78.0-0	82.8-0	
బంగారము, తులము 1-కి	రు 24.2-0	24.10-0	
సవరము 1-కి		15.7-0	
ఇత్తడి బా 1-కి	రు 265.0-0	272.0-0	
రాగి డిబ్బా	రు 30.0-0	305.0-0	
అస్కాచక్రార బా 1-కి	రు 39.8-0	40.0-0	
(7) రంగులు అలిజరై ను			
అవుక్కుమ్మడు	20 డి.గ్రీసు రు 76.0-0	77.0-0	
వొట్టిక్కుమ్మడు	డిబ్బా	"	
సింహం	డిబ్బా	"	
గురం	డిబ్బా	"	
(8) దూది			
జోండా వెట్టు బారసు 1-కి	రు 320.0-0		
(9) నూలు			
కోయంబుత్తురు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 9.10-0		
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 8.6-0		
వుల్లూరు మేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 8.12-0		
అనామదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	రు 9.3-0		
డిబ్బా నెం 14 డిబ్బా	రు 10.2-0		
నూళియేనుగ నెం 20	రు 11.15-0		
జపాన్ నెం 20	రు 12.0-0		
" " 40 ఏ తేలి అయినను	రు 15.6-0		
గోకాకు నెం 12 1/2	రు 9.15-0		
వద్దాన్ నెం 24 1/2	రు 12.2-0		
14 1/2 క్విల్ల కో పక్షి	రు 9.14-0		

మదన కామేశ్వర లేహ్యము

దుర్బలల పాలిటి సుంజీవి మేహము, నిక్కాక కుళ్ల నష్టము, నిస్సత్తవ, అతిమాత్రము, పీటిని హరించి మంచి బలమును, యావ్యసమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాపప్రాప్తిని కలిగించు వర్తపదార్థము. 2 డబ్బీలను వాడుదు.

20 తులముల డబ్బి రు. 1-4-0. వి.పి. చార్జి 0-8-0, 335 పి. శి. వ. అండు కంపెనీ, ఆయుర్వేద సమాజం వెండిపే. (నెల్లూరుజిల్లా.)

మదరాసు కార్పొరేషను

పరిపాలన నివేదికము

నిన్నటికినను కార్పొరేషనువారి ప్రత్యేక సమావేశము మరల రిపబ్లిక్ భవనమునందు గూడినది. డి. బి. వి. తిరుమల శ్రీగారి అధ్యక్షతనై కవివచనరు పరిపాలన నివేదికమును, ఆరోగ్య కాభివృద్ధికారియొక్క సాంఘికనివేదికమును గూర్చి విచారించుటకు సభ యుద్దేశింప బడినది.

ప్రథమమున డి. బి. జి. నాథాయణస్వామి కెటిగారు నివేదికమునుగూర్చి మాట్లాడుచు ప్రస్తుతము కార్పొరేషను కవివచనరుగానున్న జి. టి. బోగుగారు తాము వచ్చినప్పటి నుండి అల్పకాలములోనే కార్పొరేషనుకు వారు గావించిన సేవకునై వారిని ప్రశంసించిరి.

రైతులను ఆదాయము అభివృద్ధియగుటకు విశేషము కృషిచేసిన కృష్ణస్వామి అయ్యంగారిని ఉపన్యాసకులు అభినందించిరి.

చాలినంత డబ్బులేకున్న కార్పొరేషనువారు ప్రతికూలాభిప్రాయము గమనింపక మంబలము విధానము సంగీకరించుట తప్పనియు, సగరములోని అభివృద్ధికై కృషిసల్పుటకు చాలఅవకాశము గలదనియును, ఈసంవత్సరమున ఆదాయముపన్ను కొంచెము ఎక్కువగవచ్చినను కార్పొరేషను వ్యయము ఎక్కువగుచున్నదనియు, ఇండ్లఅడ్డలు పడిపోవుటచే, పన్నులు తగ్గింపవలసియుండును గాన, ఆదాయవ్యయములు కార్పొరేషనువారెట్లు సరిపుచ్చ గూగుదురో యని భయమును చున్నదనియు, రిట్రెంచ్మెంటు కమిటీవారే సహాయము గావించవలెననియు, ఆవిషయమునగూడ ఆశక్తికల్పన అవకాశము లేదనియు, తెల్పిరి. రోడ్లమరమ్మతు, నీటిసప్లై విషయములగూర్చి కార్పొరేషనువారి కెక్కువ శ్రద్ధసహింపవలెననియు, పెద్దబంగళాలలో మీటర్ల సేర్పాటు చేయవలెననియు, అందులకు ప్రారంభ వ్యయమునీ వెరవదగదనియు, ద్రోణిజీవిధానము ఏమియు, తృప్తికరముగ లేదనియు, తేజాంపేట, అల్వారుపేట, నుంగం కాకములలో ఇదివరకు ఎన్నిసార్లు ఆందోళనము గావించబడినను ద్రోణిజీ ఏర్పాట్లు జరిపియుండలేదనియు, శిశుసంరక్షణ సంఘములు చక్కగ పనిచేయుచున్న వనియు, వాటికి అంటు రెన్సుకారు మొదలగు సాధనములొసగి ప్రోత్సాహము గావించవలెననియు, ఇంకను ప్రారంభింప వలసియున్న శిశుసంరక్షణ సంఘముల రెంటిని వెంటనే ప్రారంభింప దగుననియు, ఉపన్యాసకులు చెప్పిరి.

గృహములకు నీటిసప్లై పరిమితి సంవత్సరమునకు రు120 లనుండి రు 60 లకు తగ్గింపదగునను మానవన గవర్నమెంటు వారు త్రోసివేయుట, విచారకరమనియు, కాసనసభలో ఈ సక్ష్మను సవరించుటకు తీసుకరాబడు బిల్లు అంగీకరింపబడు గాక యనియు, కమిషనరుకు, స్థానసంఘమువారును, తమ అధికారమును తిన్నగ చలాయించి యుండవలసిన వనియు, కార్పొరేషను కౌన్సిలు సభ్యులకును అధికారులకును, వీధికొక్కారల చొప్పున ప్రతినిధులు ఆయావీధుల కిష్టనిష్ఠురముల తెలుపుటకై ఎన్నుకొనబడవలె ననియు, అందువలన మిలేన్యాయమున కవకాశము గలదనియు, కార్పొరేషను పాతకాలయందలి పిల్లలను, డ్రెస్కోవోగ్లీచే పరీక్ష చేయించవలె ననియు, తెల్పిరి.

పి. రంగనాథం కెటిగారు

గత సంవత్సరమున జరిగిన యభివృద్ధికై కవివచనరు ప్రశంసించి, ఆరోగ్యకాభివృద్ధికారి ప్రచురణ విషయమునందు విశేషకాలము వృధాపుచ్చదగదనియు, ఆ స్త్రీపన్ను 100 కి 25 వంతునైన నను తగ్గించి, చూతే, నుంగంబాకం, మొదలగు ప్రదేశములలో, క్యాబిలను, వర్కుషాపులను, బాగుచేసి అభివృద్ధిలోనికి తీసుకు రాదగుననియు, సగరమున, ఇంకను చాలరోడ్లకు తారు వేయదగుననియు, నీటిసప్లైవిధానమును, బాగుచేయవలె ననియు, ఆస్పత్రులలోను చాకరేవులవద్దను, తోటలయందును, పంపులుగలిగిన బావులను ఎక్కువగా క్రయించి ప్రోత్సాహము జేయవలెననియు, ఎగ్జూటరుండి బీచివరకు, డబుల్ రైలు రైల్వే వెయ్యవలెననియు, మాంటూరోడ్లనుండి నుంగంబాకంవరకు ట్రాము వెయ్యవలెననియు, చూతే ప్రదేశ మెక్కువ అభివృద్ధి చేయవలెననియు తెల్పిరి. కార్పొరేషనువారు నిర్బంధించిన ప్రారంభవిద్యను, ఎరెక్ట్రీకు డీపములను విరివిగ ఏర్పాటు చేసి నందులకు వారిసభివందించి, వానిని సక్రమముగా సాగింపదగునని తెల్పిరి.

సైమన్ వర్క్సు కాఖవారు 22 వ దినములో పంపింగు స్టేషనుకు తగినస్థలమును సంపాదించదగుననియు, ఆరోగ్యకాఖ

వారు గూడెములలో నూతులు, రోడ్లను, మారుగు కాలువలను, ఏర్పాటు చేయదగుననియు, శిశు సంరక్షణవిధానమును లేడిచార్జర్ యొక్కయు, మంత్రసానులయొక్కయు, అమ్మలెన్ను మోటారుకారులయొక్కయు సహాయముతో కొనసాగించదగుననియు తెల్పిరి.

పన్నులు ఎక్కువైనందున వగమును క్రామెటను కంపెనీవారికి కంట్రాక్టు ముగిసిన వెంటనే కార్పొరేషను వారు తామే ఆవ్యవహారమును సాగింపదగుననియు రు 150 జీతమునిచ్చి మెడ్డి గారిని కన్ వెల్లింగు ఇంజనీరుగా ఉంచుకొనుట అనవసరమనియు మితవ్యయము ఇంతవరకు కార్పొరేషనువారు తలపెట్టుటయే లేదనియు మాడెలు ఇండ్లను నిర్మించి సగరమునందలి కార్పొరేషను పాతకాలలో పిల్లలకు మధ్యాహ్నభోజనమునకును వైద్యపరీక్షకును ఏర్పాట్లు గావించదగుననియు, రోడ్లను బాగుచేయుటకు కూలీలను ఎక్కువమందిని ఏర్పాటుచేయవలెననియు పీఠులలో న్యూ సెన్సును సరుకులలో కల్లీ రూపుమాపుటకు ఆవసరమైనచో కాసనసభాయమును గూడ గైకొని కృషిచల్పవలెననియు, శిశు సంరక్షణసంఘము బాగుగ నిర్వహింపదగుననియు పల్కిరి. తదుపరి టి. వరదాచాళు నాయుడుగారు కార్పొరేషను ఆదాయము తగ్గుటవలన వ్యయమును వీలైనంతవరకు తగ్గింపవలెననియు మదరాసు పౌరులకు ఒత్తిడిగలిగింపక మామూలు పన్నులుకన్న ఇతరమైన పన్నులు వివేసజేయదగు ఆలోచన చేయవలెననియు చెప్పిరి. వ్యయమును తగ్గించుట కొరకు ఇదివరలో రిట్రెంచ్మెంట్ కమిటీ స్థాపించబడినదియు, వలయు కోరంలేనందువలన రెండుమాడుసార్లు మాత్రమే సమావేశమైనదనియు, ఉన్నతోన్యోగులలో చాల తగ్గింపు సవకాశము గలదనియు, ఇతరమైన ఆదాయములను కనిపెట్టుటకుగాను అభివృద్ధికాఖవారు చేసిన ప్రయత్నములు కొంతవరకు ఫలప్రథములైన ననియు, ఎరెక్ట్రీకు డీప స్తంభములపై ప్రకటనలవిధాన పన్ను వేయుటకు కమిటీవారు చేయు ప్రయత్నములు సఫలముగాను చున్నారనియు, డబ్బులేనయనవలయు చోట్ల మార్కెటులు నెలకొల్పబడలేదనియు, రాబోవు సంవత్సరంబు టుచర్సుకువచ్చినపుడు ఆదాయపుపన్ను తగ్గించుటనుగూర్చినపనుస్య రాక దిప్పదనియు, గతసంవత్సరముందు ఆదాయపన్నుతగ్గించుటకు ప్రయత్నము చేయబడిన గాని నిష్ఫలమైనదనియు, గానమన ఖర్చును తగ్గించుటయు, ఆదాయమును వృద్ధిచేయు ప్రయత్నము సరిపెనతో ఆదాయపుపన్ను తగ్గింపవలెనుండునని నడిచిరి. కార్పొరేషనువారి ఖర్చు ముఖ్యముగా (1) పబ్లికువర్క్సు (2) ఆరోగ్యవైద్య సహాయక (3) విద్యా కాఖిలయం దుగలదనియు, అందు మొదటిస్థానము విద్యాభివృద్ధికై నొగదగుననియు, జాతీయొక్క డ్రెస్సుత్యము అందువలననే ఆధారపడి యున్నదనియు, బడులలో పిల్లలసంఖ్య అధికముగా అభివృద్ధియగుట సంతసింపదగిన యంశమనియు, తగినసవతులు లేనందున ఉపాధ్యాయులు చాలమి చేతనన్న పిల్లలను కొందరిని చేర్చుకొన లేదనియు, కాపిటల్ వర్క్సుకొరకు ప్రభుత్వమువారిని 1 లక్షరూపాయలు ఆప్పుకోరగా వారు కాంక్ష చేయమిచే పాతకాలా భవనములు సరియైనస్థితిలో లేననియు చెప్పిరి.

ఈ సంవత్సరము అంటువ్యాధులు తగ్గి, మరణసంఖ్య కన్న జననసంఖ్య అధికముగా నుండుట ప్రశంసించదగిన యంశమనియును, చిన్నబిడ్డల మరణసంఖ్య తగ్గుటచే శిశుసంరక్షణ కాఖవారిని అభినందించ దగుననియు, చెప్పిరి.

గతసంవత్సరమువలె 7 లక్షలరూపాయలు రోడ్లమరమ్మతులకు వెచ్చించబడినదనియు, వెనుకటికన్న రోడ్లు బాగుగ నున్నను సరియైనరోలింగు ఉంచవలెననియు, తారువేయుటకు రోడ్లను ఎన్నుటయందు ఎక్కువశ్రద్ధ తీసికొనవగు ననియు, మొత్తముమీద నివేదికము తృప్తికరముగా నుండెననియు పల్కిరి. విదప కోరము లేకపోవుటచే సభ ముగించితి.

లాహోరు అనర్కాలి బాంబుకేసు

300 మందిని అరెస్టు చేసిరి

1918 లో లాహోరులో అనర్కాలిలో బాంబువేసిన కేసులో రహస్యముగా విచారణజరుగుచున్నది. ఇద్దరు ఆశ్రామధురైరి. 300 మందిని అరెస్టుచేసిరి. వీరిలో చాలమంది తారు అకాలీలని తెలియుచున్నది. (అ. ప్రె.)

వివిధమండలముల గోని మ్యునిసిపల్ ఎన్నికలు

నెల్లూరు, కుంభకోణము మొదలైన సగరములందలి వోటర్లకు

సి. రామలింగారెడ్డి యం. యల్. సి. గారిలేఖ

రాబోవు మ్యునిసిపల్ ఎన్నికలలో కాంగ్రెస్ అభ్యర్థులకే వోట్ల నొసగుదని కుంభకోణపురవాసుల నుద్బోధించుచున్నాను. భారతజాతీయత పరీక్షకు లోనగుచున్నది. కనుక వోట్లలో తమ ప్రవర్తనములను జాతీయొక్కభవిష్యత్తున కార్ధారము కల్పింపవలెను. చిల్లరచిల్లరవిషయము లన్నిటిలో లొంగి పైకిమాత్రము జాతీయాభిమాన మున్నట్లు టిండుట వనస్సభావమునకు కళంకదాయకమును, దేశోద్రోహమును సగును. అట్లు గుటకన్న అట్టివారు ప్రత్యక్షముగ తిరోగాములై దేశాభిమానాభావము ప్రకటించుట యుక్తము.

కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను ఎన్నుకొనుటకు గలకారణములు విస్తృతములు, సులభగ్రాహ్యములు, నిర్వివాదములు దేశమంతటిలోని చక్కని కట్టుదిట్టములతో ఎన్నికలందు పోటీచేయుచున్న వారొక్క కాంగ్రెసుపక్షమువారే కావున జాతీయవాదులై యును సేకమై వారికి సాయము జేయదగును.

కాంగ్రెసు కేవలము రాజకీయయంత్రమే కాదు. సామాన్యమణితిబాపి వారిహక్కులను స్వాతంత్ర్యమును సంరక్షించుటకై కృషిసల్పుచున్న జాతీయసంఘము లన్నిటిలోనుగొప్పది. పలుకలవలన బాధ నొందినవారి సహాయము విషయము నాలోచింతు. స్థానికసంఘములలో తంత్రములు జరుపుచు అభ్యర్థులుగ నున్నటువంటి జస్టిస్ పక్షమువారుగాని, "ఇండిపెండెంట్లు" గాని చింతాలు ప్రోగుజేసి, కట్టుదిట్టములతో పనిచేయు ప్రచారకుల సేర్పాటుచేయువిషయమున సేమిక్ష్మి సలిపిరి. కాంగ్రెసువోలే సేసంఘమును రాజకీయములను సాంఘిక సేవను మేళవించి కృషి సల్పుటలేదు.

ప్రభుత్వము వారు మీపైకి బంపిన వజ్రదాయనదగు తంజావూరు రీసెటిల్మెంటు వ్యవహారమునుగూర్చి ఆలోచింపును. కాంగ్రెసువారును, సంయుక్త జాతీయవాదులు మీకు బాసటగ నిలచి, మీరకై సంరంభము గావించియుండిరి. ఇకముందు నల్లైకావించెదరు. తమన్నేహితులబలమును క్షీణింపజేసి, ప్రత్యక్షముగను పరోక్షముగను తమకు విరోధులుగ నున్నవారికి సాయముజేయుచున్న చ్యమునకు పాల్పడుట గౌరవమా లాభకరమా? ఇట్టి అమానుష చర్యలవలన వారు ఆత్మనాశము గావించుకొనరా?

జాతీయ జాతీయభావమునకును నభేదముకావున స్థానిక సంఘములు మొదలు ఢిల్లీ అసెంబ్లీవరకు అన్నిఎన్నికలలో సీ అభేదభావము ప్రత్యక్షప్రదర్శితము కావలెను. అసెంబ్లీకి జాతీయభావము ననుసరించి వోటుచేసి మ్యునిసిపాలిటీలకు వ్యక్తభిమానమును స్థానికాభిమానము ననుసరించి వోటు చేయుట బుద్ధిహీనయగును.

ప్రభుత్వమువారికి మీలమును చూపించవలెనన్న మీజాతీయభావపరిత్రతను సర్వత్ర ప్రదర్శితము గావించవలెను. గొలుసులో నొక్కొక్కము బలహీనమైచో గొలుసు పుటుక్కున తెగిపోవును.

తంజావూరు యం. యల్. సి. లీఎన్నికలలో యావచ్చక్రితో కృషిసల్పెదరని యాశించుచున్నాను. తమపనియంతయు కాసనసభయందేయున్నదని వారు తలంపగూడదు. ప్రజాప్రతినిధులగుటచే వారు సర్వతోముఖముగ జాతీయభావమును పోషించి పెంపొందింపవలెను.

మొన్నటిఎన్నికలలో నుద్రాసు కాంచినవిజయముజెల్లాలలోనివారి కాచర్యప్రాయముగనుగాక.

జెల్లూర్, కృష్ణా, నెల్లూర్, గోదావరిజిల్లాలలో జాతీయవాదపక్షమునకుచెందిన కాసనసభ్యులు మ్యునిసిపల్ ఎన్నికలలో బాగుగ కృషిసల్పి కాంగ్రెసునకు విజయము నొసగురైదురుగాక. జస్టిస్, ఇండిపెండెంటు పక్షములవారికి ప్రతికూలురుగనున్న యావన్మందిని సేకముగావించి జాతీయవిధానము ననుసరించి తగిన కట్టుదిట్టములతో ప్రచారము చక్కగ సాగించినది.

సి. రామలింగారెడ్డి,

సెప్టెంబరు 15 వ లేడీ.

దసరా పందెపు ఆటలు

సుందరమైన వెండివిగ్రహములు బహుమతు లివ్వబడును

చీరాలలోనున్న మిత్రాభివృద్ధి సంఘమువారిచే గత 5-6 సంవత్సరములనుండి ప్రతిసంవత్సరము దసరాపండుగ రోజులలో వ్యాయామ పోటీపరీక్షలు జరుపబడుచు, పరీక్షలలో నెగ్గినవారికి బహుమతులు అందగబడుచున్నవి. ఈసంవత్సరము పోటీపరీక్షకు ఆగ్స్టు 1వ తారీఖు మొదలు 6వ తారీఖువరకు జరుప నిర్ణయించినారు. ఈపోటీ బాపట్ల తాలూకాలో కరిగ్నెజుడు మిడిల్ హైస్కూల్లోని బాలరక్ష మాత్రమే నిర్వహించినారు. దరఖాస్తులు యూనెల 25వ తారీఖులోపల కాంధూరి నరదాచార్యులు, టోర్నమెంటు మేనేజరు దసరా స్పోర్ట్స్ చీరాకు పంపించవలెను. ఇతర విషయములు వివరములు సముఖమున వచ్చి తెలిసికొనవచ్చును.

యస్. పి. రాములు,
సెక్రటరీ.

మడక శిర

(బహిరేఖ)

ఈయార నొక మిడిల్ స్కూలుకి 4 సంవత్సరముల క్రింద స్థాపించబడినది. బాలరసంఖ్య సంవత్సర సంవత్సరము తీరదనందుచున్నది.

జిల్లాబోర్డువారి పాఠశాలను గ్రామాంతరమునకు మార్చి సమకట్టి కొందరు లోకలోబోర్డుమెంబర్స్ సమస్యను విమర్శించి వారియభిప్రాయముల నివ్వనట్లు కోరిరి.

ఆలోచనోద్దమెంబర్లలో నీగ్రామ జనప్రతినిధి యగు రా. శ్రీ సినగడుగారొకరు. వారియుత్తరవంధిన చాచి నశీకులతో నీవిషయమై ముచ్చటించిరి.

9 తేదీ సాయంత్రము మహారైదుగంటల కొక సభ జరుపబడెను. మిడిల్ స్కూలు సెల్లివేయ విషయమున సభికుల యభిప్రాయములవివరములను వివరించుచున్నవారికిని పిమ్మట కొన్ని తీర్మానములు మోడింపబడెను. వాటిలో ముఖ్యమైనవి:—

(1) వెంకమ్మగారి బడిలోని పెద్దతరగతులను తీసివేయమట (2) హిందూబోర్డు బాలరస్కూలులోని 4 వ తరగతిని తీసివేయమట (3) ప్రయత్నముల చేయుట (4) జిల్లాబోర్డువారిని జిల్లా అజు కేవల ఆఫీసరుగారిని బాలర జీతములు తగ్గించునట్లుకోరుట.

తీర్మానము లేక గ్రామముగా నంగీకరింపబడినవిమ్మట సభా గ్యులు కేవల యగారు సభవారితరపున మిడిల్ స్కూల్ వు దికివచ్చునట్లు చేయుట ఎల్లరి భారమునియు దానినింతవరకు వే దుగ్రామమున కెత్తివేయకుండునట్లుకై జిల్లాబోర్డువారికిని విజుకేవల ఆఫీసరుగారికిని వందనముల నర్పించెను.

యునానీ శరీరారోగ్యపండివి

సర్వకాలములందు ఉపయోగించదగిన లేఖ్యము. ఇది రక్తమును శుద్ధిపరచును. శ్రోత్ర రక్తమును పుట్టించి మనో యుల్లాసము గలిగించును. దారుణమైన ఆకలిపుట్టించి కాయ సిద్ధిచేయును. ఆజీర్ణపైత్త్యరోగములను, సర్వమేహములను, సెగ, వాయు దుర్బలములు, రసపట్టు, వీర్యవృద్ధిములన కలుగు సర్వవ్యాధులను, క్షయ, శ్వాస, కాస, క్షేమ్య రోగములను, పదివిధముల మూలశంకలు నశింపజేయును. కులసాగా కాలవిరోధము చేయించును. శ్రీలక్ష్మీరక్త కుసుమ ప్రదర్శనోగములనున్న సర్వబహిష్కర్యగుతులను అద్భుతముగా కుదుర్చును. ఇది మెదడు ననుసరించుచుండ సర్వవ్యాధులను నివారణజేసి జ్ఞాపకశక్తి ని సేత్రరోగములను బాగుజేయును. ఈలేఖ్యము వనమాలికలతో తయారుచేయబడినది. ఇందులో రస విష గంధకాదులు పున్నట్లు యెనైన రుచిపువరిచేయెడల రు 5000 బహుమతి యివ్వబడును. ధనికులకు వీడలకు అందరకు ఉపయోగపడునట్లు తక్కువధరకు యివ్వచున్నాము. ఈ లేఖ్యము నేవించిన ప్రతివారును దీని గుణములు తెలిసికొనిన పిమ్మట 24 తులముల బంగారము ఖరీదు చేయగల దని దృఢముగా నమ్మగలరు. ఈలేఖ్యము ప్రతిబడిపిల్లలకు మిక్కిలి ఆకర్షణమైన దని దృఢముగా నమ్మవలయును. ఇది వాడేటప్పుడు ఏ విధమైన పక్ష్యములేదు. 24 తులముల లేఖ్యము చెల ఖర్చులు సహా రు 2.8.0.

వలయువారు:—యం. అజీజుద్దీన్, ప్రొప్రైటరు, హిరపురము. గోదావరిజిల్లా అని వ్రాయవలెను.

తమాషాలు

(ఆంధ్ర పత్రికకు ప్రత్యేకము)

ఖర్చుతగింది

వెంకటరెడ్డి పీడబయ్యకు సలహానిమి త్తమే బోయెను, వెంకటరెడ్డి:—నాకేమి మీరు పట్టుతారా? పీడబయ్య:—సంజాపేమిటి? ఈకేసులో తప్పకుండా గెలుస్తాం.

వెంకటరెడ్డి:—అయితే మీకుపందనాలు. నేను కోర్టుకు పోనక్కరలేదు. నేను మీకు చెప్పింది ప్రతివాదులకేమి లెండి.

ఫలితం

ఒకముసలివాడు రయిలుగడ్డకు తొందరగావస్తుండెను. రైలుకుదులుతుందని తెలిసి గాడ్డునుసరివానిని ఎత్తి రయిలులో బడచె చెను. మెయిలుబండి ఆగుటచే గిరి మైక్లూరాన రయిలు ఆగెను. అంతట బండిలోనుండి ముసలివాడు మండిపడుచు దిగెను. గాడ్డును తిట్టసాగెను.

గాడ్డు:—నేను ఎక్కించకపోతే, రయిలు ఇవ్వాలే తప్పి పోయేదే. అదికనక్కోక, ఇంకాతిడుతావేం?

ముసలివాడు:—నీపిండాకుడు, నేను రయిలులో ఉత్తరం వెయ్యడానికేస్తే, నన్నుంత దూరం తీసుకువచ్చావు. నీటివానిపడి ఏడుస్తూ మల్లీశనమ్మ వెళ్లాలి!

ధ్వన్యర్థం

తండ్రి:—నాకోడుకు చేసేదుర్మార్గం ఇంతంతాదు. వాడు బాత్రిగా చెడిపోయాడు.

న్నేహితుడు:—నీవుగట్టిగా బుద్ధిచెప్పాలి.

తండ్రి:—ఇక నామాటమివ్వకు. వాడికిల్లాదుప్పులెచ్చే హితంకానివచ్చదు. ఎల్లాగయినా నీవుహితంచెప్పి, మావాడిని దారిలో పడవెయ్యి, బాబూ.

సంతోషం

పిల్లవాడు:—నాన్నా, నీకు రెండుదూపాలల ఖర్చు లేకుండా చేస్తాను నీకుసంతోషమేనా?

తండ్రి:—సంతోషంలేకేం? అయితే ఆసంగలేమిటి?

పిల్లవాడు:—నేనుపరీక్ష వ్యాసములే రెండుదూపాలల రిస్తానన్నావుగదా. ఈయేడు తప్పిపోయానాను.

బట్టలకు మందు

బట్టలకులంకడివాడు, బట్టలకు మందుఅమ్ముచుండెను. అంగడివాడు:—ఈమందు రాచుకుంటే, ఇక వెంట్రుక తెన్నటికిని ఊడిపోవు.

బాటసారి:—ఈజీవభం నీవు ఎందుకు ఉపయోగించ లేకపోయానావు? నీది బట్టలేనే!

అంగడివాడు:—నాదిబట్టలేయివచ్చును, ఈమందును కనిపెట్టలేదు.

నాటకం

పుల్లయ్య:—నాటకం బాగున్నాదాండి? మల్లయ్య:—బాగేమిటి! సారంగధరుడు చచ్చిపోయేటప్పటికి, అతనికి రైఫ్ ఇవ్వవచ్చురే జేయించిన ఏజెంటు మార్చి పోయి క్రిందపడ్డాడు.

మందు

రోగి అర్ధరాత్రివేళపోయి డాక్టరును లేపెను. డాక్టరు (కోపంతో):—ఇంతమాత్రానికి అర్ధరాత్రివేళ లేపాలి? సోడియం కార్బనేటును, ఒక గ్లాసు వేడినీళ్లలోచేతి తాగితే, అజీర్ణం పోకపోయింది!

రోగి:—నాకు కావలసిందే. మిమ్మునిక తంటాలు పెట్టెను. మీరు పడుకోండి.

యోగ్యత

వర్తమాకడు తనకోట్టుకు జవానుకావాలెనని ప్రకటించెను. అనేకులు వచ్చిచూచిరి. కాని అందరిని పంపివేసెను. తుద కొకడు మిగిలెను.

వర్తకుడు:—నీకు పనిఅంతె యివ్వమేనా?

నాకరు:—నాకు ఇష్టంలేదండి.

వర్తకుడు:—నీమంటివాడే నాకుకావలెను. నిజంచెప్పావు. ఇంతవరకువచ్చినవాండ్లు ఒక్కరూ నిజంచెప్పకపోయిరి.

ధర్మం

అన్నదానసమాజ కార్యదర్శి ఒక లుబ్ధునిచేరి, ధర్మము చేయుడని ఆదేశెను.

లుబ్ధుడు:—ఏంలాభం? ఉన్నవాండ్లకి నే ప్రయోజనం లేకుండ. లేనివాండ్లకు నేనొక్కడిని ఇచ్చినా ఇయ్యకపోయినా కలిగేకొరత ఏమియు ఉండబోదుగదా.

నవపరిహారం

నాకరు:—మెట్లమీదనుంచి క్రిందపడ్డాను. కాలునిరిగిందండి.

యజమాని:—ఏదినిరిగినా నీతీతంలానుంచి చిగపట్టుకుంటాను.

నిజం

ధనవంతుడు:—ఈసమస్తము నేనుఎంతకుకొనివుంటానో, నీవుచెప్పగలరా?

న్నేహితుడు:—సగానికి కొనివుంటారు.

ధనవంతుడు:—దేనిలో సగం?

న్నేహితుడు:—మీరు జెప్పిపోయే వానిలో సగం.

వర్షం

వర్షంకురుస్తుంది. పిల్లవాడు బహుభోయినాడు. తండ్రి ఆదుర్దాపడుచున్నాడు.

న్నేహితుడు:—మీపిల్లవాడికేం భయంలేదు. వర్షం ఎక్కువయితే ఏకొట్లోపోయి కూర్చుంటాడు.

తండ్రి:—నాకేభయం. వాడికి పడిదూపాలల నోటి చ్చాను. ఆకాస్తా ఖర్చుపెట్టుకున్నాడేమో నని విచారిస్తున్నాను.

ప్రమ

తేనీకటివాడు (బహురలో):—ఇంత వికారపుముఖం గల పటాన్ని ఎక్కడాచూడలేదు.

భార్య:—మీరు చూసేది పటంగాదు. అది అద్దం. అద్దంలో మిమ్ములమీరే చూసుకుంటున్నారు.

ప్రాయశ్చిత్తం

రామయ్య సర్తకుని దగ్గరకుపోయి వస్తువులను గొని మైకం ఇచ్చెను.

రామయ్య:—నీతో ఒక్కమాట చెప్పాలిసి చెన్నది. నిన్నటివినం చెల్లని పాపలాభాటి ఇచ్చావు.

సర్తకుడు:—నేను ఎన్నడూ అట్లా చెయ్యను. అయినా పాపలా మారిందిగదా.

రామయ్య:—మారింది. ఇంతకుముందే నీకిస్తే తీసుకున్నావు.

హెచ్చరిక

యజమాని (బంట్రోతుతో):—నీవు మధ్యాహ్నం ఏ మిజెయ్యాలనో, మాగుమాస్తా చెప్పాడుగదా.

బంట్రోతు:—చెప్పాడు. మీరువస్తుంటే, తనకు నిద్ర లేపనున్నాడు.

మీర్జాపూరు బాంబుకేసు

నిన్న 15 వ తేదీని కలకత్తా హైకోర్టులో విచారణ జరిగినది

422.8.24 వ తేదీ రాత్రి తొమ్మిదిగంటలైనపిమ్మట యిద్దరుమనుష్యులు హుటానుబండి నడ్డెమూట్లాడి హరిసను, కళ్యాణలీధులు కవియుమొగలో బండినెక్కి మీర్జాపూరుబిడ్డికి చెల్లి ఖద్దరుమెపులో బాంబువేసిరి. అపుడామకాణమున యిద్దరు భాగస్వాములు (ప్రకాశచంద్రవర్మ, శిరీషకుమార ఘోష)ను, వైద్యనాథచలర్షి (ఒకకాతాదాడు) గారు నుండిరి. ముద్దాలులు కారును కొంతదూరము ముందుకు నడపించి అచట నాకిరి. పిమ్మట ముద్దాయలలో నొకడగు వనం తకుమారదేంకి ఖద్దరు దుకాణముకడకువచ్చి రెండునిమిషములుండిమరల కాయకడకేగి రెండవముద్దాయలగు బాంలిలలు చక్రవర్తితో రహస్యముగా నేమిచెప్పెను. పిమ్మట వనంతుడు మరల దుకాణముకడకువచ్చి కాలినడక గచ్చుదీమ్మపై నిలచి దుకాణములోనికి బాంబువిసరెను. ప్రకాశచంద్రవర్మదేవగారు వెంటనే చనిపోయెను. వైద్యనాథ ఛల్చిగారికి గాయములు తగిలెను. వెంటనే హంతకుడు కాయకడకు పరుగెత్తెనుగాని, వొంగవొంగయని శిరీష కుమారఘోషగారు తేలుకేయుటచే చాలమందిహంతకునితెరిమిరి. హంతకుడు బండిలో నొక్కినడిమ్మిగును ద్రోవయతో చెప్పెనుగాని చాలగంపు చేరుటచేసి రెండవముద్దాయ బండిలోనుండి ఊరికి ఉత్తరముగా పరుగెడగా అతనిని హంతకునిగూడ అరెస్టుచేసిరి. అని ఫిర్యాదలు తెలిపిరి.

(ఆం. ప్రె.)

ఇంపీరియలు బ్యాంకు కేసు

రెడ్డరుక్మిణి సాక్ష్యము

న్యాయమూర్తి బిస్మి గారియెదుట

(నిన్నటి తరువాత)

పిదప అసంతోషమునను సాక్షి ప్రాసిక్యూటర్ వారిచే పిచారింపబడి తాను తాను వేసిన కేసులో గుమాస్తాననియు, శ్రేణికి పంపు స్టేటుమెంటు తాను వ్రాయుచుననియు, నవంబరు 10, 17; డిసెంబరు 8; 1923 సం॥ జనవరి 1; మార్చి 29; జూన్ 16 తేదీలందు వ్రాసిన పత్రములను తాను వ్రాసినవనియు, వానిని తప్పులు లేక వ్రాసినవనియు చెప్పెను. పిదప నరసింహాచారిగారు క్రానుపరీక్ష చేసిరి.

ప్ర:—ఏ జెన్టీల్ మెన్ లో ఎందరు గుమాస్తాలున్నారు.

ఉ:—ముగ్గురు.

ప్ర:—ముగ్గురిలో ఎవరోయొకరు ప్రతి నెల బాలన్సు తీసికొనుటకు వచ్చెదరు.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—మీ పై యధికారిలచే రెడ్డరుక్మిణిని సరిచేయబడును.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—బాలన్సు షీటులోని సంఖ్యలను 1923 సం॥ జనవరి 5 తేదీన, మార్చి 29 న, కాపీ చేసినప్పుడు, ఇప్పుడున్న మాజీరిగానె యున్నవా?

ఉ:—అవును. అట్లేయున్నది.

ప్ర:—జూన్ 15 న తేదీనగూడ అట్లే యున్నవా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—అహమ్మదుబాచా; మీ బాన్ జాన్ కు సంబంధించిన అంకెలను నీవు వ్రాసినావు.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—పై మాడు లేదులండు అహమ్మదుబాచా, మీ యాన్ జాను అకౌంటులందు మార్పు చేయబడియున్నవి.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—అవి ఎప్పుడు మార్పుబడినది నీకు తెలియదు.

ఉ:—నాకు తెలియదు.

పిదప గ్రాంటు వరల పరీక్ష చేయగా సాక్షి 1923 సం॥ జనవరి 5 వ తేదీన అహమ్మదుబాచా అకౌంటులో రు॥ 1,09,014.2-9 లున్నదనియు, తాను జెప్పిన మాట్లాడి యే యని యు మార్చి 29 వ తేదీన తాను వేసిన సంఖ్య రు॥ 1,04,428-8.6 లనియు, కొంత కొట్టి వేయబడినట్లు కనబడుచున్నదనియు, జూన్ 15 తేదీన పద్దు రు॥ 1,05,275-3.6 ఉండెననియు తాను వచ్చినపుడు పారిశు అకౌంటు ఎట్టిస్థితిలోనుండినది జ్ఞాపకములేదనియు చెప్పెను.

పిదప ఘోషామహమ్మదుఖాను పరీక్షింపబడి తాను ఏనుగల వ్యాపారము చేయుచుండుననియు, 2,3, ముద్దయిలను వారితోగూడల నాటినుండి తానెరుగుదుననియు, ఇండియన్ బ్యాంకులో తనకు అకౌంటు గలదనియు మైసూరు మహారాజావారినుండి ఏనుగుకొరకు ఆర్డరు రాగా దబ్బుడిపాటిలు కొరకు అకౌంటు ఏర్పరచినవనియు, సుల్తాను మొహిదీను సాహేబు తన్ను ఇండియన్ బ్యాంకువారికి యొరుకపరిచెననియు, 8 లేక 4 సంవత్సరములక్రింద తనకు అకౌంటు ఉండెదనియు, అప్పుడు పోస్ట్ డ్యూరా రెండురోజులకు చెక్కువచ్చియుండెననియు చెప్పెను.

పిదప కోర్టువారు అల్వాహరములకు లేచిరి.

ఫలహారానంతరము

నిన్నటిదినమున ఫలహారానంతరము మైకోర్టు నెవరు తిరిగి 2 X 45 నిమిషములకు సమావేశమైరి. అప్పుడు ప్రాసిక్యూటరు తరపున ఎన్. కృష్ణస్వామిఅయ్యంగారు కొంతమంది ఇంపీరియలు బ్యాంకులోని రెడ్డరుక్మిణిలను పరీక్షించిరి. మొదట ఎన్. రాఘవను అనునాతడు కృష్ణస్వామిఅయ్యంగారి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరములను నీక్రిందివిధముగ చెలిపిరి.

ఎన్. రాఘవన్ గారు

నేను ఇంపీరియలు బ్యాంకులో 1923 ఏప్రిల్ నెలలో ప్రవేశించితిని. నేను 1924 జనవరి వరకు పాసింగు గుమాస్తాగా నుండితిని. అర్ధసంవత్సరాంతమునను రెడ్డరుక్మిణి బేలన్సులో కొన్ని చిత్రపులంకలు గాన్పించెను. అందు 7 లక్షలకుపైగా నుండవలసిన అంకెలు 1 లక్షగానుండెను. అవిషయమును చెక్కురునకు తెలిపితిని ఈవిషయమును రెడ్డరుక్మిణిపరగ వి. వి రామచంద్రయ్యకు చెప్పగా నది పో బాటులని నుడిచెను.

ఎన్. నరసింహాచారి గారిచే క్రానుపరీక్షింపబడి సాక్షి ఇట్లు తెలిపెను. నేను దాదాసాహెబు అహమ్మదుబాచా సాహేబుల భాతలను జూచితిని. కొన్ని సమయములో నిలువమొత్తము అంకెలనుగూడ రెడ్డరుక్మిణిలోనుండి జూచి పాను బుక్కులో వేయుచుండును. పానుబుక్కుల తయారుచేసినతరువాత, హెడ్డుగుమాస్తాకు పంపెదను. ఆతడు పరీక్షించి, భాతాదాయనకు పంపును. సామాన్యముగా ప్రతి ఆరు నెలలకు పాను బుక్కును పరీక్షించి సంతకము పెట్టును. (ఈ) ప్యానుబుక్కు ఇంపీరియలు బ్యాంకు అకౌంటును పాసింగు ఆఫీసరుగారిచే సంతకమునర్పబడెను.

న్యాయమూర్తి:—రామచంద్రయ్య 6 లక్షలు తేడాగల అంకెను పారబాటని చెలిపినంతటితో నీవు సంతృప్తుడవైతివా?

సాక్షి:—అయితే. అవిషయము ప్రెయిడికాటికి చెలిపితిని. అప్పుడు నేను క్రొత్తవాడనగుటచే నాకెక్కువ తెలియలేదు.

టి వెంకటాచారిగారు

నేను రెడ్డరుక్మిణిపరును. ఈరెడ్డరుక్మిణి, మేమే బాలన్సు షీటుల తయారుచేసెదము. 1923 ఫిబ్రవరిలో, శవరిముత్తవ్రాయు రెడ్డరుక్మిణి సరిజూచి, బేలన్సు షీటును తయారుచేసితిని. 1923 మార్చి 2 తేదీపద్దు నేనే వేసితిని. ఆదినమున అహమ్మదుబాచా భాతలో బాకీ 485 187-6-10 గలదు. బేలన్సు షీటులో మొదటిత్రమ రు॥ 105187-6-10 లు గా గలదు. నేను ఆదినమున రెడ్డరుక్మిణిలో మియ్యాభాతలో 123106-0-0 లు బాకీగలదు. ఆదినమున బాలన్సు షీటులో 28106-0-0 లు మాత్రమే వేయబడెను. ఇందు మొదటి 1 అంకె తొలగింపబడెను. 2 తేదీన రుక్మిణిభాతలో, 74757-7-6 భాతలో బాకీగలదు. ఆదినమున బేలన్సు షీటులో 4757-7-6 తేయబడెను. ఈఅంకె నెవరుచేసెనో నాకు తెలియదు. ఎన్. దాదాసాహెబు భాతలో నాదినమున ఫిబ్రవరి 2 తేదీన 60682-8-1 నిలువ. ఈభాతా శవరిముత్తచే వ్రాయబడెను. బేలన్సు షీటులో మొదటిమొత్తము బాకీగానే వేయబడెను. కాని ఆమొత్త మిప్పుడు నల్లసిరాతో యుండి అది నిలువగా గాన్పించుచున్నది. నేను 2 వత్సరములుగా నీ బ్యాంకులో నుండితిని. నిలువయున్న ధనముకంటె నెక్కువమొత్తమునకు చెక్కు వచ్చినయెడల నాచెక్కును, చీపుఅకౌంటులెంటు వద్దకు పంపెదము. క్లియరుగు హాపును చెక్కులు వచ్చినయెడల భాతలో చేర్చెదము. అట్టి భాతాదారు డామొత్తమునకు చెక్కునంపినయెడల దానిని చీపుఅకౌంటులెంటుకు పంపెదము. ఈపద్ధతి నెప్పుడు మరచిపోను.

క్రానుపరీక్ష

నేను 5వ మొదలు భాతాను వ్రాయుదును. నేను కల్పికంపెనీవారి భాతానెరుగదును. హాజీమహమ్మదుబాచాకంపెనీ భాతాగూడ నాభాతలోనేగలదు. ఈరెండు భాతాదారును పంపు ఓపడ్రాపులను, అప్పులును ఓపరుడాపు పుస్తకములో చేర్చుకుండ ప్యానుజేయలేదు. నేనెవరి ఓపరుడాపులో చేర్చుకుండ ప్యానుజేయలేదు.

ప్ర:—1923 సం॥ లో అబ్దుల్ హాకీము అనునాతడు హాజీబులు బాచాసాహెబు కంపెనీభాతలో రు॥ 80లక్షలవరకు డ్రాపునొసగివెంటనే, రొక్కమును దీసికొనెను. దానిని నీ పంగీకరింపలేదని చెబువలవా?

ఉ:—నాకుజ్ఞాపకములేదు.

1923 మార్చి 2 తేదీన రెడ్డరుక్మిణి ఎప్పుడు బేలన్సు షీటులో మొత్తముల వేసెదను గాన జ్ఞాపకమునుండి 4 లక్షల అంకెనే వేసితిని చెప్పుచున్నాను. వారాంత్యనివేదికముల నెప్పుడు రెడ్డరుక్మిణిపరులే తయారుచేయుదురు. నెలకొకసారి ప్రెయిడికారు లాబేలన్సు షీటును పరీక్షింతును. బేలన్సులో ప్రెయిడికారు నెవరు ఎప్పుడుమార్చికో చెప్పలేను. 1922 ఫిబ్రవరి 30 మొదలు వెనుకకు జనవరి 19 తేదీ వరకును అంకెలు మార్పుబడెను. మార్చి 2 వ తేదీన నేను బేలన్సును పుస్తకములో వేయనపుడు, వెనుకఅంకెలను జూడెను. అందుచే నాకాగితముయొక్కరంగు మారెనని నేను జెప్పలేను.

ప్ర:—మార్చి 2 తేదీన నీవు మొత్తముల వేసినపుడు ఆది ప్రస్తుతపు స్థితిలోనున్న గమనించెడివాడవా గావా?

ఉ:—గమనించెడివాడను గాను.

రుక్మిణి భాతలో 1923 జనవరి 5 తేదీ నుండి ఫిబ్రవరి 2 తేదీవరకు బేలన్సు కాలములోని అంకెలన్నియు ఎర్రసిరాలో నన్నవిమార్చి 2 తేదీన ఎర్రసిరాఅంకె కొట్టివేయబడి, నల్లసిరాఅంకె వేయబడియున్నది. అనగా వాదినముననిలువయుని యర్థము.

దాదాసాహెబు అకౌంటులో జనవరి 5 తేదీనుండి ఫిబ్రవరి 2 తేదీవరకు అంకెలు ఎర్రసిరాలో నన్నవి. జనవరి 26 తేదీ, ఫిబ్రవరి 2 తేదీల ఎర్రసిరామొత్తమునై నల్లసిరాతో వ్రాయబడియున్న విషయము నిజమే.

ప్ర:—ఈరెండు అకౌంటులలోను, మార్పుబడినంత వదలబడిన మొత్తములన్నియు సరియైనవేయని యెంచెదవా?

ఉ:—నాకు తెలియదు.

అంతట నరసింహాచారిగారి కోరికపై సాక్షి, బేలన్సు షీటులోని అంకెలను, రెడ్డరుక్మిణిలోని అంకెలను పోల్చిచూచి సరిగనేయున్నవనినుడిచెను. తరువాత దాదాసాహెబుఅకౌంటునుగూడ దీసికొని పోల్చిచూడగా పై మాడు తేదీలలో మిగిలిన వారాంత్యమొత్తములన్నియు, బేలన్సు షీటులోను, రెడ్డరుక్మిణిలోను అంకెలు సరిగానేయుండెను.

వి. రంగనాథముగారు

నేను ఇంపీరియలు బ్యాంకులో రెడ్డరుక్మిణిపరును. నేను ఆకాశరామన్న బాబును నవంబరు 20 తేదీన జూచితిని. అందు గం పాడిఅక్షరముల జూచితిని. 1923 ఫిబ్రవరి 9 తేదీన బేలన్సు షీటులో నేనీపద్దు వేసితిని. వి. రామచంద్రయ్యగారిచే వ్రాయబడు రెడ్డరుక్మిణి 17 మార్చి తేదీన 6, 25 మే, 29 జూన్లలో బేలన్సు షీటు నేను తయారుచేసితిని. ఫిబ్రవరి 9 తేదీన 6 ఏప్రిలు, మే 25, జూన్ 28 తేదీలలో, బేలన్సు షీటులో నేను వేసిన బాకీ మొత్తములన్నియు మార్చిత్తగించివేయబడియుండెను. మే 28 తేదీ మొత్తము 687756 లు రు॥ 107708 లు గా మార్పుబడెను. జూన్ 28 తేదీనగల 696 నేలకు రు॥ 106 నేలగా దిద్దబడెను. మియ్యాబాబు భాతలో ఫిబ్రవరి 6, మార్చి 6, ఏప్రిలు 6, మే 2, జూన్ 29 తేదీలమొత్తములను బేలన్సు షీటులో నేనేవేసితిని. ఈమొత్తములనుగూడ మార్చి తగ్గింపబడెను. ఈమార్పు ఎవరిదనూరిలో నన్నుచే చెలియదు. నారెడ్డరుక్మిణిలో 500 భాతాలుగలవు. నిలువలేని యిప్పుడును, అన్ క్లియర్ చేయబడెనులసందర్భమునను అపలంబించు

చాదరిగారు:—అన్ క్లియర్ చేయబడుననించి ముక్తగారు నుడిచినవిషయముల నెరుగుదవా?

ఉ:—ఎరుగను.

ప్ర:—నీవాతేరికంటె ఎక్కువప్రమాణముగా గొనవలసినవాడవా?

ఉ:—నాకు తెలిసినది నేను జెప్పుచున్నాను.

నరసింహాచారిగారికి ప్రత్యుత్తరములను సాక్షి ఇట్లు నుడిచెను. జూన్ 28, మే 25 తేదీల బేలన్సు షీటులలో వేయబడిన మొత్తముల నాతోగలసి 8 గురు రెడ్డరుక్మిణిపద్దు తయారుచేసిరి. 25 మే 29 జూన్, మొత్తములో కేకాగితము గలదు. ఆకాగితమున నేనప్పుడు ఎట్టిరంగును గమనింపలేదు చూచి యున్నయెడల ననుమానము గలిగెడిది. పై రెండు తేదీలను అధికారుల చెక్కింగదినములు ఆదినములలో సాయంత్రము, 4 లేక 5 గంటలతరువాత బేలన్సు షీటుల తయారుచేసి, ప్యాసింగు ఆఫీసరున కొనగదము. ఆకాశరామన్న వెల్చేదను రెడ్డరుక్మిణిపరులకు తెలిపినపుడు న న్నేవిషయమును ప్రశ్నలును ఎన్నడును జేయలేదు.

రామానుజులు

నేను ఇంపీరియలు బ్యాంకులో రెడ్డరుక్మిణిపరును జూలై 18 తేదీన నన్ను సస్పెండుచేసిరి. (ఈసమయమున సాక్షి తనకు కోరుపారు రక్షణము నొసగవలెనని గోరగా, నిరాకరింపబడెను) నేను ఓవరుడ్రాపుల నొసగుచుండెడివాడను.

ప్ర:—నీవెవరట్లు జేయగోరిరి.

ఉ:—నవరముత్త రామచంద్రయ్య, ఆర్కుగముగార్లు కోరిరి.

చాదరిగారు:—ఇది 1918 లో జరుగుటచే నీసాక్ష్యము నంగీకరింపరాదు.

న్యాయమూర్తి:—ఇది యెప్పుడు జరిగెను.

ఉ:—1922 లో

న్యాయమూర్తి:—ఇది 1922 లో జరుగుటచే నీయాక్షేపణ రాజాలదు.

ప్ర:—చారు నీతో నేను జెప్పిరి.

ఉ:—ఈ భాతాదారు ధనికులనియు అందుచే నెట్టియ పాయము రాజాలదనియు, తాను అదివరకుగూడ నట్లే జేయుచుండెననియు నుడిచెను. అవసరమగుచో తనరెడ్డరుక్మిణి బాధ్యమని రామచంద్రయ్య నుడిచెను. నేను జూచితిని. అందు కొన్నితప్పులు గానిపించెను. డి. ఎ. ఎం. వి. ఎం. కి. ఎన్. ఎం. భాతాలలో నిట్టివి గాన్పించెను. ఆకాశరామన్న బాబు పై నేను సంకేతమునర్పితిని. నన్నెవరు ప్రశ్నింపలేదు. ఇట్లు మానేజరు నారెడ్డరుక్మిణి కురుంపి దీసికొని వెళ్ళెను. మార్చి 9 తేదీతో అంత్యమయ్యేవారమాన, రామచంద్రయ్య రెడ్డరుక్మిణి అహమ్మదు బాచాభాతలో 5 లక్షల పై గాగలదు. ఆ విషయన నా భాతాబేలన్సు షీటునేనే తయారుచేసితిని.

అప్పుడు 1 లక్ష గా మార్చబడెను. ఎవరు మార్చిలో దెబ్బపడెను.

తరువాత సాక్షి, 1928 జూను 15 తేదీ, బాక్స్ మొత్తము 705, 254 లు. ఈ మొత్తమును బేలమ్మపేటలో వేసితిని. కాని అప్పుడది రు 05,215 లుగా మార్చబడెను. మార్చి 9 తేదీన మియ్యబాహు కంపెనీ బేలమ్మమొత్తమునేనే వేసితిని. ఆ మొత్తముగూడనిప్పుడు తగ్గించి దిద్దబడియున్నదని దెబ్బపుడు, అట్టిమాట్లు లానర్వబడిన ఇతరవారాంత్యనివేదికముల మొత్తముల గుర్తించెను.

చౌదరిగారి క్రాసు పరీక్ష

ప్ర:—నీకు లా దెలియనా.

ఉ:—తెలియదు.

ప్ర:—కోర్టులోనికి వచ్చుటతోడనే “రక్షణము” గా వలెనని ఎట్లు గోరితివి.

ఉ:—క్రిమినోల్లో నేను కొన్ని ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరము పగడచెను. ఆసందర్భమున, రక్షణము గోరితిని.

ప్ర:—నీవు ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మియ్యకుండ నెట్లుండగలవు. ఏకాగ్రముక్తింద రక్షణము గోరుచుంటివి. ఇకొకా త్వస్వీ ఆట్టుక్రిందనా, జంతువుల శాసనముక్తిందనా.

ఉ:—ఏకాగ్రముక్తి క్రిందనైనది నాకు దెలియదు.

ప్ర:—పోలీసువారు నీవడుకువచ్చి ఆట్లు గోరువలసినదని చెప్పినవిషయము నిజముగాదా?

ఉ:—సాక్ష్యము చెప్పవలసినదని పోలీసు అధికారుల పిలిగిరి.

ప్ర:—ఏపోలీసు అధికారియో చెప్పుము.

ఉ:—(చాలనేపు సంతోషించి) గోపాలస్వామిఅయ్యంగారు.

ప్ర:—ఆపోలీసు అధికారి, ముందుగా నీకు “రక్షణ మిప్పించెద” నని చెప్పలేదా?

ఉ:—182 వ సెక్షనుక్రింద రక్షణ మిప్పించెదమని చెప్పిరి.

ప్ర:—నీవు సాక్ష్యమొసగుటకు ఎంతకాలమునకు ముందు ఆతడట్లు చెలిపెను.

ఉ:—సాక్ష్యమొసగిన దినముననే.

ప్ర:—నీవు బోనులో కెక్కుకప్పురవూ.

ఉ:—అంతకు ఒక గంటముందుగా.

ప్ర:—బోనులో కెక్కుటకు పూర్వ మెక్కుగంటనేపు ముందుగామాత్రమే పోలీసువారికి నీకు మొట్టమొదటి సమావేశము జరిగెనని నీయుద్దేశమా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—అంతకుపూర్వమే వారు నీవద్దనుండి ప్లేటుమెంటును పుచ్చుకొనలేదా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—ఎన్ని నెలలకు పూర్వము?

ఉ:—నెలలెంబరునెలలో.

ప్ర:—రక్షణకొరకునీవడిగితివా? లేక వారేమొసగిరా?

ఉ:—నేను రక్షణకావలెననియడిగితిని వారు సరేయనిరి.

ప్ర:—ఏకక్ష నుక్రింద?

ఉ:—నాకప్పుడు దెలియదు.

ప్ర:—నీ కొరకెవరతే “రక్షణము” నడిగియుంటిమని పోలీసువారు చెప్పలేదా?

ఉ:—లేదు చెప్పలేను.

ప్ర:—ఏ శాసనముక్తింద రక్షణ మొసగుదునో నీకు దెలియదు. 182 సెక్షను మాత్రము నీకు దెలియను.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—1922 సం॥నుండి మాత్రమే నీవు పాపాత్ముడవైతిని జ్యూరరులకు దెబ్బపుట నీయుద్దేశమా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—నీంతకు పూర్వము చాలకాలమునుండి అన్వేషింపుచున్న అంగీకరించుటలేదా. 1918 సం॥ నుండియును గూడా?

ఉ:—నేను మొదట లెడల చూడవలెను.

చౌదరిగారు:—మొట్టమొదట నీ సత్యసంధతను పరీక్షింపనిచ్చు. రానునంద్రయ్య, శనముత్తుల ప్రోత్సాహము అన్వేషింపుచున్న అంగీకరింప ప్రారంభించితినియు, అంతేగాకా వారి లెడ్డలలో పట్టి తప్పుల జూచినతరువాత నీకా కార్య మొనర్చుటకు ధైర్యము గలిగెననియు చెలిపితివి?—

ఉ:—అవును.

ప్ర:—1918 సం॥నుండియు గూడ నీవట్లు జేయుచుంటివని రుజువు జేసినయెడల ఏమి జవాబు చెప్పెదవు?

ఉ:—ఒకటిరెండుచొట్ల అట్టి పొరపాలు జరిగియుండవచ్చును.

ప్ర:—వరుసగా అనేకములు గలవు నీ ప్రత్యుత్తరమేమి?

ఉ:—నాకు దెలియదు. నేనట్టిది జేసియుండను.

ప్ర:—అట్లుజేసియున్నయెడల, నది, అచారానుసారముగ సక్రమపద్ధతిలోనే జేసియుండవలెనుగా?

ఉ:—అంతకు పూర్వముజేసినచో నది పొరబాటుయ్యుండును.

ప్ర:—1918 సం॥నుండి 1921 వరకు ననుసరించి అనేక పద్ధతులలో ఓచుకొనెనునొసగియు జూపెదను. అవన్నియు పొరబాటులేదా?

ఉ:—నేను జవాబుచెప్పలేను.

ప్ర:—నీవట్లుజేసినయెడల, బేలమ్మపేటలోను, లెడ్డలలోను, మోస మొనర్చవలెనను సుద్దేశ్యముతో జేసియుండునా?

ఉ:—1922 సం॥ వరకు అట్టిమోస మొనర్చవలసినఅవు సరము గా లేదు.

ప్ర:—నీవు పాపకర్మకు బాధియైనతరువాత లెడ్డలలో మోసమొనర్చితివా?

ఉ:—అవును తప్పక జేసియుండవలెను.

ప్ర:—1922 సం॥నుండి పొర్లరి, మోసముల నొనర్చుచుంటివి.

సాక్షి:—జవాబులేదు.

న్యాయమూర్తి:—చేసితివో లేదో చెప్పుము.

అతెలు కొద్దుగా రీదినమునకు లేచిరి.

నేటి విచారణ

16.9.24

ఇతర ప్రాసిక్యూటర్ సాక్షులు

ఈదినమున ఇంపీరియల్ బ్యాంకుకేసు ప్రోత్సాహనెను ననునందు న్యాయమూర్తిపీఠీగారియెదుట విచారణ తిరిగి సాగింపబడెను. ఇంపీరియల్ బ్యాంకునందు లెడ్డుపకీఫరగు రామానుజులుగారు ముద్రాయలతరపున ఎన్. చౌదరిగారిచే క్యాసు పరీక్ష జేయుటతో నీదినమువిచారణ ప్రారంభమయ్యెను.

ప్ర:—నీజ్ఞాపకక్రింది బాగుపరచు కొనివచ్చితివా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—ఇతరులసహాయముతో నా లేకస్వంతముగనా?

ఉ:—స్వంతముగనే.

ప్ర:—1918 సం॥లో ఎ.కా. ఎం. చెట్టిగారు అను నాతనిపేర నొకఖాతా గలదు. అతనికి 25 వేల ఋణమొసగుట కధికారముగలదు.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—1918 సం॥ నవంబరు 11 తేదీన రు 26,000 ల బాక్స్ గలదు. ఆదినమున రు 17 వేలకు మరియొక చెక్కును, ఓవ రురీడ్రాపులో జేర్చుకుండ అంగీకరించితివా?

ఉ:—అవును. అది పొరబాటు.

ప్ర:—సరే. జనవరి 25 తేదీ 1919సం॥ రు 28,000 బాక్సియుండగా 2500 లగు మరియొక చెక్కును పుస్తకములో జేర్చుకుండ అంగీకరించితివా లేదా?

ఉ:—అదిసామాన్యమగుతప్పు.

తరువాత సాక్షి జనవరి 4 మే 19 ఏప్రిల్ 2 తేదీలలో బాక్స్ మొత్తము రు 28000, 27000, 25000 గా నుండగా 2500, 5000, 5000, 8000 లగు ఓవరు డ్రాపులకు పుస్తకములో జేర్చునట్లు అంగీకరించి ఇవి యన్నియు పనితోందరలలో నొక రుబడినతప్పులని నుడిచెను. తరువాత వి. ఎ. ఎం. ముత్తురామచెట్టిగారి ఖాతాయందుగూడ నీవిధముగనే ఓవరు డ్రాపుచెక్కులను పుస్తకములో జేర్చుకుండపూర్వముజేసినట్లులే చేర్చెను మొత్తము లను జూప గా సాక్షి అంగీకరించెను. కాని ఇవి యన్నియు పొరబాటులేనని నుడిచెను.

తరువాత ఏ.ఆ. ఏ. ఎం. ఆర్. ఎస్. ముత్తయ్య చెట్టిగారి ఖాతాయందుగూడ నిట్టివ్యవహారములే గనవచ్చెను.

ప్రశ్నజాలమునంతయని ఆమగగారు 2540 అనిచెప్పెను. ఆరోజున (మార్చి 5 న) రెండు అయిదులకు జనులు వచ్చినదనియు, ఇంకను రు 50494 లు డెబిటు బాలన్సు గలదనియు 1921, 22, 23, సం॥ లలో మరికొన్ని అకౌంటులలో గూడ తానావిధానమునే అవలంబించితినియు, అందుమోసమేమియు లేదనియు ఇతర లెడ్డల కీఫర్లు ఇతర విధానము నవలంబించిన సంగతి తనకు తెలియదనియు,

1922 సం॥ అకౌంటులలో మాత్రము జపరుడ్రాపుపుస్తకములో వ్రాయుకుండ అన్వేషింపుచున్నట్లు పాసుచేసితినియు చెప్పెను.

పిల్లలు యన్. రాజాబాదర్ గారు ప్రోత్సాహనెనాచి పరీక్షింపబడి తాను ఇంపీరి బాంకులో 1917 నుండి 1928 జూలై లెడ్డలకు కీఫరుగా నుండి ననియు వరకు మోసములు కోనుగొనబడినవిదప ఓవరు డ్రాపుపుస్తకము విషయమై తాను గొన్ని అక్రమములు చేయగా సస్పెండు చేయబడిరిననియు, 1928 సం॥ ఫిబ్రవరి. 16 తేదీన ఆహమ్మదు బాచా అకౌంటునకి 4,58,979 క్రెడిటు బాలన్సు ఉండెననియు, దానినివారపు బాలన్సుపీటునందలి సంఖ్య లకుపై చిలుకుండెననియు, ఏప్రిల్ 20 వ తేదీన క్రెడిటుబాలన్సు పీటులో సరిగా వేసితినినియు అది మార్చబడియుండెననియు, 4 లక్షలపైచిలుకుబదులుగా రు 1,04,069 లుండెననియు, జూను 22 వ తేదీన తానువ్రాసిన 6,96,000 లకు బదులుగా 1,06,000 వేసియున్నదనియు మియాన్ బాన్ అకౌంటులో గూడ ఇట్టిమాట్లుగలదనియు ఒప్పుకొనెను. విదప సరసింహాచారిగారు సాక్షిని క్రాసుచేసిరి.

ప్ర:—రీ నెలు నీవు సస్పెండుచేయబడినావు.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—నీవు క్రిమినోల్లో విచారింపబడినలోగడ ఎన్ని రోజులకుముందు మరల పనిలో జేరితివి.

ఉ:—నాకు జ్ఞప్తి లేదు.

ప్ర:—ఫిబ్రవరి 9 వ తేదీన నీవు విచారింపబడితివి. అంతకుముందే బ్యాంకుపనిలో చేరినావు.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—1928 సం॥ ఫిబ్రవరి 16 వ తేదీన అంకెలన్నియు నీవేవేసితివి.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—బాలన్సుపీటులో నున్న ప్రకారమే లెడ్డలలో గూడ ఖాతాదారులపేరులు అవిధముగనే యున్నవా?

ఉ:—అవును.

ప్ర:—16 ఫిబ్రవరి ఆహమ్మదుబాచా అకౌంటులో పద్దులువేయునపుడు వైసున్నవ్రాతను చూచినావా?

ఉ:—చూచియుండును.

ప్ర:—కనుక 16 వ తేదీన పద్దువేయుటకుముందు వైసున్నపేరును చూచెదవు.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—ఆహమ్మదుబాచామియానుబాను అకౌంటులలో పద్దువేసినరోజులందు నీవేమియు అనుమానింపదగిన విశేషములందు గనవట్టలేదా?

ఉ:—లేదు.

ప్ర:—ఈమార్పు లెప్పుడు జేయబడినవో నీకు తెలియదు. ఉ:—నాకు తెలియదు.

ప్ర:—చెక్కు రిఫర్డుపుస్తకములో వేయక రీ మార్గు ఓవరు డ్రాపులు పాసుచేసినందున నీవు సస్పెండు కాబడితివి.

ఉ:—అవును.

ప్ర:—నీతోగూడ సస్పెండు చేయబడిన చాలమంది ఇతర లెడ్డలగుమాస్సాలుగూడ తిరిగి చేర్చుకొనబడినారు.

ఉ:—అవును.

విదప గోఖులదాసుగారు విచారింపబడి తాను మరిచి దాను కంపెనీలో భాగస్వామిదనియు, ఆహమ్మదు బాచాను 1920 లేక 1921 సం॥ నుంచి ఎరుగుదననియు, ఇంపీరియల్ బాంకులో తనకు అకౌంటు గలదనియు, ఎవార్డు 1922 సం॥లో ప్యాసుచేయబడినదనియు, తాను ఆహమ్మదు బాచాసంతకము ఎరుగుదననియు, ఎవార్డు ప్రకటింపబడిన తరువాత మద్దయిని తాను చాలసారులు కలిసికొంటిమనియు, ఎప్పుడును ఏదో పనిమీదనే తన ఇంటికి వచ్చుచుండెననియు, ఒక తూరి వచ్చి ఎవార్డులో తప్పు ఉన్నందున సంచేయుటకు పైపు రైటును రబ్బరు కావలెనని రాగా తనవద్ద సిరా చేడుపు ద్రావకము ఉన్నదిగాని రబ్బరు లేదనియు ఆద్రావకమును ఆహమ్మదు బాచా కిచ్చితినినియు చెప్పెను.

విదప న్యాయమూర్తులు ప్రశ్నింపగా సాక్షి ద్రావకము తాను ప్రయోగించి చూచితిమనియు, దానివలన ఉపయోగము గలుగలేదనియు, చెప్పెను.

న్యాయజంతుగ్రాంటుగారు ఉత్తరము నొకదానినిచూచి ఆని పూర్వమున్న రీతిని ఉన్నదాయని ప్రశ్నింప, అది తనకు తన వకీలువద్ద నుంచి వచ్చిన ఉత్తరమనియు, అది మార్చబడియుండుటకు కారణమేమియు లేదనియు, ఎర్రసిరాలోనున్న అక్షరములు కొంత తుడిచివేయబడినట్లున్నదనియు చెప్పెను.

ముద్దయి తనవద్దనుంచి ద్రావకము తీసికొని కాచుకొరకు వేచియుండగా వారు సమయమునకు రాకపోగా దానియొక్క

ఉపయోగము ఒక కాగితముపై ప్రయోగించి చూచినచేత పెను పిదప చాదరిగాను కానుచున్నట్లుగా సాక్షి తాను ప్రయోగించినపుడు ద్రావకము ఉపయోగముగా నుండలేదనియు, తానట్లు అహమ్మదుబాచాతో జెప్పలేదనియు, ఎవరైనా తీసికొనిన రెండుచూడుదినములకు ఈవ్యవహారము జరిగినదనియు, అహమ్మదుబాచా దీనినుపయోగింప సిద్ధాంతము అది పోగొట్టబడియుండవలెననియు, అందువలన బుద్ధుడు తనవద్ద నే విడిచి పెట్టి వెళ్లి నాడనియు జెప్పెను.

పిదప చాదరిగాను సాక్షికి ఇదివరలో జూపబడిన ఉత్తరమును సాక్షికి జూపి అందు గ్రాంటుగాను కనుబడిన తుడుపు పైపుచేయుటలో ఆక్షరములు తప్పిపోయినందున తిరిగి పైపు చేయుట చే అటుల ఏర్పడినదిగాని ద్రావక పయోగము వలన గాదని వాదించిరి.

సాక్షి చాదరిగారి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు తానును, అహమ్మదు బాచాయును చాలమిత్రులుగా నుండెడివారనియు తనకు అప్పుడప్పుడు 4 లేక 5వేల రూపములవరకు రుణము ఇవ్వమని డేడివారనియు ఎవరైనా గురించి వాకరుకం పెనీవారి విషయములో అహమ్మదు బాచాతనను దగాచేసెనని క్రిందికోర్టులో గ్రాంటుగారి పరీక్షయందు చెప్పినదియు ఇంపీరియల్ బాంకు తనపై 2, 00, 000 లకు దావాతేగా అహమ్మదు బాచాతనను డిపెన్డెంట్ గావలెననియు దానికి గలకారణములను చూపెట్టి 15 వేలకొరకు 2 లక్షలకు డిక్రీయింపబడినదియు అందుచే వ్యవహారమును పంచాయతీకి పోషింపబడినందున దానిని జెప్పవలసి సాక్షి తెలిపెను.

చాదరిగారు:— ఎటులైనను ఆలవాద్దు విషయమైపోయిన పిదప అహమ్మదుబాచాకు నీకు కొంచెము మనస్సుగలిగినది

ఉ:— ఎక్కువ మనస్సులే లేవు. అతను నన్ను సమయములో మోసగించెనని యనుకొంటిని.

ప్ర:— వాకరుకంపెనీకి నీవు 60,000 లు అప్పుపడితివి

ఉ:— అవును.

ప్ర:— నేనునల్ బ్యాంకుకుగూడ కొంతరుణము ఇవ్వవలసియుంటివి.

ఉ:— అవును.

ప్ర:— నేనునల్ బాంకువారు నీపై దావాచేసెదమని నిన్ను భయపెట్టిరి.

ఉ:— అవును.

ప్ర:— పిదప అహమ్మదుబాచా నేనునల్ బ్యాంకు వారితో మాట్లాడి నీవు నాదాయించి డబ్బుతీసుక రాగలవనియు తరువాత చెల్లించెదవనియు, వారితో జెప్పి నీకు కొంతవ్యతిరేక ఇప్పించెను.

ఉ:— అవును.

ప్ర:— పిదప నీకు నాదాయించి డబ్బురాగా నేనునల్ బ్యాంకుకు చెల్లింపక జెప్పు అండ్ కో వారికిమాత్రమే చెల్లించితివి.

ఉ:— నేనునల్ బ్యాంకువారికి ఇంతవరకు ఇవ్వలేదు.

ప్ర:— నేనునల్ బ్యాంకువారు నీపై దావాచేసిరి.

ఉ:— నేకు రుణపడిన చాలమంది గూడ దావాలు చేసిరి.

ప్ర:— డిక్రీగారితో చేసిన వాగ్దానములను భంగపరచి తనని అహమ్మదు బాచా నీతింపెను.

ఉ:— నాకు జ్ఞప్తిలేదు.

ప్ర:— నీవతనికి పోస్తుడేటెదుడెము చెక్కు నిచ్చితివా?

ఉ:— ఇచ్చినాను.

ప్ర:— దానిని దాఖలుచేయవద్దని నీవు జెప్పలేదా?

ఉ:— జెప్పియుండవచ్చును.

ప్ర:— చివరకు ఆతడు దానిని దాఖలుచేసి చెల్లుబడిగావించుకొనెను.

ఉ:— అవును.

ప్ర:— పిదప అతడు నీపై దావాచేసి డిక్రీపొందెనుగాదా.

ఉ:— అవును.

ప్ర:— డిక్రీకిగాను హండిం నిచ్చెదనని నీవు ఆతనితో చెప్పితివిగా?

ఉ:— అవును.

ప్ర:— ఎటులైనను డిక్రీ ఇప్పుడు అమలు నిలిచిపోయినది.

ఉ:— అయియుండవచ్చును.

ప్ర:— అది 1923 సం॥లో ఇప్పుడుగూడ న్నేమిగులుగా నున్నారా?

ఉ:— అవును. అప్పుడప్పుడు మాట్లాడుచునెదము.

పిదప. సాక్షి న్యాయమూర్తిగారిడిగిన ప్రశ్నలకు సమాధాన మొసంగుచు, అహమ్మదు బాచాదావకబుద్ధుడు తనవద్ద నేబిడిచిపెట్టి వెళ్లినదియు, అహమ్మదుబాచా బాటిల్నుతనతో తీసుకవెళ్లుటను గూర్చి ఎవరైనా తన్ను క్రిందికోర్టులో అరంగలేదనియు, అదినిరుపయోగమయినందున దీనిని అప్పుడేసారచేపిడిమనియు, తాను ఇంతకు క్రిమిషయమై అడుగుబడితే గాన తాను అహమ్మదుబాచా బుద్ధుడు తనవద్ద విడిచిపెట్టినట్లు చెప్పలేదనియు, అదితెల్లటిసీసాలనియు, తనతెక్కల పుస్తకములో తానాద్రావకమును ఉపయోగించలేదని తానుక్రింది కోర్టులో చెప్పితినియు, అహమ్మదుబాచా వెళ్లినవిషయమును ఒక కాగితముపై ప్రయోగించి చూచితినియు, క్రిందికోర్టులో తన్ను ప్రశ్నింపనికారణమున తాను జెప్పలేదనియు జెప్పెను.

పిదప పి. యస్. శిరామయ్యగారు ప్రాసిక్యూటర్ తరపున పరీక్షింపబడితాను 11922 సం॥లో బ్యాంకునందు శేరితననియు, ఆనందశర్మగారు క్రిష్ణములో ఒకదినమున మాంబళ్ళ మనకు రామచంద్రయ్యగారు రింటికి వెళ్లినదియు, అప్పుడు తాను వెళ్లినప్పుడు శేరితనము తున్న, అహమ్మదు బాచాయున్న అప్పుటయుండిరనియు జెప్పెను.

తాను ఊరుమేలులేనిఅరీనిగురించి ఎరుగదననియు, అది బ్యాంకులోఅందరివద్దకు తీసుకురాబడెననియు, తానుగూడ సంతకముచెట్టినదియు, తనలెడైనం దట్టిపోషములు ఏవైననున్నవాయని ఉద్యోగులకుగలదని లెక్కలు జూపెట్టినదియు, ఒకసంవత్సరమే తాను టెంపరరీగా బ్యాంకులో లెక్కలు గుమాస్తాగా నుండినదియు, ఫిబ్రవరి 2, మార్చి 28, ఏప్రిల్ 12 మే 4, జూన్ 8, 30 తేదీలందు బ్యాంకునుట్టిటులో వేసినఅంకెలు తానువేసినవేయనియు, రామచంద్రయ్యగారు వ్రాయు లెక్కలనుండి అవి తీసికొనబడినవినియు, 1923 సం॥ ఫిబ్రవరి 2 వ తేదీన డెబిటు క్రెడిటుబాలెన్సులు సరిగా బాలెన్సుటీటులో ఎక్కించినదియు, అందు కొన్ని మార్పుబడినవియు, అవి తానువ్రాసినదిగాదనియు, ఓపరడ్రాఫ్టుపుస్తకములో శేర్మక చెక్కులు ప్యాసుచేసినందున తాను సస్పెండుచేయబడితినియు జెప్పెను.

పిదపచాదరిగారు కానుచేయగా సాక్షి తాను మాంబళ్ళమునందు రామచంద్రయ్యగారింట్లో ఒక రాత్రి యున్నసంగతి పోలీసువారి విచారణవరకు తెలిపియుండలేదనియు, 1922 సం॥ తాను రామచంద్రయ్యగారి వద్దకు మాంబళ్ళము వెళ్లియుంటిని పోలీసుకోర్టులో చెప్పితినియు, స్టేటుమెంటునందు కూడ సంతకము చేసితినియు, అందుబాచా అకౌంటు జూచునప్పుడు వైన వ్రాసినదానిని జూచియుండుననియు జెప్పెను.

పిమ్మట సరసింహాచారిగారు కానుచేయగా సాక్షి తాను బ్యాంకులో చేరుటకుక్రితము ఒక ఇన్ షూరెన్సు కంపెనీయందుండినదియు, 1923 సం॥ జూలై 12 లేక 18 వ తేదీయందు తాను సస్పెండు చేయబడితినియు, పిదప బ్యాంకు ఉద్యోగులలో ఒకరగు శివశంకరన్ గారితో పరీక్షింపబడితినియు, క్రిస్మసులో రామచంద్రయ్యగారింటికి వెళ్లిన విషయము తనకు అడుగలేదనియు, అప్పుడు తనకావిషయము జ్ఞప్తిలేదనియు, అహమ్మదు అప్పుడు బాచాను బ్యాంకులోమాచితినిగాని మేము ఓనియుండలేదనియు, రెండుసార్లుమాత్రము తాను ఓమరడ్రాఫ్టు ఇచ్చియుండినదియు, అది తనసంతకబాధ్యతమీదనే ఒంగిరిననియు రెండవదినమునందే డబ్బునిచ్చినందున ఓమరడ్రాఫ్టు పుస్తకమును జేయలేదనియు జెప్పెను.

పిదప పి. వేదగిరిగారు విచారించబడి తాను ఇంపీరియల్ బ్యాంకులో చెక్కరనియు, ప్రస్తుతము తానుగవ్వరుయొక్క సాఫ్ట్ స్టేటుమెంటు చెక్కుచేయుచున్నాననియు, తాను 14 ఏండ్లనుండి బ్యాంకులో నున్నాననియు, క్రెడిటినము తాను అకౌంటుచెక్కు చేయదననియు, తాను లెక్కించి సంఖ్య సరిగానున్నచో తనసంతకము పెట్టుదననియు, నేటివద్దయు లేవు చెక్కుచేయుచుండననియు, తనకు 18) లు జీతమిచ్చెదరనియు జెప్పెను.

ఈ సమయమున కోర్టువారు అహ్మదుబాచాను పిలిచిరి.

బొంబయిగర ఒక గామములో పతాములు కొందరు ఒక పోలీసుటుంబమును అతిక్రమముగ బాబుచెట్టిరి. చంపినంతవరకునది. ఒక స్త్రీకి మతిపోయినది. దీనికి కారణము పతాములు ఆమెపడజూపిన క్రూర్యమే. ద్రోహికి 2 1/2 సంవత్సరములు కఠినశిక్షను విధించిరి.

బొంబయి రెండవతరగతి మోటారుబండ్ల ట్రక్ల ధరలలో మార్పును గలగజేయలేదు. మైలు 1 కి 0.8-0 చొప్పుననే సాగుచుండును. మొదటి తరగతిరేల్వే మైలు 1 కి 0.100 చొప్పున యుండును.

స్థానిక వార్తలు

ఆంధ్రము:—క్రియత కాశీనాథుని నాగేశ్వర రావుపంతులుగారు, ఆంధ్రరత్న దుర్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు, క్రియత దండు నారాయణరాజుగారు నేటియందయము ముద్దనూరునుండి మద్రాసునకు బొంబయిమొయిలలో వచ్చిరి.

ఆరోగ్య ఉపన్యాసములు:—రేపు సాయంకాలము 6 గ వడపాల్యము కార్పొరేషను స్కూలునందు జాడ్యములగూర్చి మాజీకులాంతర ఉపన్యాసము జరుగును.

29 దివిజను డిమాండ్చెరియందు కానిటరీ ఇన్ స్పెక్టరుగారు ఈగలు కలరా గూర్చి ఉపన్యాస మొసంగవారు.

పోస్టల్ ప్రకటనకు సవరణ:—దక్షిణాఫ్రికాకు పోవు తపాలు మద్రాస్ జవరల్ పోస్టాఫీసునందు కొలంబో ద్వారా పంపుటకు 1924 వ సం॥ సెప్టెంబరు 19 వ తేదీయే చివరతోజూకాని, ఇదివరకు ప్రకటించబడినట్లు 21 వ సెప్టెంబరు కాదని రాజధాని పోస్టుమాస్టరుగారు ప్రకటించుచున్నారు.

రాష్ట్రోక్తలు:—సెంట్రలుఇండియా మేనేజింగుడైరక్టురు ఫోకసువాలాగారు, టి. ప్రకాశంగారు నిన్నరాత్రి ఉదకమండలముపోయిరి.

ఎస్. ఎస్. డి. రాజాచారి బాబ్బిలిదేవానుగారు నేడుదయము చెన్నిపురివచ్చిరి. మదరాసు లై క్వేసీజెంటు విచ్చగారు తెంగుకూరునుండి ఉదయం వచ్చిరి.

చెన్నపురాలోగ్యనివేదికము:—15 వ సెప్టెంబరుతో సంకమగువారము మరణములయొక్క సంవత్సరపు రేటు మైలునకు 36.8 చొప్పున నుండెను. అంతకు పూర్వపువారమున 34.7 చొప్పున నుండెను. ఇరువురకు కలరాతగులగా వారిలో నొకరు మరణమునొందిరి. మనుచీకము 12 గుడుకు తగులగా వారిలో 3 గురు చనిపోయిరి. ఇతరజ్వరములవలన 5 మంది చనిపోయిరి. 1923 సం॥ న నీవారమున మరణముల సం॥ పు రేటు 29.5 చొప్పున నుండెనని కార్పొరేషను ఆరోగ్యశాఖాధికారి ప్రకటించె.

రెండుని వర్తనము

కాంతి నికేతనము:—మలబారులో వరదలచే కష్టపడుచున్న ప్రజల సహాయార్థము ఒక నాటకమును ప్రదర్శించి దానివలన వచ్చుననుచు బంపవలెనని శ్రీ రవీంద్రనాథ ఠాకూరుగారు దలంచి, వాడ, యిక్కడి కొందరు అధ్యాపకులు, విశ్వభారతిలో చదువుచున్నవారు, విద్యార్థులు గలసి “అరూప రత్నము” అను నాటకమును కొన్నాళ్ళుబట్టి రహస్యతోవేసి తియ్యబజేసినారు. ఈనాటకమే బెంగాలీలో “రాజా” (ఇంగ్లీషులో The king of the Dark chamber) అను దానినే కొంత మార్పుయ, యింకా యెక్కువగా క్రొత్తపాటలను జేర్చియు “అరూపరత్న” అను పేరుతో ప్రకటించబడినది. నాటకమున పాలుగొనుచు రండు నిన్నటిదినము కలకత్తాకు బయనమయిపోయిరి. అనాటకము 15 వ తేదీన ఆల్ ఫెడ్ థియేటరులో ప్రదర్శింపబడును.

శ్రీ ఠాకూరుగారు 17 వ తేదీన కలకత్తాలో బయలుదేరి చెన్నపట్టణము వచ్చుచున్నారు. ఇది వరకు ప్రకటించినట్లు 13 వ తేదీన కాదు (విలేఖరి)

శాసనానికేతనం, ఎంటూరు

దీనియొక్క సాంవత్సరికోత్యము అక్టోబరు 5 వ తేదీన క్రీమాకా ఎస్. క్రినివాసయ్యగారి యాజమాన్యము క్రిందను జరుపబడును.

పతానుల యువద వము

ఇంకను బొంబయి పరిసరములందు పతానుల యువద్రమున్నది. ఒక దొంగతనము నేరములో 9 గురు పతానులు విచారణలోనున్నారు.

నూతన కట్టములు

మహాత్ముని సూచనలు

11 వ తేదీ గురువారము 'ఎంగు ఇండియా'లో మహాత్ముడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

15 వ తేదీ వచ్చినది

మరల రెండవ నెలలో నూలుపడికి పంపుతో జాలువచ్చుచున్నది. మొదటి నెలలో కాంగ్రెసు ప్రతినిధులును ఇతరులును మొత్తము 2740 మంది నూలుపంపిరి. చాలచోట్లనుండి చాలమందియు కమ్మైన తుమాపంపులనే పంపిరి. ప్రతినిధులుగానివారగుడా నూలుపంపవచ్చుననువిషయము కొందర కనలేలేలేదు. కావున యీ రెండవ నూలుపంపులో నన్ని రాష్ట్రములందును అభివృద్ధిగాన్వించవలయును. నూలుపడుతువారందరును యీక్రింది విషయముల చూచుటలో నుంచుకొనెదరా?

(1) ఒకేమాదిరినూలు పంపుట. మంచిదూది ఏకులు దొరకినపుడు 20 వ నెంబరుకు తక్కువవడుకకుండ ప్రయత్నము జేయవలెను. ఒకేరీతి వడుకువారాత్రేక నెంబరుల నూలుప పంపిరి. నేతిలో నేర్వేరు నెంబరుల నూలుకలుప వీలు లేదని వడుకువాండ్రు మనసులో నుంచుకొనవలెను.

(2) ఒక్కొక్క విచ్చేయందు 500 గజములకన్న యెక్కువయిందరాదు. నూరుగజముల కొక్కొక్కవిచ్చే చేసి గట్టి తాదోకటిముడి వేయవలెను. నేతగాండ్రు విచ్చేల నూలును పంట్లకు ముట్టవలయును గాన యిట్లు చేయుటచాలావసరము. నూలు చిక్కుపడియుండునెడల దానిని విడదీయుట చాలకష్టము. పోగులు విడివిడిగా కొన్నికొన్ని కలిపిముడివేసిండువలన పంట్లమీద నుట్టునపుడు పోగుతప్పిపోయినయెడల కష్టములేకుండ కనుగొనవచ్చును. తడవకు నూరుపోగులలోనే వెదకవలసినయెడల ఆ పనిని సులభముగ జేయవచ్చును.

3. నూలుచుట్టు దానిమీదనుండి తీయుటకు ముందు తడి పినయెడల నూలుయెక్కువకాలము నునగలదు.

4. నూలువిచ్చే ప్రతిదానిమీదను యెన్నిగజములో బరు వెంతో నెంబరెంతో డెలపవలయును. 840 గజముల విచ్చే ఒక తులముబరువుండినయెడల అనూలు $\frac{840}{21 \times 1} = 40$ నెంబరుకును. దాని తూనిక $\frac{1}{2}$ తులమైనయెడల అనూలు $\frac{840}{21 \times 1} = 40$ నెంబరుకును. నెంబరులు కనుగొనుటలో భాగాంశములను వదలివేయవచ్చునని చెప్పనక్కరలేదు.

(5) కొందరు సభ్యులు కడురునుండి నూలుమాసిచుట్టుకుండ బంపుచున్నారు. అట్లుమాసినదానిని సరిజేయుట చాల కష్టము. దానిని నేతకుపయోగించవలసియుండునెడల చక్కగా విచ్చేలుబోసి పనులపనులాగా పైనజేప్పినట్లులుంచవలెను.

ఒకరిద్దరు మిల్లునూలును పంపుటకు వెనుదీయరైరి. ఈ మహాశయలు తామేమిచేయవలయునో తెలియక అట్లుచేసినను కొందును. మిల్లునూలని కనుగొనుట యేమియును కష్టములేదు. ఏదో ఒకనూలును బంపుట విశేషము గాదు. స్వయముగ చక్కనినూలును సమముగ వడికి పంపవలయును.

కట్టలన్నియును సబర్యతకి పంపవలయును గాని అవామ్యదావాదుకు గాదు. ఖర్చులు పెట్టుకొనియే పంపవలెను.

మరికొంత నూలు

ఇదివరలో వచ్చిననూలు మొత్తములను ప్రకటించినవిదప ఆంధ్ర, తమిళనాడులనుండి మరికొన్నికట్టలు వచ్చెను. వీనితో గట్టిచూచినయెడల ఇదివరకు మొత్తములనుండి దెల్పిన దానికన్న నూలును చాలబాగానే తయారుజేసినట్లుల దెలియ గలదు. ఆంధ్రదేశము మొత్తము 487, తమిళనాడు 195.

మొత్తమునూలు 28 మణుగుల 28 పానులు వచ్చెను. ఇందు గజరాతుమాత్రము 13 మణుగులు తయారు జేసెను. నిగిలినది యితర రాష్ట్రములు తయారు జేసెను. నూలో నెంబరు నూలుగూడ తయారుజేసిపంప బడెను. బాగానే యున్నది. స్కాండినోవీషు మన పిల్లలు 40 వ నెంబరువరకే నూలువడుకును. స్వయముగ ఇష్టముతో పనిజేయవచ్చుదు సన్ననినూలు వడికినందునలన చాలడబ్బు నాదాజేయుటగునని నూలువడుకు వారు జ్ఞాపకముంచుకొనవలెను. అనిగా 10 వ నెంబరునూలు వడుకుకుండ 20 వ నెంబరు వడుకునెడల దూదిలో సగము ఆచాఅగును. కావున ప్రేక్షకుల కండ్లను బాగాఅలనాటుబడినపుడు సన్నని నెంబరులనూలును వడుకు ప్రయత్నించుట మంచిది.

నూలువాణిజ్యమొనరినయెడల 40 మంది మహామృదీయులు నుఅంధ్రనాథిపార్షీలును తాముపంపవలసినంతమొత్తమునుబంపిరి. కొందరు క్రొత్తపుల సేర్పగూడగలవుఅభిభావకాంగ్రెసుసంఘ

సభ్యులలో 104 మంది తాము పంపవలసిన మొత్తములబంపిరి. వర్కింగు కమిటీసభ్యులలో ముగ్గురుతప్ప మిగిలిన అందరును పంపవలసిన మొత్తముల బంపిరి. అ. భా. కాంగ్రెసుసంఘ సభ్యులు గానివారిలో పంపిన ప్రముఖులు యెన్నదగిన వారు మాలానాఅబ్దులు బాగీసాహెబు ఆచార్యప్రభులు చంద్ర రాయగారలు గలరు.

సభ్యులుగానివారు గూడ వడుకుదగును

కాంగ్రెసుసభ్యులు నూలును తప్పకవడుకుట ధర్మమై యుండ, నూలువడుకుట విశేషమని యెంచి నమ్మువారలు గూడ ఆధర్మము ననుష్ఠింపవచ్చునని అందరును గమనింపరైరి. అ. భా. కాంగ్రెసుసంఘ తీర్మానము ప్రతిదేశభక్తుడును జేయవలసిన దానిని మాత్రము నూచించెను. కావున అన్ని రాష్ట్రములును తమంతటతాము నూలువడుకు ప్రారంభించునెడల విశేషప్రయత్నమును బహిష్కరించుట చాల సులభమని దెలిసికొనగలరు. ఖద్దరు ముతుక గ నుండుటయు ప్రియమగుటయు ప్రతిబంధకములని చెప్పబడినవి. ఈరెంటిని గూడ నూలు వడుకుటకు ప్రేమతో గడంగు నెడల పూర్తి గవిడ నాడవచ్చును. మనము క్షీ! శ్రీ! కాష్ట్రీ చక్రవర్తి నాటి నుండియు బెంగాలు విభజననాటినుండియును బాంధవలెనని ప్రయత్నించుచున్న ఆధర్మమును జేరుటకీపని మరేమియు నెక్కువగాదు. రాష్ట్రీయ సంఘములు నూలువడుకు పద్ధతిని నిర్వింపవలెనని సభ్యులాయొండనక్కరలేదు. ఎవరైనను సరే శక్తి సామర్థ్యములు గలవారు నూలువడుకు సంఘమును నిర్వింపవచ్చును. ఇందుల కొంతయొడబ్బును పెట్టుబడిపెట్ట నక్కరలేదు. కొంత ప్రతినిధులనజేయుటయు, ఏకులను తయారు జేయించి యిచ్చుటయు, తయారైన నూలును వనూలుజేయుట మాత్రమే చేయవలసిన పని. ఎక్కువ స్థలమును అక్కరలేదు. ఎంత బీదవాడైనను యీపనిని ప్రారంభింపవచ్చును. రాటుములేనిచోట కరువుతో త్రొప్పి వడుక వచ్చును. కావున యీ రెండవ నెలలో నూలు వడుకువారలసంఖ్య యెక్కువగుటయేగాక సభ్యులుగానివారెక్కువ మంది పంపెదరని నేను నమ్మెదను.

కుంటి జబ్బు (ఎంగు ఇండియా)

పండిత జమనాధులు నెహ్రూగారు తననున్న ఆచార్య గిద్దానీని పండిత సంతానముగానినిన్ని శిక్షాకాలముపూర్తిగాక మండి బిడులజేసినపు డెట్టివరకుగాని విధించినట్లుల తనకు దెలియదని నాభాపరిపాలకునకు జూరై 25 వ తేదీని వ్రాసినట్లుల జ్ఞాపకముండవచ్చును. ఆపరిపాలకుడు మరల యీక్రింది ప్రత్యుత్తర మిచ్చుటకు 27 రోజులు పట్టెను:

“మీరు జూరై 25 వ తేదీని వ్రాసినలేఖ జూడుదు. మీరు ‘సప్తస్వన’ అనుమాట అర్థమునుగూర్చి పొరబడుచున్నారని నేను జెప్పెదను. శిక్షకాలము పూర్తిగాక ముందే విడుదలజేయుటగా కొన్ని వరతులున్నవన్న మాటయే. ఇట్లుగా కున్నయెడల మీవాదము సరియే యగునెడల యెట్టివరతులలేకుండ శిక్షాకాలమును కొంతరద్దజేయుట రెమిషను అగును, ఇప్పుడు జేసిన దదిగాదు.

ఇట్టిపరిస్థితులలో యీ ఉత్తరప్రత్యుత్తరముల జరిపి వాకేమియు లాభముగాన్వించుట లేదు.”

పండిత జమనాధులకు సప్తస్వన అనుమాటపై ఉపన్యాసమిచ్చుట బాగానేయున్నది. పండితుడు సప్తస్వన మాటయర్థము జెప్పుమని పరిపాలకుని కోరలేదు. కాని ఆయనను వదలివేయుటకు వరతులేమియో యేల డెలపలేదో అయిన తెలిసికొనగలము. శిక్షాకాలమును రద్దజేసినను యేవరతులమీద జేసికో ఖైదీకి డెలపనక్కరలేదా? రెమిషనిచ్చినను వరతులుండునని ఆపరిపాలకులు దెలిసికొనెదరు గాక. సావర్కారుగానిని వరతులమీదరెమిష నిచ్చినదలివేసిరి. కావున పరిపాలకుని ప్రత్యుత్తరములోని మాటలే ఖండితార్థములుగ నున్నవి. పండితునకు ఆయనను శిక్షరద్దజేయుట యేవరతులమీదనో డెలపలేదని అందుదెలియుచున్నది. ఇప్పటికిని ఆవరతు లేమియో ఆయనకేమియును తెలియదు ఇట్లెనయెడల ఆయనశిక్ష విధించినప్పటి నుండియు రెండేండ్లనను నాభాదేశమువ ప్రతేకించునెడల వెనుకటిశిక్ష తీర్చుప్రకారము ఆయనను జైలులులో పెట్టెదరా? ఈఉత్తరప్రత్యుత్తరముల జరుపుటవలనపరిపాలకునకు ప్రయోజనము లేనట్లుల గాన్వింపవచ్చునుగాని యాశిక్ష రద్దజేయుటలో నేమి వరతులమీద జేసికో ప్రజలు తెలిసిన హక్కుగగ్గియున్నారు. ఇంతకన్న ముఖ్యమైనది పండిత జమనాధులకు ఆయన మిత్రులును యేవరతులమీద విడుదలచేయబడికోవారికి డెలపని

మాటనీజముగాదా, అట్లెనయెడల ఆచార్యగిద్దానీగారి నింకను కైదులో నుండుట యేటిన్యాయమని కారణముల దెల్పెదరా? గూడ ప్రజలు దెలిసికొన హక్కుగలదు.

మో॥ క॥ గాంధీ

సిక్కుల మహాదాదార్థము

(ఎంగు ఇండియా)

నేనీక్రిందిభాగమును ఆగస్టు 20 వ తేదీ కి. గ. ప్ర. సంఘ ప్రకటనమునుండి దీసి ప్రకటించుచున్నాను.

“కనూరు తాలూకా కబ్బాగ్రామములో మకీదునందు మహామృదీయులు నమాదుజేసికొను విషయమున సిక్కులకును మహామృదీయులకును తగాదాలు చాలకాలము నుండియు జరుగుచుండెను. దానిపై నీవిషయము కోర్టువిచారణకుపోగా మహామృదీయులకు ప్రతికూలముగ తీర్పుజెప్పబడెను. ఇందుచే మహామృదీయుగ్రామస్థులు నమాదుజేసికొన వీలులేకపోయెను. ఆగస్టు 10, 11 తేదీలందు 500 అకాలీలజత భాయిఫేరి పోవుచుయీ గ్రామములోదిగిరి. అప్పుడు మహామృదీయు సోదరు లీవిషయమును వారియెదుట నునవి అనుగ్రహించువుమని కోరిరి. ఆజత అన్ని మతములవారికిని గల మతారాధనస్వాతంత్ర్యసిద్ధాంతమును గురించి సిక్కులు యేమతమువారియొక్కగాని మతారాధన స్వాతంత్ర్యమున కట్టుపడరాదనియు, మహామృదీయులకు ప్రార్థనలు జరుపుకొను స్వాతంత్ర్యముగలదనియు తీర్మానించిరి. ఇట్లుజత తీర్మానించినదానిమీద గ్రామములోని సిక్కుసంఘ మిందులకు తలయొగ్గెను. ఇదివరకు జరిగినదానికి విచారము చేయెను. ఇంతేగాక మకీదును బాగుజేయుటకై 20 రూపాయల దెల్పెను. ఇంతేగాక మకీదును బాగుజేయుటకై 20 రూపాయల విరాళముగూడ నిచ్చెను. జతతీర్మానము వెంటనే ఆచరణలో పెట్టబడెను. ఈమూలమున యెంతకాలము నుండియో తీరకుండి నతగాదా లాకోట్టుల మరలితెనుక్కున చేసినది కుటుబుబడెను. జత యిట్టి న్యాయమును జరిపినందులకు మహామృదీయు సోదరులు కృజ్ఞతనుదెల్పిరి. ఇందులకు తమ సంతోషమును డెల్పుటకై సంగీతవాద్యమును బంపి జతవిడిచిన చోట ఆపుదలలేకుండ 5 గంటల నేపు వాయింపజేసిరి.”

సిక్కులును మహామృదీయులును యిట్లు తమతగాదాను పరిష్కారము జేసి కొన్నందుకు వారి నభినందించెదను. కోర్టు వారు తమకునుకూలముగ పరిష్కారముజేసినను దానిని సిక్కులు విడిచినాడుగోనుట చాల ప్రశస్తమైనది. న్యాయస్థానములు తమ తప్పులనగాక ఒక్కొక్కసారి న్యాయమునకు ప్రపంచభోర జీకిని ప్రతికూలముగు నిర్ణయముల గావించు చుండునని యెవరికి తెలియదు? అందు పట్టింపులుగాని విరోధములుగాని; తెక్కకు రావు కానిమతవిషయములగు తగాదాలలో యివియే చాల ముఖ్యములైనవి. ఇట్టివానిని మధ్యవర్తులే అన్నివివరములును విచారించి అన్ని పక్షములవారికిని న్యాయముగలుగునట్లుల పరిష్కారము జేయుదురని నమ్మవచ్చును.

మో॥ క॥ గాంధీ

బెంగాలి ఫుట్ బాలర్లు

జావాద్వీపమునకు బయనమైరి.

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 15:—పది యేడుగురు కాలి బంతి ఆటవారు జావాకు బ్రయాణమై నిన్నను రంగమునకు పోయిరి. బుధవారమునాటి ఉదయమునకు వారు రంగూను చేరుదురు. ఆదినముసాయంత్రము వారు రంగూను జింఖానా వారితో బంతియాట ఆడెదరు. (అ. ప్రె.)

రైలువార్త

పోదనూరు, సెప్టెంబరు 15:—పోదనూరుజిల్లా ట్రాఫిక్కు నూపరింపెండెంట్లు గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—17 వ తేదీని ప్రారంభమై ఎగ్జాకులమునుండి రైలుప్రయాణము ఎగ్జాకులముకాకమార్గముమీద జరుగును. అంతియేగాని రేవునుండి జరుగదు. (అ. ప్రె.)

ఆత్మమాత్య

14 తేదీని హైదరాబాదులో రైలుపట్టాలమీద అగ్గో ఇండియను యువకుడు తలనుబెట్టి ఆత్మహత్యను గావించుకొనెను. వీనికి ఎవరిని నిందింపవలసినయో తానే కారకుడుననియు ఒక ఉత్తరమును జేబులో జెట్టుకొనెను. పంచాయితీదారు ఆత్మహత్యయని నిశ్చయించిరి.

మంచిపోలిక గాదు

ఒక క్రైస్తవుని యాగ్రహము

(ఎంగుండియా)

కాథలిక్ భారతీయసంఘం కార్యదర్శియగు ఒక రోమను కాథలిక్ విలేజు దీర్ఘ కాలం వ్రాసెను. అందుండియొకరికి భాగముల సుధరించెదను:

“మీ జీవితకర్మలను క్రైస్తవవానితో బోల్చుచు జూచియ పత్రికలందు పెద్దపెద్ద కలలో తేటల ననేకపాలులు జూచితివి. ఈవిలేజుల లింకటితో తృప్తికొనక గాంధీజీని భారతీయులయందు దిక్కాలపు ఏనుక్రిస్తుగ! గూడ ప్రస్తుతించిరి. ఇట్లెంత మారము పోయెదరాదని అశ్వర్యబడుచుంటిని. మిమ్మునకు నిశ్చయించిన కాలమున యిట్టితేటలు పత్రికలలో కొంతకెక్కున. మరల మిమ్ములకు విడుదల కేయగనే ప్రారంభమయ్యెను. వానికి ప్రత్యుత్తరము రిచ్చి లాభములేకపోయెను. అందుకనియే యీ వేళను మీకు వ్రాయుచున్నాను.

ఈ క్రైస్తవుల వాద ప్రమానము బోవుచున్నవారిని తాచి మోలెల్లారకుండుదురు! మీరు మోసమును చాల ఉత్తములు కాదని యెవ్వరనురు. మీ ప్రత్యర్థులుగూడ అందు కంగీకరించెదరు. మీరు చేపుడుగూడయనియందురు. అయినను మీరింతవరకే దివ్య తృప్తి ముట్టుల యెప్పుడుగాని చెప్పకొన్నట్లులగుననినలేదు మీరు రాజకీయవిషయముల బోధించుచున్నారని నుతవిషయముగాదు. ఇంతేగాక మీరు వివాహితులై భార్య పిల్లలుగలరు. అట్టి తరివెట్టి ఛాందసులు గ్రూడ్డి గ మిమ్ములపూజించువారు క్రైస్తవులకను శెప్ప యెట్లు సాధ్యమగుచున్నది? మీరు అహింస సిద్ధాంతము నుక్కర్చుతో సిద్ధాంతకరించుటవలన యీ పోలిక దీసిరిగాబోలును. ఇందు గూడ అహింసను రాజకీయములందు ప్రవేశింపజేయక అదర్శము నుజేరుటకు సాధనముగజేసికొనిన జాతీయవాదియేయగుదురుగాని వేరుగాదు. క్రైస్తు అట్లుగాక రాజకీయములలోదిగ తిరస్కరించెను. నీజరువనపు లేవిగలవో నీజరుకిచ్చివేయు మనెను. జాతిమత విభేదముల పాటింపక సర్వజనకారుణ్యమార్గమున సంఘటించెను. ఏదైన ఒక న్యాయమగునద్యమమునకు పశుబలము నుపయోగించుట తాను బోధించు ఉన్నతవిద్యసిద్ధాంతములకు ప్రతిపాదముగాదని ఆయన జూపెను. ఇందుగూడ ఆ పోలిక సాదృశ్యము నాకేమియును గాన్పించుటలేదు.

కావున మిమ్ములనుగూర్చి యీ విలేజుకులు వ్రాసిన దా వినిగూర్చి మీరేమనుకొనెదరో మాత్రము నేను చెలిసికొనగోరెదను.”

ఈవిలేజునకు యెందు కంత జేగగల్గెనో తెలియుచునే యున్నది. ఈ ఆయన ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరముగ యిదివరకెన్ని సార్లుగా జెప్పినట్లే నాకీపోలిక లనతే పనికిరావని చెప్పెదను. వానివలన ప్రయోజన మేమియునులేదు. ఇంతేగాక నన్ను ప్రావర్తితోబోల్చెదరో ఆరువుల భక్తులకు అనవసరముగ తాదాగ లుగజేయుటగును. నాలో నేమిగాని దివ్యతృప్తియున్నదని నేను జెప్పజాలను. నాలో నెట్టిప్రజ్ఞావిశేషమును లేదు. నేనుసత్యాన్వేషినితప్ప మరేమియునుగాదు. అందుకే పాటుబడుచున్నాను. భగవంతుని సందర్శనము గల్గుటకై యెంతటి త్యాగమునైన జేసెదను. నే నేపనిజేసినను, సాంఘికమనుకొనదు, రాజకీయమనుకొనదు, మానవకారుణ్యమును కొనదు, సత్యాన్వేషణ మనుకొనదు, యేమైనను ఆవరమార్గమును బొందుటకే జేసెదను. భగవంతుడు ఉన్నత బలసంపన్నులలో గాక నిచ నిమ్ముతలలో నుండునని తెలిసికొనుటచేత నేను యీనిమ్ముతలను బొందుటకు త్యరబడుచున్నాను. వారిసేవలేకుండనే వాపనిజేయజాలను. అందుకనియే నాకు నిమ్ముతాలిసేవయందు కాంత్యగలదు. ఈసేవజేయుటకు రాజకీయములందు ప్రవేశింపకుండ మీరులేదుగాన అందుజేరితిని. కావున నేను యజమానుడనుగాను. నేను ప్రమాదములజేయుచు భారతదేశమునకు తల యొగ్గి సేవజేయబ్రతున్నందుచు తద్వారా మానవజాతికంతకును సేవజేయగోరువాడను మాత్రమే గాని వేరేమియుగాదు.

మో॥ క॥ గాంధీ.

జాతీయమోక్షమునకై పాటుబడుచున్నపుడు తాను మోటారుబండిని ముట్టావట్లుగారి కిచ్చినందునకు ప్రజలంజరుకు శృతజ్ఞులై యుండవలెననికే.

సంయుక్త కాంగ్రెసు

డాక్టరు బెనెంట్ గారు

ఎంగుండియా పత్రికకు పంపిన వ్యాసము

“కాంగ్రెసులో అన్ని పక్షములును కలిసిపనిచేయుటకు తమకుతోచినపద్ధతిని గాంధీగారు నూచించిరి. నేనుగూడ నామితృలతో నాలోచించి వారి అంగీకారమునైన నాకుతోచిన విషయములను నూచించుచున్నాను.

“కాంగ్రెసు కట్టుబాటుచేసినది. సార్థక నామముగల నియోజకులు లేరు. మనమే నియోజకులము. మనమే నియోజకులముగూడ నగుచున్నాము” అని గాంధీగారు వ్రాసిరి. సత్యాగ్రహవిధానమున అసహాయోద్యమమును కాపగొల్పింపునమును ప్రజలకు నూచింపగా వివాదంకరిగినవి గాన సంయోగ సాధనములను మనము కనిపెట్టకలెను. “ఖద్దరు - మతసహనము - అశస్యుక్తతానివారణము” అననవి అట్టి సాధనములు కావచ్చును.

జాంబాయలో గాంధీగారు నన్ను కలిపికొనినపుడు ప్రస్తుత విధానమునకు కనకశర్మరము చరకుని కాంగ్రెసువారు విరమించవలెనని నూచించిరి. ఆయన ఉపయక్త సాధనములను నూటిని నూచించెను. నేనుగూడ నంగీకరించితిని. వీనిని అన్నిపక్షముల వారు గౌరవేర్చుచు తక్కినపక్షములకు ఆయాపక్షములవారు స్వేచ్ఛగా సాగింపవచ్చును. కాంగ్రెసువారు వీనిని నూటిని మాత్రము విధిగా నెరవేర్చవలెను. ఖద్దరుతప్ప తక్కిన రెండింటికీని నేను పెంటనే అంగీకరించితిని. వానినిగూర్చియు మధ్యపాన నిషేధము నుగూర్చియు గాంధీగారితో కలిసిపనిచేయుటకు సమ్మతించితిని గాని పికటింగువలన దార్జిలింగు కలుగకమానదుగాన పికటింగు చేయగూడదంటిని.

రాట్నము

గ్రామములలో వ్యవసాయమే వృత్తిగలవారికి వ్యవసాయపు పనులలేనికాలమున రాట్నముపై నూలువడకుట బట్టుల వేయుట మున్నగు గృహపరిశ్రమ లవసరమని నేనంగీకరించితిని. అట్టి పడుకునూలుబట్టులే చాలకాలము ధరించితిని. గృహపరిశ్రమలు గ్రామములలో అత్యవసరమని 1918 లోనే నేను తెలిపితిని. గృహపరిశ్రమలంతరించుట, గ్రామ స్వపరిపాలనము తొలగుట, గ్రామస్థుల భూములపై సమష్టిపాక్కు తొలగుట - అను కారణముల వలన నేనా రిద్య) ము కలిగినది. దేశీయులు సంపన్నులగుటకు ను గృహజ్యోమేర్పడుటకు వానిని నూటిని మరల నెలకొల్పుటవసరమని నేను చిరకాలమునుండి తెలుపుచుంటిని. ఇది కేవలము నూత్రప్రాయము. నూత్రస్వరూపితో తృప్తినిందుటకు గాంధీగారంగీకరింపలేదు. కాంగ్రెసు సభ్యులందరూ ప్రతిదినమును కనీసము అరగంటనేనైన నూలువడకువలెనని ఆయన కోరెను. “నూలులేక చాలవగ్గులును మూలబడియున్నవి. గ్రామస్థులు కేవలము ఉదాసీనులుగానున్నారు గాన మనము నూలువడకువారంభించి వారికి మార్గదర్శకము కావలెను. అప్పుడు మనకు వారి యందు సానుభూతికలదను నమ్మకము వారికి స్థిరపడును. వారపుడు మనవలెనే నూలువడికెదరు. మనము నూలువడకుండు మీరువడకుడని బోధించినంతమాత్రమున వారుపడకురు. రోజుకు అరగంటనేపును నూలువడకుట నివ్వరికిని అసాధ్యముగాదు.” అని గాంధీగారు తెలిపిరి. నేను చాలదూరము ప్రయాణముచేసితిని గాని రాట్నమును నావెంటికికొని పోజాలకపోతిని నేనంటిని.” రాట్నమును తీసికొనిపోవచ్చురేదు. జంధ్యాలకదురుంటి జానెడు కదురువీడనే నూలువడకువచ్చును. 10, 15, నిమవములలో దానిని నేర్పుకొనవచ్చును” అని గాంధీగారు తెలిపిరి. ఆయనకుమారు డట్లు నాయెదుటవడికిమాపించెను. ఆయనవారి ము సాకు సహేతుకముగా కనబడినది. కాంగ్రెసువాళ్ళలోనేకే భావము కుదురుట ముఖ్యతము. రోజుకు అరగంటనేపు నూలు వడకుటలో నెట్లయిబ్బందియు నియమభంగమును కనబడదుగాన కాంగ్రెసువారిలో నైకమత్యముకుదురుటకది అవసరమైనచో అటుల నూలువడకుటకు నేను సంతోషపూర్వకముగా నంగీకరించెదను. స్వరాజ్యమున కింత ప్రయత్నములు చేయుట కెవ్వరికిని అభ్యంతరములేదనునది ముఖ్యవిషయము. నేను నేమనట హామీయూలీనకు ప్రాసిడెంటుగాను నేమనట కన్వయెన్స కన్వయెన్సకు కార్యదర్శిగాను యుండితినికే

కేన స్వపరిపాలనమునంటి స్వరాజ్యముకొరకు ప్రయత్నించుటకు దీనివలన నాకెట్టి యభ్యంతరమునులేదు. ఈసంగతి నేను గాంధీగారి కెరిగింపగా స్వరాజ్యస్వరూపమును నిర్ణయించుటకు జరుగగలసభకు తానుగూడ విచ్చేదననియు జహజనాభి ప్రాయమునకు బద్ధుడనయ్యెదననియు గాంధీగారు తెలిపెను. రాజకీయస్వరాజ్య మనగా పార్లమెంటు స్వరూపముగల స్వపరిపాలనమేనా? అని నేనడుగగా ఆయన అదియేనని చెప్పెను.

ఈ మూడుపద్ధతులకును నేనంగీకరించెదను. భారత కాంగ్రెసుసభ్యులమువారు దీనిని స్థిరపరచగానే నేను కాంగ్రెసులో చేరెదను. లేదా లేదా కాంగ్రెసుసభలో నీతిర్యాసమునుపాదించెదమని వారు వాదనముచేసినచో నేనాసభకు రాప్రయత్నించెదను. గాంధీగారిమాచలను కాంగ్రెసుసభవారు తిరస్కరించునెడల నేనాసభకు రానవసరములేదు.

ఈలోగా నవంబరునెల మూడవవారమున ఆలహాబాదు వంటి మధ్యస్థానమున సమావేశమగుటకు స్వరాజ్యముకొరకు ప్రయత్నించువిధి పక్షములవారు చెలి 20 మంది ప్రతినిధులను పంపగలరా? ఏపక్షమునకు చేరినా రొకరాసభ కధ్యక్షత వహింపవలెను. అసభలో స్వరాజ్యస్వరూపమును నిర్ణయింపవలెను. పిమ్మట దానిని గూర్చి వివిధపక్షములవారు తమతమసభలలో చర్చించి స్థిరపరచవలెను.

భారత కాంగ్రెసు, మితవాది, హామీయూలు, స్వరాజ్య, మహమ్మదీయ, స్వతంత్ర, సంఘములవారు ప్రతినిధులను పంపవలెను. ఒక్కొక్కసంఘమువారును చిత్తుస్వరూపమును వ్రాసి ప్రతినిధులచేత పంపినచో వానివాదారము చేసికొని చర్చింప వలగును. పిమ్మట అవసరమయినచో మరల జనవరిలో గాని ఫిబ్రవరిలోగాని సభను జరుపవచ్చును. డిసెంబరులో వివిధసంఘముల సభలలో చిత్తుస్వరూపమును చర్చించినపిమ్మట మరల ప్రతినిధులుసమావేశమయి దానికొకరూఢియగురూపము నేర్పరచవలెను. ఈవిషయమును నేను సిమ్లాలో భారతకాసన సంఘముల సభ్యుల కెరిగింపదలచితిని అనిబెంటు గారు వ్రాసిరి. (ఆంధ్ర)

హామీయూనుధర్మవైద్యశాల

మొదటి మానుషముల నివేదిక

ఈసంస్థప్రతిస్థాపనము ఉచితముగా వీడవారల వికీత్యాగము సర్వేంటు అఫ్ ఇండియా ఆవరణలో డాక్టరు పి. ఆర్. ఎ. ఆచార్యగారిచే ఏర్పాటు చేయబడి క్రిమాన్ యన్. (సి)కాశ్యంగారిచే దెరవబడెను. లండను, బర్మింగ్హాము మొదలగు విదేశములలోని హామీయూపాతిక్కు సంస్థలతోనే ఇదిగూడ వడుపబడుచున్నది. హామీయూపతి చికిత్సకనిపెట్టిన డాక్టరు కామ్యూల్ హామీయూ మెన్ గారి సిద్ధాంతముల ప్రకారము వైద్యశాల వడుపబడుచున్నది. ప్రత్యేకపు చికిత్సశాలలందు మామూలు అల్లోపాతిక్ విధానమే ఉపయోగింపబడుచున్నది. స్వల్పకాలములో వైద్యశాల లోకులకు చాలఉపయోగముగా నున్నది. దినదినము దీనిఅభివృద్ధి జననసమృద్ధియును దెలియజేయుచున్నది. మొదటిదినము ఏడుగుల ప్రారంభమైనామా న్యశాలలో వైద్యపరమపాఠముల నొందినవారిసంఖ్య యిప్పటికి 2458 వరకును దెలిసినది. నేత్రవైద్యశాలయందు 25 మందిగొలలను చికిత్సచేయబడినది. 12 గురకు పండ్లకాథనివారణము ఆశాలయందు చికిత్స చేయబడెను. 11 రోగులకు కస్తూరైద్య శాలలో వైద్యము చేయబడెను.

పౌరులకేగాక చుట్టుపట్ల సమీప గ్రామములనుండిగొలుచికి త్వకారకై వచ్చుచున్నారు. అనుభవాలైన డాక్టరులు ప్రత్యేకశాలలను నడుపుచున్నారు. ఆదివారమునాడుతప్ప వైద్యము ఉదయము 7 గంటలు మొదలుకొని 8.30 గంటలవరకును జేయబడును. కస్తూరైద్యము బుధవారమునాడు కనివారమునాడు డాక్టరు పి. రాజేంద్రపిల్లెగారిచే జేయబడును. నేత్రవైద్యము సోమవారము గురువారములనాడు జేయెను. వి. డి. నింబకారు గారును, పండ్లవైద్యము డాక్టరు హెచ్. వెంకట్రావుగారు మంగళ శుక్రవారములనాడు, యారెంపాడివలములలో బాక్టీరియోలాజికల్ శాలయందు డాక్టరు టి. కృష్ణమోహనుగారు వైద్యము చేయుచుందురు.

వీధిసాదలకొర కిధర్మసంస్థ యేర్పాటు కాబడినది. యీ మూడు మాసములనుండి వచ్చుచుండిన రోగులకు తక్షణముప్రతి లేకపోవుటచే అట్టిలోపనివారణ మత్యవసరమని అనుభవములగుడాక్టర్లు చెప్పుచున్నారు. అట్టిలోపము దాతలను దయాళునచిరులు నగుమదరాసు పౌరులు దీర్చెదరని కార్యనిర్వహణ సంఘమువారు ధనసహాయము గోరుచున్నారు.

ఆంధ్రపత్రిక

1924 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 16 వ తేది

మంగళవారము

బల్లారి కూలీల దురవస్థ

బల్లారి ఆనంతపురము జిల్లాలనుండి కూలీలనే కులను అస్సాము తోటలలోనికి భ్రమచెట్టి గొని బోయిరి. కలవరబాధను భరించజాలక, కూలీలు ఏ తీరున నయినను పొట్టపూడ్చుకొనవచ్చునని తలంచి యుందురు. మరణముకన్న, ఏమార్గ మయినను మేలుగద. ఏజెంటు ఉన్న సంగతులను లేనిసంగతులను కలిపిచెప్పి, భూలోక వైకుంఠము అస్సాము తోటలలో నుండనని చెప్పగనే, మూర్ఖులగు ప్రజా సామాన్యులు నమ్మి మోసపోవుట సహజము. కాని అస్సాం జరి తోటలలో బసచేయ మొదలిడగనే, అక్కడి పరిస్థితులు దర్శక మని దోచెను. చెప్పిన సంగతులకును నిజస్థితిని హస్తముకాంతరము తారతమ్య ముండెను. ఇంతవరకు కేస వృత్తాంత ముప్రకారము ఆరు, ఏడు వందలవరకు కూలీలు తేయాకతోటలను వదలి, స్వగృహాన్యులు లయిరి. ఇంతమారమును వారు నడువవలసినదే గాని చేత వైసా లేదయ్యెను. అధికారలో మొరబెట్టగ, మరల తోటలలోనికి జాయి బసచేయదనియు, లేని యెడల దస్విచ్చుటకు ఏలులేదనియు, వారాజ్ఞా పించిరి. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి విషయమై ఎంత వరకు జోక్యము కలుగజేసికొన్నారో తెలియదు. సి. ఆర్. నాయుడుగారు ప్రభుత్వప్రతినిధితోముచ్చ టింపగ, తాము చేయగలవని జేయుచుంటిమని, వారు జవాబు చెప్పిరట. ప్రభుత్వమువారేమిచేసిరి? కూలీ లెక్కడ నున్నారు? వారిస్థితి ఎటులున్నది? వారికి రైలు ఖర్చుల నెందుకీయ లేదు? తినుట కాహార మొసగ బడెనా? పశ్చిమాంధ్ర దేశమునుండి సంబంధినకూలీ లెందరు? ఎందరు తిరిగివచ్చిరి? ఎందరికను తోటలలో నలుగు చున్నారు? తోటలలోనున్నవారిస్థితి ఎటులున్నది? కాలినడకను బయలుదేరినవారి ఆరోగ్య మెటుల నున్నది? ఎవ్వ రయినను మరణించిరా?

ఈసంగతులను కనుగొనుటకై ఆంధ్రదేశము వేచియున్నది. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారింతవర కును ఎట్టిప్రకటనమును ప్రచురింపకుండుట, మిగుల విచిత్రము. మద్రాసురాజధానినుండి కూలీలనుబంపు టకు ఏజెంటులకు తోడ్పడినవా రింతమాత్ర మయి వను బాధ్యత వహించకతప్పదు. కూలీలను మరల నింకి సుఖమున జేర్చుబాధ్యత వారిపై నిలిచి యున్నది. ఎమిగ్రేషను కార్యాలయమువారిని, స్టాంపులను ఒత్తిడిజేయవలసిన బాధ్యత, ప్రభు త్వమువారిపై గలదు. అస్సాం ప్రభుత్వమువారితో సంప్రదింపి, కూలీలదురవస్థ దొలగునటుల జూడ వలయును. తోటలలో జనించేసెడి కూలీస్థితిని విచారించుటకై, ఇక్కడనుండి ఎవ్వరి నయినను సంపాదించు. అక్కడిస్థితి దుస్సహముగ నున్నచో, కూలీలను ఇంటికి జేర్చుటకు బూనుకొనవలయును.

మద్రాసు ప్రభుత్వము మానముదాల్చుటవలన, నిజ స్థితి తెలియకున్నది. భీతావహముగ వదంతులు వ్యాపించియున్నవి. ఇట్టి విషయస్థితి నిలిచియుండు నేని, ప్రజలలో నెంత యసంతృప్తి ప్రబలునో యూహించవచ్చును. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారిక నయినను తమ విధ్యుత్తధర్మమును నెరవేర్చెదరో లేదోచూడవలయును. ఆవిషయమటుండ, ప్రస్తుత దుస్థితికి అంధులుగూడ బాధ్యత వహించకతప్పదు. పశ్చిమాంధ్రదేశము ప్రతి సంవత్సరము నూలుదీసి కద్దరువస్త్రములను తయారుజేయు ఆచారము ఇంకను పూర్తిగ నంతరింపలేదు. కొంచెము ప్రయత్నము జరుగు నెడల, టేమనివారణకు అత్యంతఫలప్రద మగు నేర్పాటుల గావించవచ్చు నని, నాగలాపురప్రాంతములలో జరిగినపని తేటప రుచు చున్నది. అట్టిస్థితిలో తగిన కృషి జరిగియు న్నచో, నేడు ప్రబలినదురవస్థకు చోటు లేకుండే డిది. కాని ప్రజలు స్వగృహములను విడిచి, అన్య రాష్ట్రములకు బోవలసినయవసరము లేకుండెడిది. రాలము టేమనివారణమునకు ముఖ్య ప్రతిక్రియ యని తెల్లవయినది. కాని, దీనినుపయోగించి, సోద రులకష్టముల బాపుటకు, ఆంధ్రులు తగినశ్రద్ధవ హించరయిరి. పులిమిపాడు పుట్రయననటుల, ప్రజలు ఇంటియందును వెలుపలనుగూడ ఇడుమలగుడుచుచు నానాబాధల ననుభవించుచున్నారు. నిర్మాణకార్య క్రమమును బాగుగనిర్వహించినచో, ఎంతలాభము గలిగెడిదోయూహించుట సులభము. చేతనున్నవను లనువిడిచి గాలిలో మేడలగట్టుటవలన, ఎట్టిదురవస్థ వాటిల్లుచున్నదో వివరింప నక్కరలేదు. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు తమధర్మమును నెరవేర్చిన, నెర వేర్చకబోసిన, ఆంధ్రులు ఉపేక్ష వహించుట నేరమ గును. పనిపాటులులేక తిరిగివచ్చిన ప్రజలకు టిండి గలుగు నుపాయము జూపించవలయును. ఇక్కడ నిలిచియున్న పాటకపుజనము మరల దేశమును విడిచి వెడత నవసరములేకుండ సుఖజీవనము గలు గుట కేర్పాటు గావించుట ముఖ్యము. ఆంధ్రదేశ మీమాత్రమయినను జేయజాలదేని, హిందూదేశము నందు నగుబాటపాలగును. ప్రభుత్వమువారు సయి తము, టేమనివారణకు రాలమువలన ప్రయోజ నము గలదని యంగీకరించుచున్నారు. కాని దానిని మాత్రమే సాధనముగ గైకొనుటకు ముందుకురాకు న్నారు. ఎట్టిని ఎండలో గూర్చుని రాళ్లుపగులగొట్టు టకన్న, చల్లని నీడలో ఎవరియింట వారుగూర్చుని రాటము ద్రిప్పట ఎక్కుడునుకరమును, ప్రాణమాన సంరక్షకమని ప్రజలు గుర్తించుచున్నారు. దేశకళం కమును బాపుటకై ఆంధ్రులను పురికొల్పుటకు కూలీలదురవస్థ ప్రోద్బలమును గలిగించుగాక! ఏజెం టు మోసపుమాటల జెప్పి, కూలీలను భ్రమచెట్టి తిసిగొని పోయినందులకు, వారు శిక్షార్హు లనుటకు సందియములేదు. లాఆర్డరు రక్షణవిషయమై శ్రద్ధ వహించెడి ప్రభుత్వమువారిసందర్భమున ఎటుల మెలగెదరో చూడవలయును. కూలీలు నిష్కారణ ముగ తోటలను విడిచివచ్చిననుట నమ్మదగినసంగతి గాదు. ఏలనన, తిండికొర కల్లాడుచు అమితదూరము పోయిన కూలీలు, పరిస్థితు లేమాత్రము అనుకూల ముగ నున్నను, లేచి రాబోవరు. తినెడిఅన్నమును వదలుకొనువా రుండరు. విద్యాధికులు ప్రజా సామాన్యజేమమును పాటించరనియు, అధికార

వర్గజేవారి సంరక్షణ భారమును వహించగల దనియు చాడెడువారు, తమ నుడువులను సార్థక పరుచుకొనవలయును. బల్లారికూలీలవిషయమై తమ విధ్యుత్తధర్మమును నెరవేర్చనంతవరకు, అధికారుల ఆరాధనములు నిరర్థక మగును.

మహాత్ముని అధ్యక్షత

బెల్గాం కాంగ్రెసుసభకు గాంధీమహాత్ముని అధ్యక్షునిగ నెన్నుకొని, దేశముతనను దాను గౌర వించుకొనినది. మహాత్ము డిట్టిగౌరవముల నాశించు వాడుకాడు. ఇట్టిగౌరవములకత డటితుడు. కాంగ్రెసు సభాధిపత్యము మహాత్మునకు మిగుల సామాన్య పదవి. మహాత్ముని కిట్టిపదవి తగ దని చెలిపినవారు గూడ గలరు. నిర్బంధమునుండి విడుదల యగునటు లను, మృత్యువును దప్పించుకొనునటులను అను గ్రహించిన పరమేశ్వరునికి కృతజ్ఞతాపదనముల నర్పించుటకును, నూతన సందేశము కాంగ్రెసు పీఠమునుండి వెలువడి సర్వప్రపంచమును మేల్కొలుపుటకును, అనుకూలావకాశ మేర్పడుటకు మహాత్ముని గౌరవింపవలసిన యవ సరము దేశమునకు గలదు. మహాత్మునిగౌరవగాక, స్వలాభముకొరకయినను దేశ మిటుల గావించవలసి వచ్చెను. సామాన్యముగ దేశములం దుత్కృష్ట లయినవారికి, ఇట్టిపదవులు చేకూరవు. లోకసామాన్య లిలకుమహాశయుడు, కాంగ్రెసుసభ కధ్యక్షత వహించకుండుటయే ఇందుకు నిదర్శనము. గాంధీమ హాత్ముని గౌరవించుటకు అన్ని దేశములవారును ముందుకు వచ్చుచున్నారు. అతని సుగుణరాశిని స్తుతించుట కెవరును పెనుదీయుటలేదు. కాని మహా త్ముని సందేశముల ననుష్ఠానమునకు దెచ్చువిషయ మున, పెనుదీయువారు లెక్కుకుమిక్కిలిగనున్నారు. మహాత్ముని కాంగ్రెసుసభాధ్యక్షుని జేసినందులకు ఫలముగ, అతనిసందేశమును నిర్వహించుటయే, ప్రజలముఖ్యధర్మము. లేనియెడల, ప్రజలతనిని నిజ ముగ గౌరవించినవారు గాజాలరు. హిందూదేశ చారిత్రమునందు మహాత్మునికి శాశ్వతస్థానము గలదు. అతడు యుగపురుషుడని భావిచరిత్ర కారుడు నిర్ణయింపకమానడు. మహాత్మునియభిప్రాయము లతో నేకీభవింపవచ్చును, ఏకీభవింపక బోవచ్చును. కాని అతని సందేశప్రాముఖ్యము సంగీకరింపనివా రుండజాలరు. అది ఏది? ఆధునికప్రపంచ మున భోగానుభవమే సర్వోత్కృష్టమనునభి ప్రాయమా సామాన్యముగ ప్రబలియు న్నది. హిందూదేశముగూడ నిట్టి యభిప్రాయ ప్రాబల్యమునుండి తప్పించుకొనలేక యున్నది. విశ్వ ర్యవంతుడే గౌరవార్హుడు. అతడే సుగుణరాశి. అత నికే నన్నానములు జరుగవలయును. శీల మొందు కును కొరగానిదగుచున్నది. దానిద్రవ్య మొకనేర మగుచున్నది. జీవితపరిణామ మధికముగ లేని ప్రజలు, అనాగరికులు. భోగభాగ్యముల ననుభవిం చెడి తెల్లవారు, నాగరికమునం దగ్రగణ్యులు. ఇట్టి యభిప్రాయములు ప్రబలెడి కాలమున, ఏతీరున నయినను ధనము సంపాదించుటకును, నూతనప్రదేశ శముల నాక్రమించుటకును, స్వలాభమును పెంపొం దించుకొనుటకును, వివిధజాతులు ప్రయత్నించుట సహజమే గద. ఇట్టిప్రయత్నములలో విజయముగాం

చినవారే ప్రయోజకు లనిపించుకొనుచున్నాడు. ఇట్టి సిద్ధాంతమే ఇంపీరియలిజము కేరతతో విలసిల్లుచున్నది. ఇంపీరియలిజము రానురాను ఘనీభవింపచున్న సీతలో, ధనమే ప్రపంచమున రాజ్యముచేయుటయందాశ్చర్యమేమి గలదు? ఇటుల మరొకొంత కాలము జరుగుచో, నైతికప్రవర్తనమునకును, ఆధ్యాత్మిక జీవితమునకును చోటుండజాలదు. ఇట్టిసందర్భమునందు, దారిద్ర్యమును స్వీకరించి, కొల్లాయగుడ్డను ధరించి, స్వల్పముగ భుజించుచు, అంత్యజాలతో కలసి తిరుగుచు, దీనజనోద్ధరణమునకై రాటమును చేపట్టుచు భాగభాగ్యముల విసర్జించిన గాంధీమహాత్ముడు తన పంచజన్యమును పూరించెను. సత్య ఆహింసా ధర్మముల యత్నిష్ఠతను చాచెను. అసత్యము మూలమునను, హింస మూలమునను, ఆక్రమప్రవర్తనమువలనను, స్వలాభమును పెంపొందించుట పాడిగాదని ప్రకటించెను. ఆకారణముచేతనే, మహాత్ముని సంక్షేమము ప్రపంచమునంతను ఆకర్షింపగలిగెను. ఇంపీరియలిజముతో పనుగుజెందిన ప్రజలకిది అమృతోపమాన మయ్యెను. హిందూదేశవరిపాలవాపిధానము, ఇంపీరియలిజమునకు శలిత మగుటచే మహాత్మునిప్రయత్నము లిందుకు ప్రతికూలముగ భావించబడుచున్నవి. హైందవస్వరాజ్యసంపాదన ప్రయత్నములు, లోకాల్పాణమునకు మార్గము జూపవలయు నని మహాత్ముడు దేశించెను. అపినీతి కార్యములవలన, స్వరాజ్యసంపాదనకు గడంగుటకు మహాత్ముని కేమాలే నిష్పములేదు. మహాత్ముని సంకల్పమునకు దొడ్చినందువారు, అహింసా ప్రతిము సమర్థులై చెట్టవలయును. మానవకోటిపై సోదరిప్రేమను జూపవలయును. హిందువులును మహమ్మదీయులును తమతమ వ్యక్తిగతహములను మానుకొనుట ముఖ్యము. అంత్యజాల నుడరించుట ఉన్నతజాతుల కిదివ్యము. ప్రజాసామాన్యస్థితిని చక్కబరచుటకు రాటపుసంక్షేమము అన్నిమూలాలను వ్యాపింపజేయువలయును. ఇందుకు దేశము సంకల్పమైనపుడే, మహాత్మునిపట్ల నిజ గౌరవముజూపి, అతనినాయకత్వము సంగీకరించినదిగును. జైలాం కాంగ్రెసుసభలో నన్నిపక్షములును కూడుట కవకాశమున్నచో, మహాత్మునినాయకత్వమును ఎల్లరును ఆంగీకరించినటులగును. అట్టి మహాభాగ్యము గలిగినందులకు ఎల్లరును సంతసింపకమానరు. మహాత్మునియధ్యక్షితిక్రింద, జైలాం కాంగ్రెసుసభ ధన్యతజెందునని విశ్వసించెదము.

కద్దరువ్యాప్తి
కలకత్తాలో కద్దరుప్రదిర్శనమును తెలియచు, జైంగాలులో కద్దరు పరివిగ తయారగుచున్నదనియు, కాని దేశమునందు కొనువారలు తక్కువగ నున్నారనియు, ఆచార్య ప్రఫుల్ల చంద్రరాయ గారు పలికినటుల తెలియచున్నది. ఆంధ్రదేశము వందుగూడ కొన్నితావులందు, కద్దరు పిశేషముగ నిలువయున్నటుల తెలియవచ్చెను. ఇట్టి యనుకూల సమయమునగూడ ప్రజలు కద్దరును కొని ధరింపకుండుట, ఎంతలోపమో యూహింపవచ్చును. పంజాబులో నిలువయున్నకద్దరును, భరూచాగారు అతి స్వల్పకాలములో ఏక్రయింపగలిగిరి. పట్టణములలో కద్దరు సులభముగ

ఆంధ్ర ల

గాంధీ మహాత్ముని వుజాని ి

లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను

యథా శక్తి ని తోడ్పడుదు

<p>చందాలు</p> <table border="0"><tr><td>ఇదివరకు</td><td>48799-8-5</td></tr><tr><td>నేటి వసూలు</td><td>4-0-0</td></tr><tr><td>మొత్తం</td><td>48803 8-5</td></tr></table>	ఇదివరకు	48799-8-5	నేటి వసూలు	4-0-0	మొత్తం	48803 8-5	<p>రోజుకాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు</p> <p>పంతులుగారికి చేరిన వసూళ్లు</p> <table border="0"><tr><td>ఇదివరకు</td><td>23831-14-11</td></tr><tr><td>గాంధీభక్తుడు, చినదంపూరు, ప్రొద్దుటూరు, కడప</td><td>4-0-0</td></tr><tr><td>మొత్తం</td><td>23835-14-11</td></tr></table>	ఇదివరకు	23831-14-11	గాంధీభక్తుడు, చినదంపూరు, ప్రొద్దుటూరు, కడప	4-0-0	మొత్తం	23835-14-11
ఇదివరకు	48799-8-5												
నేటి వసూలు	4-0-0												
మొత్తం	48803 8-5												
ఇదివరకు	23831-14-11												
గాంధీభక్తుడు, చినదంపూరు, ప్రొద్దుటూరు, కడప	4-0-0												
మొత్తం	23835-14-11												

పూజాసేధికి సామ్యముజంపు చరణామా:—కా. నాగేశ్వరరావు నెం. 7, లెంబుకెట్టిపేధి, మద్రాసు

లభించుటలేదు. లభించినచో, ధర కొంచెము హెచ్చయినను తగ్గుగ నున్నను, ఖర్చుగును. పురప్రముఖులు కద్దరు విక్రయమునకు స్వయముగ బూనుకొనుచో, విక్రయము త్వరితముగ జరుగుననటకు నందియములేదు. కద్దరనిర్మాణమునకును కద్దరుప్రచారమునకును ఎక్కుడు ప్రోద్బలము కలుగవలయును. కద్దరు ఆంధ్రపాటలో నుండుచో, ఎక్కుడుమంది కొని ధరించెదరనుటకు నందియములేదు. ఏమూలజూచినను కద్దరువిక్రయము కొంతకాలము వరకుజరుగుచో, నిలువకద్దరు విక్రయింపబడుటయు, కద్దరను ప్రజలనేకులు ధరించుటయు జరుగును. ఎక్కుడు శ్రద్ధయు, కార్యదీక్షయు ముఖ్యము అని హెచ్చరింప బనిలేదు.

మంత్రిపదవి: బీదవారు
ఇంతవరకును ఇంగ్లండులో ప్రధానమంత్రిపదవిని నిర్వహించినవారలు, తమ స్థానమునకు తగిన వ్యయమును గావించగలిగిరి. మంత్రిపదవిని విడిచిపెట్టిన పిమ్మటగూడ, వెనుకటి దర్జాను నిలుపుకొనగలిగిరి. వారిలో పలువురు న్యాయవాదు లగుటచే, జీవితసమస్య వారినంతగ బాధింపకబోయెను. లిబరలు కన్సర్వేటివుమంత్రులు సామాన్యముగ ధనవంతులుగ నుండిరి. లేబరుపక్షమునందు పలువురు బీదలు. ప్రధానమంత్రి యగు రామ్సేమాక్డనాల్డు గారు మూడవక్లాసు ట్యూబురైల్వేబండిలో ప్రయాణము జేయుచుండిరి. ఇట్టిస్థితి ప్రధానమంత్రికి తగినది గాదని ఎంచి, సర్. ఆలెగ్జాండరు గ్రాంటు గారు కాశ్వతముగ మోటారు బండి నుపయోగించుటకు మాక్డనాల్డుగారికి పిలుగలుగజేసిరి. ఈదానము, వాదప్రతివాదముల కవకాశము గలుగజేసెను. ఇంగ్లండులో సూతనసమస్య జనించినది. బీదవారలు మంత్రిపదవులను నిర్వహింపనర్హులా? యోగ్యతయాధనమా ప్రధానమయినది? ఈసమస్యను ఇంగ్లండు త్వరలో సాధింపక తప్పదు.

నూతనాభ్యాసము
రానురాను పాశ్చాత్యస్త్రీలలో మెడను చేతులను కప్పకుండుట ఆచారమగుచున్నది. ఇట్టియభ్యాసము మంచిదిగాదనియు, స్త్రీలమానమునకు భంగకరమనియు, మతభాధకులు కొందరు మండించుచున్నారు. కాని వీరిమందలింపులవలన విశేషలా

భము గలుగక బోయెను. ఇటీవల రోమనుకాథలిక్కుమతగురు వగు పోపు గారు, సంపూర్ణ వనన భారులుగాని వారు క్రైస్తవ దేవాలయములకు రాగూడదని ఆజ్ఞాపించిరి. వారియాజ్ఞ సమలులో జెట్టుటకు హిందూదేశమునందుగూడ ప్రయత్నములు జరుగుచున్నటుల దెలిసినది. అలహాబాదునందు కాథలిక్కుదేవాలయములందు ఇట్టిప్రకటన గావింపబడెనని, తంతివార్త వివరించుచున్నది. పోపుగారి యాజ్ఞలవలన, నూతనాభ్యాస మెంతవరకు దొలగిపోవునో చూడవలయును.

లీకమీషను రిపోర్టు: స్టేటుకౌన్సిలుసభ
లీకమీషనురిపోర్టు గూర్చి స్టేటుకౌన్సిలు సభలో చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. కరాండికారు గారి సవరణ నిరాకరింపబడెను. సర్వాధికారిగారు ప్రతిపాదించిన సవరణలో, సంస్కరణములసమస్య పరిష్కారమగువరకు లీకమీషను సిఫార్సులు అమలులోనికి రాగూడదని సూచించబడెను. ఇదియు నిరాకరింపబడు నని యూహింపవచ్చును. స్టేటుకౌన్సిలుసభవా రీతీరున, తమ గొప్పతనమును నిలుపుకొనడలచిరి గాబోలు!

12 మేపాదీజిత 14 వ తేదీని
జయిటలో 500 మందిని అరెస్టు చేసిరి.
12 వ జతవారు 500 మంది ఆకారము 14 వ తేదీకి జయిటలో చేరిరి. వారినందరికి అరెస్టుచేసిరి. అల్లరు తమయనుజరగలేదు. 18 వ జత యావారమున అమృతసరుకుండి జయిటలో చాల గ్రామములమీదుగా మారుతెలకు జయిటలో చేరును. అమృతసరులో 14 వ తేదీని నాభా సత్యాగ్రహ వార్షికోత్సవము ఉత్సాహంతో జరిగినది. (ఆ. ప్రె)

కలకత్తా యాత్రపందెము
ప్రఫుల్లకుమార ఫోషు జయమొందెను
కలకత్తా, సెప్టెంబరు 15:—అహింసా బూజుకల్లువారిచే ఏర్పాటు చేయబడిన 18 మైళ్ల యాత్రపందెము నిన్న జరిగెను. నిరుడు జయము కొందిత ప్రఫుల్లకుమారఫోషు సెక్టర్లో 26 మంది పోటీకివచ్చిరి. రెండుగంటల పదినిమిషముల పిదు సెకండ్ కాలము ఈదుటకు పట్టెను. ఫోషునకును ఫటర్లీకిని మొదటిసంబియు పోటీ తీవ్రముగా నుండెను. మొదటి రెండుమైళ్లు ఒక మారు ఒకరును మరియొకసారి రెండవ యాత్రగాడును ముందునకు బోవుచుండెడివారు. ఫటర్లీ ముందుగా బోవునని అందరనుకొనిరి. కాని ఫోషు తాను ముందుబోయి అందరి అభీప్రాయములను తొరుమారు జేసెను. ఫోషు మెల్లగా బోవుచుండిగా ఫటర్లీ తనయావచ్చు కే నుపయోగించెను గాని లాభము లేకబోయెను.

విశ్వావారి

లీనివేదికము

అసంఖ్య నిరాకరణము

బ్రిటిషు ప్రతికూళి ప్రాయము

లండన్, సెప్టెంబరు 14:—అసంఖ్య నిరాకరణము ఆదివారపు పత్రికలకు కలవరముగ లేదు.

బ్రిటిషు పత్రికలు, అధికారము లేకుండ వావావాలు వుచోట సక్రమపరిశీలనను ప్రవేశపెట్టుటకు వీలులేదని సర్వోచేతనముపై వాదించుచున్నది. అసంఖ్య తీర్మానమును నిరాకరించినను ఇండియానుండియుండియు ప్రభువును లీనివేదిక సిఫారసులను అమలులో పెట్టుటకు ప్రయత్నించెదరు గాక యనుచున్నది. త్వరలో ప్రవేశపెట్టుటకు నిశ్చయించెదరుగాక యనుచున్నది.

స్వరాజ్యవాదుల ఎత్తులు

స్వరాజ్యవాదుల ఎత్తులచే ఇండియా ప్రభుత్వమువారిపని చుంకన అయినది. స్వరాజ్యవాదుల విజయమునకు తృప్తిపడవచ్చును. అత్యున్నతముచేతనే ప్రతిదేశముందును స్వపరిపాలన మేర్పడినది. దానిబట్టికాద స్వరాజ్య యుద్ధమును వెనుకబెట్టుచున్నదనియు అభివృద్ధికి ప్రతిహేతుముగ నున్నదనియు అబ్బర్యురపత్రిక వాదించుచున్నది.

సర్ రెజినాల్డు క్రాడక్ గారి యభిప్రాయములు

లండన్, సెప్టెంబరు 15:—అతివాదులను బ్రిటిషువారు ఎదుర్కొనవలెను. విద్యాధికులగు భారతీయులు బాధ్యతను క్రమా తరువులుగ పరిపాలనాధికారమును బడయుటకు ముందు పట్టిక సర్వీసులో చాలవరకు బ్రిటిషుఉద్యోగులు బండ్లవలెను. ఇది అపవ్యక్తమైనది. సర్వీసుఉద్యోగుల కోర్కెలను సెరవేర్చి తక్షణమువారికి సౌకర్యములను గలుగజేసిరేని ఇది సాధ్యమగును. బ్రిటిషుసర్వీసు ఉద్యోగులను లభించెదరని వెట్టుమిన్స్ట్రులు గజటులో క్రూరుగా వ్రాసిరి.

నిరంకుశాధికారము నుపయోగింపరాదు

వెట్టుమిన్స్ట్రు గజటులో ప్రధానవ్యాసమున ఇట్లు వ్రాయబడినది. లీనివేదికమును నిరాకరించుటచే చిక్కులు ఎక్కువై నవి. భారతసంస్కరణములను పాడుజేయుకుండుటకు తప్ప ఇతరసమయములందు అసంపరమైనగాని ప్రభుత్వమువారు తమకున్న నిరంకుశాధికారమును వినియోగించుట తప్పు. భారతరాజకీయవైతలు మనలో కొంతవరకు తోడ్పడిన గాని సంస్కరణములు సాగవని భారతీయులు గ్రహించవలెను. ప్రస్తుతము వారు నిశ్చయముగ అట్లుచేయుట లేదు. జనసామాన్యమునకు ఎన్నికలయందు ప్రకృతి పలుకుబడి లేదు. ఇట్టితరీకిరాచకీయవైతలు ప్రజాప్రతినిధులనిపించుకొనరని క్రూరుగా రన్నటులనే వెట్టుమిన్స్ట్రుగజటు ఏకీభవించుచున్నది. లీనివేదికను సిఫారసులను అమలుజరిపినను జరపకున్నను నిష్పాక్షికముగ పరిపాలనమును జరుపు బ్రిటిషు పరిపాలక సర్వీసు ఉద్యోగులను బలహీనముగ చేయరాదు. వారిసంఖ్యను విస్తారముగనుంచి సదుపాయములను జేయవలెననుచున్నది. భారతజనమున అల్లరులను గలుగజేయుకుండ ఏదీ ఏర్పాటుజేయగలరు.

రిపుల పోరాటము

ప్రెంచివ్యక్తిని జంపుట

ఆతనిభార్యను గొంపోవుట

లండన్, సెప్టెంబరు 14:—రాత్రి 10-15, తండ్రిరుచేజా ఇనుపవారిలో పనిచేయు ప్రెంచివ్యక్తి వోగోల్డు అనునాతని జంపి ఆతనిభార్యను ఎత్తుకుపోయివనియు ఈమె చాల అందగత్తెయనియు తెలియుచున్నది. స్పెయిను మరాకో ప్రదేశమున ప్రెంచి ప్రజలకు అపాయము లేకుండ చేయవలెననియు వారాల్బుసరిని విడిచిపెట్టెను. రావలెననియు ప్రెంచి ప్రభుత్వమువారు స్పెయిను ప్రభుత్వమువారికి కలు రంపిరి. త్వరలోనే ఈమెను విడిచిపెట్టుటకు జేయవచ్చుననుచున్నారు.

మరాకో పోరాటము

అనుకూలపరిస్థితులు

పార్సిస్, సెప్టెంబరు 18:—మరాకో పడమటి ప్రదేశమున పరిస్థితులు యభివృద్ధిగాంచినవి. మ్యాటూటూను మార్గమునుండి విప్లవకాయతను తరిమివేసిరి.

మరాకోలో స్పెయినువారు తమఅధికారమును పవలుకొనజాలరు. కొన్ని స్థానములను మాత్రము తగ్గించెదరని తెలియుచున్నది.

లండనుండి బొంబయికి ప్రయాణము నిమిత్తము రాన్సురా అనుటడను పి. ఓ. కంపెనీవారు ఏర్పాటుజేసెదరు. ఇవి త్వరలోనేవచ్చును. ప్రయాణీకులు, మెయిలు రేపాలు గొంపోజును.

ఫ్రెంచి యుద్ధబుణము

అమెరికీయవలసిన ఋణమును తీర్చు విధానము

వాషింగ్టన్, సెప్టెంబరు 14:—ఫ్రెంచివారు అమెరికనుల కిటువలసిన ఋణమును 67 సంవత్సరములలో ప్రతిసారి 100000000 డాలరుల వా. 1.11 తీర్చుటకు ఒకవిధానమును ప్రెంచి ప్రభుత్వమువారు తయారుచేయుచున్నారని అమెరికను ఋణపరిహారసభ్యుడు తమప్రభుత్వమునకు విన్నవించెను. వడ్డీతోగూడ ఇచ్చెదరటం. ఈసామ్యులలో సగము మొత్తమును ప్రెంచి పారిశ్రామికపత్రములక్రింద వినియోగించవలెనని వరతును గోరుచున్నారట. ప్రెంచివారు రక్షణముగ నున్నారనే తెలుపుచున్నాడు.

కోవెంటులోట సమ్మె

సాగుచునేయున్నది

వైవిధ్యమునుగూర్చి మధ్యవర్తులుజేసిన పరిష్కారమును ప్రాప్తపొందవలెనని నిరాకరించుటచే సమ్మె సాగించుటకే నిశ్చయించుకొనిరి.

జర్మనీ - జాతీయమిత్ర ప్రవేశము

జాతీయమిత్రుల ప్రవేశించువిషయమై యుద్ధనేరమును గూర్చి జర్మను మంత్రివర్గమున భిన్నాభిప్రాయము లేదని తెలుసుపత్రికావిశ్లేషి బెర్లినునుండి తెలుపుచున్నాడు.

తమకుగూడ జాతీయమిత్రుల సమావేశమై నిశ్చయమని ఆభయమొసగుచో జాతీయమిత్రుల జేర్చుకొనుటకు దరఖాస్తును బెర్లినుకుటకు ఇష్టపడెదరనియు లేనిచో కోర్కెయు కలుగజేసికొన దలచలేదనియు తెలియుచున్నది.

డాక్టరు స్ట్రోస్సనుగారు

యుద్ధ బాధ్యతను గుర్తించినగాని జాతీయమిత్రుల జర్మనీని జేర్చుకొనుటకు వీలులేదను వరకు గూడదంటినిగాని యుద్ధనేరమెవరిదో తెలువరకు జర్మనీ జాతీయమిత్రుల ప్రవేశించజాలదన లేదని తెలియజేసిరి. ఈవిషయమై ప్రభుత్వమువారు ఏదీ కానుకటి ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయమునే గలిగియున్నారనిరి.

స్ట్రాసువూలో అంతర్జాతీయ న్యాయవాదుల సంఘము సమావేశమై నిర్ణాయములన్నిటిని ఒకేమాత్రముగ నిర్ణయముగ నుండునటుల యాహ్ను అంటివర్పు నిబంధనలను మార్చిరి.

చీనాపరిస్థితులు

చాంగ్సోకొగారిసేనలు చిలోలో చోగంగుత్తూను బట్టుకొనెనని తెలియుచున్నది.

ఇన్సురెన్సు ధరలు

యుద్ధభయముచే హ్యాంగుకేలో యుద్ధ బీమాధరలను మాడునెలవరకు తగ్గించుటకు నిశ్చయించిరి.

రూరకామణి

ప్రెంచిసైన్యము మరలుట

డాన్సుమండు ప్రదేశమునుండి ప్రెంచిసైన్యములు క్రమేణా మరలుచున్నవి. రైల్వేఅధికారులు చాలనుండి మరలిపోవుచున్నారు.

బ్రిటిషు ప్రధానామాత్యపదవి

బీదవారు సనికిరారు

ప్రధానామాత్యునిహోదాను నిలబెట్టుకొను

ధనముండవలెను

లండన్, సెప్టెంబరు 15 ఉదయం 12/15:—ప్రధానామాత్యపదవికి బీదలు అన్యులుగారు. రాంసె మన్రోనాల్డుగారు ఇతరరాజ్యాంగమంత్రులకంటె చాల కష్టపరిశీతులందున్నారు. ఇట్టిపరిస్థితు లింక సాగుటకు వీలులేకుండ జేయవలెను. తమ అధికారమునకు తగిన ఆర్థికపరమితీని ప్రధానామాత్యు లిర్యోమరు యనియు సర్ బొనాల్డుగారు గుడుచున్నారు. ఖండాంతర ప్రదేశములందు ప్రధానామాత్యులకు ఎంతయో వైభవమున్నది. అధికారరీత్యా ప్రభుత్వమువారే భరించి మోటారుబండినిచ్చిరి. అట్టిసమయమున ప్రభుత్వమువారి రిట్టి గొప్పఉద్యోగికి మోటారుబండి వీయకుండుట తప్పనిది. ఆయనహోదాకు పరియ్యసది గాదనిరి. ఆయన కార్యభారమును నిర్వహించుటకు అవాంతరములు ఏర్పడుననిరి.

మన్రోనాల్డుగారికి మోటారుబండి నిచ్చుట

మన్రోనాల్డుగారు తనచిన్న నాటి స్నేహితు డగుటచేతను అధికారస్వీకరణ సమయమున అవాకోగ్యముగ నుండుటచే భూగర్భరయిలుమార్గమున బోవుటచే ఆకోగ్యము చెడుననుకారణముతో మోటారుబండిని దానికు ఖర్చులును పట్టయిచేసితివనియు దీనికిని రాచకీయములకును ఎంతమాత్రము సంబంధము లేదనియు వ్యక్తిమైత్రికి సంబంధించిన సంగతియనియు సర్ ఆలగ్లాండరుగ్రాంటుగారు తెలియజేసిరి.

మరాకో పరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంబితా ర)

లండన్, సెప్టెంబరు 16—వాడ్లా పంక్తిలో ఆరు స్పెయిను ప్రదేశములనుభారీజేసిరని అధికారులు ప్రకటించిరని మ్యాడ్రిడు వార్తలు తెలుపుచున్నవి. సస్నీలతోడివ్యయముగ పోరినవిషయ కలాకు సప్లయజేయువారు తమవనిని సెరవేర్చిరి. మరాకోను ముఖముగ కేరళులతోడను విమానములతోడను వెడలిరి. ప్రతినిమిషము పోరాటము ప్రారంభమగునని ఎదురు జూచుచున్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేక తంబితావార్తల్లో దండయాత్ర లేకుండజేయుటకు మంచూరియా ప్రక్కనున్న ఇనుప దారిని పరికించేసిరని తెలుపుచున్నాను.

జూరియావిషయము

సోవియటుల ప్రకటనము

మాస్కో, సెప్టె 18:—జూరియాపరిస్థితు లుప్రత్యక్షముగ లేవని సోవియటు విదేశాంగ కార్యాలయమువారు తెలుపుచున్నారు. కొంచమున్న కొండంతగ జెప్పినది. ఆంగ్లో సోవియటు రాణువారమును భగ్నముచేయుటకును, విదేశములందు సోవియటులయందు సమృద్ధిములేకుండ జేయుటకును అతికఠోరిక పరిస్థితులను తెలియజేసిరనిరి.

ఈజిప్టుండియా రైల్వేకంపెనీకి 'రైల్వేభద్రత' నిమిత్తము పెట్టికంపెనీకి అర్ధరునిచ్చిరి.

ప్రెంచి తురుష్క సంబంధములు

మరల ఆర్థిక రాచకీయవిషయములం దేర్పడుటకు ప్రెంచి రాయబారులు ఆంగ్లోరాకు బయలుదేరిరి.

ఫ్రెంచి ప్రభుత్వము

శిక్షితులుండు ప్రదేశము

లండన్, సెప్టెంబరు 14:—రాత్రి 9-15, కఠినశిక్ష విధింపబడిన బండిలను ఫ్రెంచి గ్యయానాలో శిక్షితులుండు ప్రదేశమునకుబంపుట మానుటకు ప్రెంచిప్రభుత్వము వారు నిశ్చయించుకొనిరని తెలియుచున్నది. వీరినందరిని ఈ బండిలనందరిని ప్రాంసుకే ఈ ప్రదేశమునుండి పంపివేసెదరో లేక క్రమేణా ఈ ప్రదేశము నెత్తివేసెదరో లేదను.

గుంటూరు, భీమాకంపెనీ మోసము కేసు

హైకోర్టులో అప్పీలు

తీర్పు నిలపియుంచబడెను

బొంబయిలోని ఆసియాన్ భీమాకంపెనీకి, గుంటూరు నందు చీఫ్ యేజంట్ గనున్న (1) జి. కె. రాజారావు, నలు ఏ జంటు (2) బలిశేపల్లి లక్ష్మీకాంతము, సబ్ ఏజన్సీవారి డాక్టరగు (3) రాజేశ్వరరావు అనువారలు ముగ్గురు, బొంబయిలోని కంపెనీ హెడ్ క్వార్టర్స్ ద్వారాని మోసమునర్పి ధనము నపహరించిరి. తేబడిన కేసునందు, నెవన్ యుకోర్టువారి తీర్పుపై ని ముద్దాయిలు హైకోర్టువారికి గావించిన అప్పీలునందు నిన్ను టిడినమున న్యాయమూర్తులు రామేశము, బాక్సనుగార్ల యెదుట విచారణముగి సెను. తీర్పు నిలపియుంచబడెను.

ఈ కేసునందు మొదటిముద్దాయిలరపు న్యాయవాదికే రెండవముద్దాయి న్యాయవాదియగు డాక్టరు స్వామినాథను గారు గావించినవాదనము నిన్ను టిడినమున ప్రకటింపబడెను. నిన్ను వ్యాఖ్యానము కోర్టువారు తిరిగి సమావేశమై పూర్తి, బారి ప్రతినిధి వి. ఎ. లి. ఎ. తి. రాజులుగారు, మాడన ముద్దాయియగు రాజేశ్వరరావు తరపున వాదించుచు, వి. వి. సుబ్బారావు అనునాతనిపేర మెడికలు సర్టిఫికేటును తయారుజేసినది ముద్దాయియే యని యంగీకరించెను. తనను నియమించిన అధికారియగు 1 ముద్దాయి వచ్చి సర్టిఫికేటును తయారుజేసి యొసగవలెనని గోరగా నట్లు జేసెను. అంతియేగాని, అపహరింపబడిన ధనమునందు విషముద్దాయికి భాగముగాని, మోస మొనర్పవలెనని యుద్దేశముగాని లేదు. ఒక పత్రమును సృష్టించినంతమాత్రమున నది ఫోర్జరీగా జాలదు. అట్టిది, మోస మొనర్పవలెనను ద్రోహ బుద్ధిచే నొనర్చిన అది ఫోర్జరీగాకలదు. అందుచే సర్టిఫికేటును తయారు జేసెనను మాత్రమున రి వ ముద్దాయిని శిక్షింపరాదు. అంతియగాక విధింపబడిన శిక్షలు చాల తీవ్రముగనున్నవియ, ఇదియే మొదటి నేరమనియు న్యాయవాది నుడివెను.

హైకోర్టు రిజిస్ట్రారుగారి

అక్రమ చర్య

వార్తాపత్రికా ప్రతినిధి నవమానపరుచుట

నిన్ను టిడినమున హైకోర్టు పెనున్నందు, హైకోర్టు రిజిస్ట్రారుగారి ఎఫ్. జి. బట్లరుగారు వార్తాపత్రికా ప్రతినిధి యెడల నొనర్చిన అక్రమచర్య, చాల అగ్రహమును గలుగజేసెను. నెవన్ యుకోర్టునందు న్యాయమూర్తి పీఠమునకు ముందుక్రిందుగా నొక చిన్న ప్లాటు ఫారముగలదు. అందుక్రాంతర్ము, మార్చు హోండుగుమాస్టా మొదలగువారు హోంబుటకు కుర్చీలును లేబులునుగలవు లేచిలు పెక్కున, ప్లాటు ఫారముమీద కొంత ఖాళీస్థలముగలదు. వార్తాపత్రికా ప్రతినిధులు కొనర్చిన పదుపాయములు చాలకపోవుటచే, చాలదినములుగా “స్వరాజ్య” పత్రికయొక్క రిపోర్టరును “బుడే” పత్రిక యొక్క రిపోర్టరును, ప్లాటు ఫారముపయిన, పయినవీరింప బడిన ఖాళీస్థలమునగూర్చెని, సాక్షులసాక్ష్యమును వ్రాసికొనుచుండి. ఈదినము మధ్యాహ్నము రెండు గంటలకు విచారించబడుచున్న ఇంజీయరు బ్యాంకు కేసులో ప్రాకుపాటుగా రింకను సాక్ష్యము నొసగుచుండగా, హైకోర్టు రిజిస్ట్రారుగారి ఎఫ్. జి. బట్లరుగారువచ్చి క్రాసుగుమాస్టాల కొరతేర్చుచు పబడిన కుర్చీలలో నొకటి ఖాళీగానుండగా నందు మూర్ఖునియందు స్వరాజ్య పత్రికా ప్రతినిధిని బాటుకాల్చి తన్ని అచ్చటనుండి తేచి వెళ్లవలసినదిగా గోరెను. స్వరాజ్య పత్రికా ప్రతినిధి రిజిస్ట్రారుయొక్క అక్రమచర్యకు తన యాగ్రహమును వెల్లెబ్బించి అచ్చటనుండి తేచి మతియొకచోటికి వెళ్లెను. తరువాత, రిజిస్ట్రారు, “బుడే” పత్రికా ప్రతినిధిని కోటు పుచ్చుకొని లూగి నిలువబెట్టి అచ్చటనుండి వెళ్లిపోవలెనని నుడివెను.

రిజిస్ట్రారుయొక్క ఈచర్యలు ప్రజలందు చాల అగ్రహమును గలుగజేసెను.

సామాజిక శాసనసభ

అలయన్సు బాంకు

సిమ్లా, సెప్టెంబరు 15:—రెండుదినములు విశ్రాంతిదీసి కొని తిరిగి నేడుమాడినప్పడు సభ పల్నబడెను. ప్రేక్షకుల తవ్వరును లేరు.

సిమ్లా అలయన్సు బాంకు విషయమై భూచాబంధదాసు గారికి సమాధానమొసగుచు సర్ ఆలగ్నాంధరుగారు యిట్లు మాట్లాడిరి.

“తనంతటతానే అలయన్సు బాంకు యొక నెత్తివేయక నుద్దేశ్యముతో వ్యవహారములు పరిష్కరించుకొనుచుండెను. ఏమిచర్య తీసికొనవలయునో తెలిసికొనగోరి బాంకువారియొక్క హిందూదేశములోని సలహాదారులను అడిగి రిపోర్టుకాపీలను లిక్విడేటర్లకును, విచారణసంఘమువారికిని, హిందూదేశపు కార్యదర్శి గారికిని బాంకు అధికారులు తీసికొనలేనచర్య జరుపుటకుబంపిరి.

కోహటు అల్లరులు

డెన్ని సుప్రేమారి ప్లేటు మెంటు

కోహటు అల్లరినిగరించి విదేశీభాష కార్యదర్శిగారు ముఖ్యమైనసంగతులు చెప్పిరి.

పనివాండ్ర ఖరారునామా భంగచట్టము

పనివాండ్ర ఖరారునామా భంగచట్టమును రద్దుజేయుటకు సర్ ఆలగ్నాంధరుగారు ప్రవేశపెట్టిరి. 1859 సంవత్సరము యొక్కయు 1920 సంవత్సరములో సవరణ చేయబడినట్టియు పనివాండ్ర ఖరారునామాచట్టమును రద్దుచేయుటకు 1928 సంవత్సరం ఫిబ్రవరి 23 తారీఖున కె. సి. నియోగిగారు కలవియ్యవలసినదనిగోరిరి మద్దీమునుగారు జెప్పిరి. వారితీర్మానము త్రోసివేయబడినది. దొరతనమువారు అట్లే అఖిలభారతశాసనము అవసరము లేదనియు స్థానికప్రభుత్వమువారికి పరిక్రామికులకు కొన్ని కొన్ని చోట్లయందును పరిస్థితులయందును కొంత సంతక్షణము చేయవలసి యుండుననియు దలచిరి. ఆక్షరద్దుచేయుడగానే క్రొత్తపద్ధతికలదుటకు గాను మార్పులను జేసికొనుటకు పరిక్రామికులకు కొంతకాలమియ్యవలసి ఉన్నదనియు దొరతనమువారి అభిప్రాయము. అయినప్పటికిని 1926 సంవత్సరమునుండి ఆక్షరద్దుచేయుటకు తగినచర్య తీసికొనబడుననియు దొరతనమువారు చెప్పిరి. కనుక యీబిల్లు అప్పుడు వాచుదెల్పినవాదానము నెరవేర్చుటకు ప్రవేశపెట్టబడినది. 1926 సంవత్సరము యేప్రిలు నుండి 1859 సంవత్సరపు చట్టమురద్దుఅగును. 1859 సంవత్సరముయొక్క ఆక్షరద్దుచేయబడుటచే దానికి సంబంధించిన యిండియను శిక్షాస్మృతిలోని 495, 492 సెక్షనులగుడ రద్దుచేయబడినవి.

ఇండియను సోలెరుల వ్యాజ్యముల చట్టము

కాంపిలు ఆప్ డ్లేటువారిచే ఆమోదింపబడిన ఇండియను సోలెరుల వ్యాజ్యముల చట్టమును సభవారిలో చించువలసినదని సర్ ఆలగ్నాంధర్ మద్దీమునుగారు కోరిరి.

నెల్లెత్తుక మిటివారికి రిఫరుచేయవలసినదని సర్ శివస్వామి అయ్యరుగారి నూచన అంగీకరించబడినది.

ఇంజీయరు బాంకు ఆప్ట సవరణ నెల్లెత్తుక మిటివారిచే సవరణకాబడిన బిల్లు ఇంజీయరు బాంకు ఆప్ ఇండియా ఆప్ట సవరణ కొరకు సర్ బాన్ లో బ్లా క్లెబు గారు సభవారి ఆలోచన కొరకు ఉపపాదించెను.

బిల్లు అమలులో నెట్టుబయందు సమాకాగపు బాంకుల నుగూడ చేర్చవలసిఉన్నదని మాంసుటాక్ క్వి గారు ఉపపాదించిరి. బ్లా క్లెబు గారు గట్టిగా ప్రతిఘటించిరి. తీర్మానము వోటింగుకు బెట్టుకా ఒక అధికవోటువలన తీర్మానము ఆమోదింపబడినది. 46 గురు తీర్మానము కొరకును 45 గురు తీర్మానమునకువ్యతిరేకముగను వోటువేసిరి. ఈసవరణమాలమున తాను బిల్లుచేయమై ఆలోచన చేయుటకు గోరుటలేదని చెప్పెను.

మోటారు బండ్ర సవరణ చట్టము

ఫలహారాంతరము కాన్పిలువారిచే ఆమోదింపబడిన మోటారు బండ్ర సవరణచట్టము టాంకింపగారిచే ప్రతిపాదింపబడి మార్పులేమియును జేయబడకుండ ఆసంబ్ధి వారి ఆమోదమును బొందెను.

నీటిచట్టము

నీటిచట్టము నెల్లెత్తుక మిటివారిపోర్టు ఆసంబ్ధివారి విచారణకొరకు సర్ ఆలగ్నాంధరు మద్దీమునుగారు ప్రతిపాదించిరి. నెల్లెత్తుక మిటివారు తీవ్రమైనమార్పులొనర్చిరి. ఈదురానిపిల్ల

లను నీటి బాన్యాప్రదేశములనుండి రక్షించి తగిన సంతక్షణములకు వారినిపొంగించుటకు మేజిస్ట్రేటుల కివ్వబడినక్లాజు తీసివేయబడినది. ఇంగ్లీషుబిల్లులట్లు 1906 చట్టము ప్రకారముగా వోక బిల్లును తయారుచేయవలసినదని కమిటీవారు శిఫారుజేసిరి.

వీనలుకోర్టు 372, 373 సెక్షనులనుండి సంభవించు ఉపద్రవమువిషయమై ఆక్షేపణచేయుట అంత మంచిదిగాదనిమాడి కమిటీవారి అభిప్రాయము. ఒక సంఘమువారియొక్క కలయికయు, బిల్లు చేయిన సంఘాచారము విరుద్ధముగానుండ నుండినప్పుడు అట్టిబిల్లు ఘరియొకనితో కలసియున్నప్పుడును మాత్రమే రక్షించవలయునను నూచనలను మేము తీరస్కరించితిమని కమిటీవారు చెప్పిరి.

పిల్లలను పైకినూత్రము శాకర్లగానుంచి నిజముగా దురుద్దేశముగలవారిని శిక్షాపాత్రులుగా జేయుటకు గులాంబారీ గారు ఒక సవరణను ఉపపాదించిరి.

పండిత మాలవ్యగారును సర్ ఫరాజ్ ఖాను గారును ఆమోదనను బలపర్చిరి. మద్దీమునుగారు అట్టిసవరణ కంగీకరింపలేదు. సవరణ త్రోసివేయబడినది. 60 మంది సభ్యులు వ్యతిరేకముగను 27 మాత్రము సవరణ కనుకూలముగను మాత్రము వోటు నిచ్చిరి.

డాక్టరు గౌరుగారిచే తేబడిన సవరణలు నిరాకరింపబడినతర్వాత నెల్లెత్తుక మిటివారిచే సవరణయొనరీతి బిల్లు తుదకు ఆమోదింపబడి అసంబ్ధిసభలో పాసుఅయెను.

అస్సీలు ప్రకటనముల నిబంధన చట్టము

కాకాసిలు ఆప్ డ్లేటువారిచే ఆమోదింపబడిన అస్సీలు ప్రకటనముల నిబంధనచట్టమును అంగీకరింపుమని సర్ ఆలగ్నాంధరు మద్దీమునుగారు ప్రతిపాదించిరి. బిల్లులోని కొన్ని నియములు లను ఆక్షేపించి నెల్లెత్తుక మిటికి దొరసామి అయ్యరుగారు బిల్లును రిఫరుచేయవలసినదనిరి. దక్షిణ హిందూదేశములోని అన్ని అస్సీల పుబ్లిక్ ములను తుడిచివేయవలయుననియు, మరేమెప్పుడెట్టిద్రుప్త గ్రహములను శిక్షుట కొప్పుకొనదనియు చెప్పి తీర్మానమును సానులూలు సెప్రూ గారు బలపర్చిరి. రెడ్డియారుగారు దొరసామి అయ్యరుగారి యేకీభవించిరి. అన్ని బిల్లులకొరకును నెల్లెత్తుక మిటి కావలసిఉన్నదేమో అని అసంబ్ధివారిని మద్దీమునుగారు రడిగిరి.

ఈబిల్లు సభవారితీర్మానము ప్రకారముగా తేబడినదనియు మార్పు చేయబడినయెడల నెల్లెత్తుక మిటివారికి రిఫరుచేయవలసినదని సభవారు తేబడ చేయవచ్చుననెను. అట్టిసవరణ సంగతి కానందున సభవారి కిది దృఢమైనదయ్యెను. నెల్లెత్తుక మిటివారికి రిఫరుచేయవలసినదని తేబడిన తీర్మానము అంగీకరింపబడినది.

ఇంజీయరు బ్యాంకు సవరణ చట్టము

చట్టమును ప్యాసుచేయించుటకు బ్లా క్లెబు గారును రియొకసారి తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టెను. కోఆపరేటివ్ బ్యాంకులను కూడ యీబిల్లునందు అమలులోబెట్టు అంతసందర్భముగా లేదని తాను తలపలేదనియు సవరణ ప్యాసుఅగటవలన తాను ఆంత పట్టుపట్టవలసిన అవసరములేదని చెప్పిరి.

శాసనక్రమముగానుండుటకు కొన్ని మామూలు సవరణలు చేయబడినవి. యివి సర్ మోరీమాంక్రెవ్ స్మిత్తుగారు ఉపపాదించి పిమ్మట ఆమోదింపబడినది. కోఆపరేటివ్ బ్యాంకులను గుర్తుచే హానిలేదని దలచితినియు అతి ఆచరణలో బెట్టుబడి దని తలచితినియు అట్లు ఆచరణలో బెట్టుటచే యిచ్చించుటకు గలవియు కాకాసిలు ఆప్ డ్లేటులో సవరణ చేయించుకొనుటకు మాన్యు తాను ఉపయోగించుకొందు ననియు బ్లా క్లెబు గారు చెప్పిరి. పరిక్రామికచట్టము అప్పుడు ప్యాసుఅయినది. అసంబ్ధి కేటవరకు నిల్పివేయబడినది.

భోరుగారి సమాధానము

సిమ్లా, సెప్టెంబరు 15:—వరదలవలన బాధపడువారికి పదుపాయము లొనర్చుమని కోరిన బి. రాసుగారికి భోరుగారు అట్టిఉపశమములు స్థానికప్రభుత్వమువారి బాధ్యతయని నుడివిరి. మదరాసు దొరతనమువారు కొంత సహాయము ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని కోరిరి తెల్పిరి.

జి. ఎ. నల్లేశగారి తీర్మానము

కోటి రూపాయలు వరదల సాహాయ్యము నిమిత్తము పువరాసు దొరతనమువారికి ఈచిగా నియ్యవలసినదని ఆసరబూట్. ఎ. నల్లేశుగారు ఉపపాదింపబడిన తీర్మానము బువ వారమునాడు కాంపిలు ఆప్ డ్లేటులో చర్చకు బెట్టబడినది.

స్టేటుకౌన్సిలు

లిటిపోర్టు విచారణ

శివూ, సెప్టెంబరు 15:—శివూ స్టేటుకౌన్సిలులో లిటిపోర్టు విచారణకువచ్చెను. సభ్యులు చాలమంది వచ్చిరి. గాల్ రిన్నీయు నిండిపోయెను. డిప్యూటీ కమిషనరు కర్నూలుకోట్ట ప్రియు (శివూ, గారిచే బాసయ్యించిరి. ఖాన్ బహదూర్ యి బ్రహ్మసూర్యన్ బాధ్యు, సర్ ఉమార్ హయత్ ఖానుగారు తామా క్రిందటిదినమున రానందువలన ప్రభుత్వ సభ్యులకు గలిగిన యిబ్బందికి విచారణమున తెలియపరచిరి. అప్పుడు వారిప్రశ్న లడుగుబడియెను గాని జవాబుచెప్పటకు వీలులేక పోయెను.

జవాబులు చెప్పినయెడల యేదో కష్టము కలుగునని ప్రభుత్వమువారికి లోచనవేరెట్లు, సాధారణముగా నోటిను లిచ్చి నసభ్యులు లేకున్నను వారిప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పబడవలెనని యీసంబంధమున సర్ దేవప్రసాద్ సర్వాధికారిగారు మాచించిరి. సర్ మహమ్మద్ సాఫీగారును అధ్యక్షుడును సర్ దేవప్రసాదుగారునూచన ననుసరించుటయే మంచిదని తలచిరి.

శ్రీరామగారు

లిటిపోర్టు ననుసరింపుటని అవగుట

హోము సెక్రటరీయగు శ్రీరామగారు లిటిపోర్టుమీద తీర్మానము నుపపాదించిరి. భారతశాసనసభలో చర్చింపబడిన సర్ అలెగ్జాండరు వడ్డీవనుగారి తీర్మానమును యీతీర్మానమును ఒక్కటిగానే యుండెను. తీర్మానము నుపపాదించునప్పుడు శ్రీరామగారియుప న్యాసమంతయు భారతశాసనసభలో జూంపెంబరు వాడించిన విధముననేయుండి తుదకు అందఱును చప్పట్లు వరచుచుండ ఆలిపోర్టును అనుసరింపు డని చెప్పయముగిసెను. లీ కమిషనువారు కాంతముగా, కష్టించి, నిజమును కనుగొనుటకై చేసిన విచారణనుగూర్చి తెలియజేసి, మిక్కిలి గొప్పవిషయగు విషయములను గురించి లీ కమిషనువారు చెప్పెడి హితవోధనలను సభవారు గౌరవించవలసినదని అతడు చెప్పెను. హిందూదేశములోనున్న పరిపాలనాయంత్రము చిక్కులతో కూడుకొనియున్నది. అది నిర్వహింపవలసిన బాధ్యతలను విధులను ఎన్నియొకలవు. ఇట్టి చెచ్చటను చరిత్రలో కనబడదు. అట్టి యంత్రములోని భాగములను లీ కమిషనువారి శిఫారసులు కడచించినవి.

ప్రభుత్వ మేరూపముతోనున్నను, మంచి ప్రభుత్వమునకు సామర్థ్యముగల పరిపాలనావిధాన ముండుట యవసరము. ఏ ప్రభుత్వమైనను తన తరువాత వచ్చువారలకు మంచిసామర్థ్యము గలట్టియు, చెడగొట్టుటకు వీలుకానట్టియు సర్వీసులను విడిచి పెట్టియుండనియెడల అట్టి ప్రభుత్వము తనవిధులలో అప్రమత్త పడించెనన్న నేరమునకు పాత్రమగును. పరిపాలనా నిర్వాహకులు ప్రభుత్వవిధానమును పక్షపాతము లేకుండ నిర్వహింపవలెనన్న, రాజకీయ పలుకు బడివలన కలుగు అపాయములనుండి వారు తప్పించుకొనవలెను.

లీ కమిషను వారి మాచనలు సంస్కరణలయొక్క ముఖ్యసూత్రములపై సాధారణవిషయమై ప్రజలయిత్రాభిలలో శాసనసభలను మంత్రులను సత్ప్రభుత్వమునకు బాధ్యతవహించియుండవలెనని ఒక సూత్రముచెప్పయండ, మరియొకటి యిండియామంత్రియను పార్లమెంటును స్వాయత్తశాఖలలో బాధ్యతవహింపవలెనని చెప్పయన్నది. ఇండియామంత్రిద్వారానే పార్లమెంటుబాధ్యత చెల్లించబడును. రాజకీయసభలను నుజ్జీయు రాజ్యాంగపద్ధతులబట్టియు చూచినట్లయిన బాధ్యతాయంత్రప్రభుత్వ వివిధముగాతప్ప మరియొకవిధమున చెల్లించబడజాలదు. బాధ్యత మిక్కిలి యెక్కువైనవనగలదేదాని సెచ్చటను భగ్గుమచ్చెయుటకు వీలులేదు. లింకునుండి మరియొకలింకుతోకలిసి అదిఒకటే గొలుసువలెనుండవలెను. రాష్ట్రీయత్ర మొనర్చవలసినదని కమిషనువారుచేసిన నూచనలు శాసనముయొక్క వర్ధిల్లికిని దేశములోని ముఖ్యమైన రాజకీయాభిప్రాయమునకును అనుకూలముగా నున్నవి. రాష్ట్రీయమెడికలుసర్వీసు నేర్పాటుచేయుటలో కమిషనువారిమాచనల సంకీర్ణములకు యిండియా దొరతనమువారు తాత్కాలికముగ సిద్ధముగనున్నారు. సర్వీసులను భారతీయులవర మొనర్చుటనుగూర్చి శ్రీరామగారు భారత శాసన సభలో చెప్పిన. తిక్కలను తెలియజేసి, పోలిసు కాఖితోతప్ప తక్కిన యన్నిటిలోను సగముకంటె యెక్కువగాను పోలిసుకాఖితో మాత్రము సగముమందినీటి భారతీయులను చేర్చుకొనవలెనని శిఫారసుజేయబడెనని నోకిరిచెప్పెను.

మరియు సాధ్యమైనంతవరకు పట్టు సర్వీసు కమిషన్ కటిపాపింపబడునని శ్రీరామగారు చెప్పిరి. ఈనూచనలన్నీ లీని విశాలవృద్ధితో మాచి శ్రీరామగారు సర్వీసులోనున్న యుద్వ్యోగుల సమపాములగురించి కొన్నిసంవత్సరములనుండి ప్రభుత్వమువారు ఒత్తిడిచేయబడుచున్నారని వివరముగా చెప్పి అట్టి సమపాములను కలిగించుట యెట్టిప్రభుత్వ మనకైనను అవసరమనియు అసమర్థులైనట్టియు అసంతృప్తులైనట్టియు యుద్వ్యోగులందులకున రిక్రూటుమెంటు విషయమున ప్రభుత్వము వారికి మిగలకర్చుగుననియు చెప్పిరి. సర్వీసులను విషయము క్రమముగా అభివృద్ధిపొందవలెననియు భారతీయుల సభివృద్ధిలోనికి తీసికొనివచ్చుటకై యూరపియను రిక్రూటుమెంటు నావికేసిన యెడల హిందూదేశమునకు మిగుల యుపకారమొనర్చునట్టి యుద్వ్యోగులను నేనహించు దేశమునకు దొరకడనియు వారు చెప్పిరి. ముగింపును సయ్యకి కముగాను న్యాయబుద్ధితోను రాజకీయ భారతీయతతోను స్టేటుకౌన్సిలువా రివిషయముల నాలోచింపవలసినదని చెప్పిరి.

తరువాత అధ్యక్షుడు కార్యక్రమములో నున్న సవరణలను గురించి తెలియజేసి శ్రీరామగారి తీర్మానమును గురించియు సర్ దేవప్రసాదు సర్వాధికారి కారండికారుగార్ల తీర్మానములను గురించియు చర్చ జరుగునని చెప్పెను.

సర్ దేవప్రసాదుగారు

సంస్కరణములను గురించి విచారణలు సల్పి ఒక కార్యవిధాన మువలంబింపబడువరకు లీ కమిషనువారి శిఫారసులకు అమలులోనికి తెచ్చుట మంచిదికాదని యిండియామంత్రికి తెలియజేయవలె నని సర్ దేవప్రసాదు సర్వాధికారుగారు ఉపపాదించిరి. ముగించునప్పుడు శ్రీరామగారు తలచినట్లుగా చెప్పవలెనని ఆతురత గనబరచెను. ఈసభలో నున్నవారు దేశములో పరవశిగల సామంతులప్రతినిధులు. కాని వీరట్టివారు కాదు. వీలయిన తనస్వాయవిమర్శనాబుద్ధిని వీరు ప్రజలకుభిన్నముగా పోషజాలరు. ఆర్థికసభ్యుడు భారతశాసనసభలో మాట్లాడుచు లీ కమిషనువారి శిఫారసులను అమలులో పెట్టిన యెడల కోట్లు కావనియు కొన్నిలక్ష లగుననియు చెప్పి స్థానికప్రభుత్వము లెంత వహింపవలెనో తెలియజేసియున్నారు. కాని బంగాళాదేశము తనభాగమును చెల్లించుకొన జాలదని సర్ దేవప్రసాదుగారు చెప్పిరి. ఇదివరకే సర్వీసులలో నున్నవారికి సమపాములను కలిగించువిషయము ఆలోచింపవలసినదే నని వీరు ఒప్పుకొనిరి. సర్వీసు యుద్వ్యోగుల సంసారపు ఆర్థికపరమముల కొన్నియెదుట పెట్టబడినందుకు ఆయన సంతోషించెను. కాని 1½ లక్షలు చెల్లించవలసినవారి కుటుంబములయొక్క ఆర్థికపరమములను విచారించుట కెట్టిశక్తయైన తీసికొనబడినదాయని అడిగెను. లిటిపోర్టులో సర్వీసులశీతముల సంకలిని వరతులవిషయమును వేరుపరచవలె నని నూచింపబడినదానిని యున ఖండించి అది యొకవర్గభేద మని చెప్పెను. సంస్కరణ విచారణ సంఘమువారు నివేదికను తయారుచేసి బయటపెట్టెవరకు రిక్రూటుమెంటును ఆపివేయవలెనని ఆయన గట్టిగాచెప్పెను. వీలయిన, ఇందువలన రాజ్యాంగవిధానములో మార్పులగలిగి సర్వీసులపైపు చిక్కులలోనికి తెచ్చును. 1919 సంవత్సరపు సంస్కరణములవలన సర్వీసులోనున్న యుద్వ్యోగి యిదివరకే అసంతృప్తుడై యున్నప్పుడు, సంస్కరణవిచారణ సంఘమువారి రిపోర్టునుగూడ అమలులో పెట్టునెడల వారిభావము లెట్లులండునో హిందూదేశ మాహింను నవలెను.

కావున అప్పటివరకు బ్రిటిషు రిక్రూటుమెంటును ఆపివేయవలసినదనియు, అందువలన ప్రభుత్వము వారికి నష్టమగునని తాననుకొనననియు చెప్పెను.

పట్టు సర్వీసు కమిషను నేర్పాటుచేయు విషయముకు ఏసమయమందైనను యిండియా మంత్రి నడ్డగించునట్టిప్రతిబంధకములు శాసనమునం దేవియులేదు. పరస్పరముగా నమ్మకమును సహృదయమును ఉండిననేగాని హైందవసామ్రాజ్యము నిలువదనియు, కావున సంస్కరణములో నింకేమేమి మార్పులు చేయుటకు వీలుననో కనిపెట్టుకొనియుండి మాడవలసినదని యిండియామంత్రికి ప్రభుత్వమువారు సలహా జెప్పయన్నారని యును చెప్పి ఆయన ముగించెను.

కరండికారుగారు

సర్వీసు ప్రశ్నను విచారించి సంవత్సరాంతములోగా తెలియజేయుటకు కేంద్రశాసనసభాసంఘము నొకదానిని యమింపవలెననియు, అటువంటి రిపోర్టు కేంద్రశాసనసభాసంఘమువారిచే నాలోచింపబడువరకు లిటిపోర్టునుబట్టి యిండియా

ఆర్థికములలో నెట్టిమార్పులను చేయుటకు వీలులేదనియు ఒక సవరణ చేసినరండికారుగారు నోటినునిచ్చిరి. అరండికారునుపపాదించక సర్ దేవప్రసాదు గారి సవరణను బలపరచెను. ఆయనసవరణకూడింపబడక పోయినయెడల తనసవరణను పెట్టువలయునని వీరియుద్దేశ్యము. (నవ్వు) కమిషనువారునున్న భారతీయుల నడతనుగురించి ఖండించి లిటిపోర్టుపైచే వాటించినవలుగురు భారతీయులయొక్క మనోబైఖరిని తెలియజాలనని చెప్పెను. కానికాలోనియలల సంబంధమున ఈభవారు ఒప్పుకొన్న పరస్పరవిధానమును లీ కమిషనువారు ఆలోచింపకుండుట యెట్లుని ఆయనఅడిగెను. భారతీయులకు సామాన్యపు హక్కులనియజాలని కాలనీలసభ్యులకు విదేశపుటలైన ప్రయాణపుటలైన ఈయవలెనని శిఫారసుచేయుట అగ్నిలో ఆజ్యముపాసినట్లున్నది. ఇప్పుడిప్పుడున్న జీతములతోను బతలతోనే సర్వీసు ఉద్వ్యోగులు తమగృహకృత్యముల నిర్వహింపకొనజాలరని యొక వాదన లేబడున్నది. అట్లుయియెడల వీరు హిందూదేశపు ఆర్థిక వ్యవహారము నెల్ల చక్క పెట్టగలరు? (నవ్వు) యూరపియనులు హిందూదేశమునకు వచ్చునపుడు వారికున్న ప్రపంచజ్ఞానమును వెనుకవిడిచివచ్చునట్లుగా కనబడుచున్నది. ముగింపును వ్యవసాయదారులు ఋణశీలినిగూర్చి చెప్పి ప్రభుత్వమువారిని "ఆగుడు, ఆగుడు" అని అడిగెను.

సర్ మహమ్మదు సాఫీ గారు

లిటిపోర్టు మాత్రమును మాత్రమును అంగీకరింపవచ్చినని చెప్పి సభానాయకుడగు సర్ మహమ్మదు సాఫీగారు రిపోర్టుకు భిన్నముగా తీవ్రమైనయుపన్యాసమునిచ్చిరి. తమయుపన్యాసమునకు ఉపోద్ఘాతముగా ప్రభువులసభ లో వై కాంటు ఛాన్సెల్లర్ షోర్ట్ ప్రభువును ఆలివియరు ప్రభువును వీరిపొట్టుపై చెప్పిన యుపన్యాసములను చదివెను ఆయుపన్యాసములనుండి మూడు సంగతులు బయలుపడినవని ఆయనచెప్పెను. ఒకటి సార్వభౌముని ప్రభుత్వమువారు ననుసరింపదగినన్నివిధానము రెండవది శిఫారసులపై తననిశ్చయము ప్రకారము ఇండియామంత్రి అవలంబించదలచున్న పద్ధతి మాడవది లీ కమిషను శిఫారసులపై యొకతీర్మానమునకు రావలెనని సార్వభౌముని ప్రభుత్వము వారి యుద్దేశ్యము ఇట్టిపరిశీతులలో యిండియా దొరతనము వారు యిండియామంత్రి నడియైన తీర్మానమునకు నచ్చుటకై సహాయముచేయుటకు తమ తాత్కాలిక తీర్మానములోని మిడ్చియున్నారు. కాని సంస్కర విచారణసంఘము వారుయేదో నూచనలను చేయువరకు కార్యముఅమలులో పెట్టుట ఆపివేయవలసినదని సర్ దేవప్రసాదు కారండికారుగార్లద్వారా సభవారి నడిగియున్నారు.

అధికారుల రహస్యపు తెరను తొలగించినట్లయిన హిందూదేశములో రాజ్యాంగ సంస్కరణములకొరకు సర్ మహమ్మదు సాఫీగారు చేసిన నేప కాన్సిలు వారికి తెలియగలదు 11 సంవత్సరముల క్రిందట వీరి యధ్యక్షత క్రిందనే అఖిల భారత మనోలీనవాగు స్వపరిపాలనమేతముగ మృస్తానముని యేర్పరచుకొనిరి. రాజ్యాంగ విధానములో శ్రేష్ఠ మభివృద్ధిగాంచుట వారికెట్లుగావుననే కరండికారు దేవప్రసాదుగారి నూచనలు ఆలక్ష్యార్థములని వీరు నిరూపించిరి.

లి శిఫారసులను అమలులో పెట్టించుటయే

దేశాభివృద్ధికి భంగకరము

ఇంకను చెప్పయ మహమ్మదు సాఫీగారు రిట్లుచెప్పిరి. సర్వీసులను రాష్ట్రీయత్ర మొనర్చవలెననియు భారతీయుల పరమొనర్చవలెననియు లీ కమిషనువారు చేసిన శిఫారసులు హిందూదేశములోని రాజకీయవేట్టుల అమలునున్న రాజ్యాంగాభివృద్ధికి అనుకూలముగానున్నవి. ఇప్పుడు వీనిని సంస్కరణ విచారణసంఘవారు నివేదికను ప్రమరించువరకు అమలులో పెట్టకుండుట దేశాభివృద్ధికి భంగకరమేగాని నానుకూలము కాజాలదు. ప్రజాక్షేమములసంబంధము వాటిందుకు సరియైన శిక్షనలనను అనుభవమువలనను తమూచియబడని బాతి రాజ్యాంగాభివృద్ధికి తగినదికాదు. ఇప్పుడు సర్వీసులను భారతీయులవరమొనర్చుటకు అవకాశము చిక్కినదిగావున దీనిని ప్రజలు పోగొట్టుకొనరాదు. రాజ్యాంగాభివృద్ధియు పరిపాలనాభివృద్ధియు రెండును సమముగానే నడచును. ఐలింగుటన్ కమిషనువారు రిపోర్టుచేసిన పరిపాలనా సంస్కరణములు కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట అమలులో నుంచబడినవి. తరువాత 1919 లో రాజ్యాంగాభివృద్ధినిచ్చినది. రెండు సంస్కరణములును ఒకదాని నొకటి ననుసరించియు యుండును, ఇట్లు ఇరిగిననే హిందూదేశమునకు

సర్వయోగకాలమునకు భాగ్యతాములప్రభుత్వము చేయవలయును. కావున అట్లుచేయుటకు బదులుగా అధికారతరులు దీనిని కొంతకాలమువరకు ఆపివేయుటని అడుగునన్నారు. ఇది నిజముగా దేశభివృద్ధికి భంగకరము. ముగింపు పుట్టమొందక, ప్రభుత్వము వారి తీర్మానము ననుసరించి వర్ ప్రసాద సర్వాధికారి సవరించు నిరాంకింపుడనై, అందఱును చచ్చుట చరమమండ సభనా రినికొరరి. ఇంతటితో సభవారు అల్పహాసమునకు లేచిరి.

వేదమూర్తిగారు

వైట్లు కాన్సిలు తిరిగి సమావేశమైనపుడు వేదమూర్తి (బర్మా) గారు కమిషను శిఫారసులు రాజ్యాంగభివృద్ధి కొరకని చెప్పిన సర్ మహమ్మద్ హఫీజ్‌గారితో సేకరించిరి. వైట్ల లీకమిషను రిపోర్టు హిందూదేశము గోల పెట్టుచున్న రాజ్యాంగ సంస్కరణములను ఆలస్యముచేయుటకే యుద్దేశింపబడినదని నొక్కిచెప్పిరి. ఈ యభిప్రాయమును ప్రభుత్వమువారు మాడ సమర్థించిరి. సర్వీసులకు రిక్రూటు చేయుటయు, సర్వీసుల పై యధికారిమును వైట్లహాసానికి సిద్ధము రావలెనని వీరు చెప్పిరి. తనయభిప్రాయమునకు బలముగా ఆర్థికసభ్యునియొక్క యు బర్మా ప్రభుత్వ ప్రధానకార్యదర్శియొక్కయు యభిప్రాయములను తెలియపరచెను. వీరిని రిక్రూటుచేయుట ఆఫీసే యవలెననియు అటుగానియెడల 20 సంవత్సరములనాటికైన సివిలు సర్వీసులలో భారతీయులు చెరిసమానముగానుండననియు చెప్పెను. తుదకితడు సర్ దేవప్రసాదుగారి సవరణ సంగీకరింపవలసినదని సభవారిని కోరెను.

సర్ ఆర్థుప్రసాదు

సర్ ఆర్థుప్రసాదు శిఫారసుల నమలులో పెట్టుకుండ ఆలస్యముచేయువలెనని మెత్తగాచెప్పిన సర్ దేవప్రసాదుగారి మాటలవెనుక విషయమున్నదనిచెప్పెను. కమిషనువారి సూచనలు రాజ్యాంగభివృద్ధిని సూచించక చెనుక కీడ్చుచున్నవారే లేదు. సర్ మహమ్మద్ హఫీజ్ గారు చెప్పినట్లు అవి గొప్పయధిస్థానికే తెలియజేయుచున్నవి. తమసామర్థ్యమువలనను, కష్టపడి పని చేయుటవలనను, జీవితమునంతను దీనికి ధారవోయుటవలనను కార్యనిర్వాహకసభ్యులైన ఐ. సి. యస్. సభ్యులయెడల యింతియో దొరతనమువారు యెక్కువ అభిమానముతో ప్రవర్తించుట చాల విచారించిరి. బ్రిటీషు రిపోర్టులు సర్వయోగమున పొంది హిందూదేశమునకు సత్పురనియు వారు వచ్చినయెడల భారతీయుల కేవలమైననష్టమును కలుగదనియు వారిని తొలగించుట వెన్నెముకనే తొలగించినట్లుగుననియును చెప్పిరి. సర్వీసు యద్యోగులు చెప్పుకొనుచున్న లోపములు ఊహా జనితములు కావు. ఈదేశపరిపాలనాబాధ్యత హాసముగవర్త మెంటు చేతిలోనే యుండవలెను. సర్వీసులకు సమపాదములను కలుగజేయు నష్టము తిరిగి రాజ్యాంగ విధానములో సవరణ జేయుట కవకాశము కలుగునట్లుగా చేయవలెనని సర్ ఆర్థు ముగింపును చెప్పెను.

జి. ప. నటేశనుగారు

సవరణను బలపరచుచు సర్వీసుల ప్రశ్న సంస్కరణల విచారణసంఘము వారిపని ముగియకమునుపే వచ్చుట వదిలెత్తమ చెప్పిరి. ముగింపు పుట్ట వాలీకమిషను శిఫారసులను ఒప్పుకొని హిందూదేశపు భావిభితిని తనఖా పెట్టజాలమని లేజరువారు సుప్రకాశి మాటలలో చెప్పిరి.

సర్దారు చిరసుట్ సింగుగారు మామూలుగా మహమ్మదు హఫీజ్ గారి యభిప్రాయముల నామోదించి చర్చతీసికొనకుండ ఆపివేయుట సత్వరిపాలనకు భంగకరమనిరి.

సయ్యదు మహమ్మదు పద్మాసాహెబు

వీరు కమిషనులో నున్నవారిని ఛండించి కమిషను సేర్వీసులయే యెవ్వరికిని యిష్టములేదని తెలియజేసిరి. అభివృద్ధికి హిందూమహమ్మదీయ సంబంధములు భంగకరములని వీరికి భయము లేదు. విజ్ఞించువులు ను మహమ్మదీయులును ఒకదానికొకర కే ప్రయత్నించున్నారు. కావున వారుకలిసియే పనిచేయవలెనని వారికితెలుసును. కొంతవరకు సర్వీసులను భారతీయులపర మొనర్చినగాని భాగ్యతాములప్రభుత్వము చేయవలెనని లీకమిషనువారుచెప్పిన యభిప్రాయమును ఆయనచెప్పెను. కాని వారి శిఫారసులవలన నిశ్చయముగా సర్వీసులను భారతీయులపర మొనర్చుటకు ఆలస్యమగును.

జనరలు సర్ విలియంబర్నెట్టు

లీకమిషను రిపోర్టులో వీరికి అనుకూలముగా తోచినది మొడికలుసర్వీసువిషయము. మొడికలు సర్వీసువిషయము అలు

కమిషనువారి కాంక్షకముములో లేదు. ఇండియా దొరతనమువారు యీప్రశ్నను విచారించుటకు వేరుగా నుంచిరి. యుద్ధసమయములలో నుపకారిగా నుండుటకు నాగరకతగల ప్రభుత్వములన్నియు మొడికలు సర్వీసుయొక్క ఆవశ్యకతను గుర్తించును. ప్రాబ్లెపు కరవు సేరములు అంటువ్యాధినివలయు పోయి యిప్పుడు కాంతినిలుచుట సివిలుసర్వీసు యుద్యోగులవలననే. ప్రభుత్వమువారు అన్నిజాతులవారిని ఒక్కటిగా చేయవలెనని ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈ పనిని సివిలుయద్యోగులే చేయుచున్నారు.

దేవప్రసాదుగారి సవరణ ఓడిపోయెను.

తరువాత దేవప్రసాదుగారి సవరణ ఓటుకు పెట్టబడగా ఎట్టిపక్షములను లేక ఓడిపోయెను.

తరువాత కరండికారుగారు సర్వీసులను గురించి విచారించి సంవత్సరాంతములోగా రిపోర్టు చేయుటకు ఒకజాయింతు కమిటీ సేర్పాటుచేయవలసినదని తమ సవరణను ఉపపాదించిరి. దీనివిషయమై పూర్తియైన విచారణ జరుగవలెనని వీరు నొక్కిచెప్పిరి.

ప్రభుత్వమువారి తరపున సర్ మహమ్మదు హఫీజ్ గారు కమిషనులోనున్న భారతీయ యూరపియను సభ్యులనుగురించి వారు గొప్పవారని చెప్పిరి. ప్రజాభిప్రాయము లీకమిషనువారికి తెలియకపోవుట ప్రజాసంఘముల దేలోపము. కమిషనువారు ప్రాగుచేసిన సమాచారమున రెండు కేంద్రశాసన సభలయొక్క జాయింతు కమిటీకి తెలియజేయుట ఆలస్యమునకే కారణముగును.

కరండికారుగారి సవరణకూడ ఓడిపోయెను

సర్ దేవప్రసాదుగారు సవరణను బలపరచుచు కమిటీ సేర్వీసులవలెనని అందరికి అభిప్రాయము కలదనిచెప్పిరి. సర్ ఉనుకోహయతుఖానుగారు అడ్డుపెట్టిరి. పరిపాలనలో అనుభవము లేనివారిని నియమించుటవలన లాభములేదని సర్ మహమ్మద్ హఫీజ్ గారు చెప్పిరి. ఎట్టిపక్షముల లేక కరండికారుగారి సవరణ ఓడిపోయెను. దీనిపై మిగతాచర్చనేటికి ఆపివేయబడెను. రేపు మిగతాసవరణలుకూడ విచారణకు వచ్చును. అ. ప్రె.

లీనివేదికపై చర్చ

రంగూను టైముస్పత్రిక

రంగూను, సెప్టెంబరు 16:—సామ్రాజ్య శాసనసభలో లీనివేదికముపైజరిగిన చర్చనుగూర్చి రంగూను టైముస్పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—అంగ్లేయులను రప్పించుట నిలుపు జేయవలెనని గోతుడు గావించిన సవరణతీర్మానము ఇండియాకు అత్యవశ్యకముగా అవసరమగు అంగ్లేయపరిపాలకులైన నిరాకరించుచున్నది. ఇది ప్రభుత్వమువారి కెంతమాత్రము యిష్టముండవలయు అవలయు నుంచినయెడల భారతదేశమునకు నష్టదాయకముగ నుండుననియు దీని నామోదించినవారు తెలిసికొనకలసి యుండును. భారతీయుల యుద్యోగులనులకు సౌకర్యముల నొసంగు శిఫార్సులను గూడ యీశాసనసభవారు నిరాకరించిరి. ఇందుచే యే విధముగ జూచినను వారి తీర్పు నష్టదాయకముగ నేయున్నది. దీనివలన ప్రభుత్వమువారికి నూతన సమశ్రేణు పరిష్కరింప వలసి యున్నది. భారత దేశ ప్రజాప్రతినిధులు వేరొకసారి అభిమానమును గోల్పోయిరి.

సేలములో ఘోరము

సేలము, సెప్టెంబరు 16:—అంగలమానుకోవల ఆగ్రహారమునందు ఓడయాత్రకుందు, సేవియారుపేట, పాతమాల్కాటు విధియందు ఎలకలుకచ్చి పడుచున్నవి.

మద్రాసు ఆరోగ్యశాఖ డైరెక్టరు కె. జి. మాత్యుగారు క్రిందటివారము సేలములోయి కలర్చుదగారితోను, మునిసిపల చైరమానుగారితోను మాట్లాడినవి. ఈసేల జాడ్యము వ్యాపించుకుండ తన యేర్పాటులు గావించినట్లు తెలియుచున్నది.

పుస్తకముల నిషేధము

కలకత్తాలో పోలీసువారు “మరరాముఅను బంగారీ పుస్తకము నిషేధించబడినదానిగూర్చి” ముద్రణాలయములను సోమవారమునాడు వెదకి కొన్ని గ్రంథముల బట్టుకొనిరి.

జాతీయ స్వచ్ఛంద సేవకులు

(ఎంగు ఇండియా)

జాతీయ స్వచ్ఛంద సేవకులు జేరనక్కరలేదని సేనేపా ఉత్తమ భావమును చెల్వనటుల ఆక్షేపణగ హుల్లీనుండి ఒకదీర్ఘ లేఖవచ్చెను. సేనీవిషయమై ఉత్తమతో నుండలేదని యీ విలేఖనకు యితరులగుడ్డరెలుపుచున్నాను. అదిచాలముఖ్యమైనపనియని నానమ్మకము. ఈవిషయమై డాక్టరు హరికరు గారితో కలిసి జూచిననా కక్కువగారము గలదు. అయితేవచ్చిన కష్టము భారతదేశమంతటను, యిట్టినిర్మాణమును గావించుటకు తగినంత మందిమనుష్యులు లేరు. అందుకనియే డాక్టరుహరి కక్కుగారు ఒక రాష్ట్రములోనో మండలములోనోమాత్రము పని జేయుచు అచట సంఘమును బలపరుపవలెనని సూచించిరి. అప్పుడు యితరుల్లో నిట్టికట్టుదిట్టముల జేయుటకు కష్టముండదు. ఈపని వారాపత్రికల ప్రచారముతో జరుగునదిగాదు. నెమ్మదిగ యేకతీరుగ కృషి జేయవలయును. హుల్లీనుండి ఉత్తరమువచ్చిన వారములోనే ఆలోచనానుండి మరియొకటివచ్చెను. ఆవిలేఖకుడిట్లు వ్రాసెను. “బాలభట్టోద్యమము వ్యాపించుచున్నది. కానికొలదిమంది మాత్రమే జాతీయ స్వచ్ఛంద సేవకులే.” కారణమేమి? ఆ ఉద్యమము మంచితట్టుబాట్లతో పనిజేయుచున్నది. బాలభటులు జేయు పనియేదిగాని మనముజేయు దానికన్న యెక్కువదిగాదు. అయితే మనకి పనిజేయుటకు కావలసినంతమంది కార్యకూర్ములు లేరు. ఈ దేశమునకు విద్యయు, శిక్షణయు, కవాతును గావలయును. ఇయ్యవియెటునుండివచ్చినను దీనికొనవలసినవే. అది తప్పనిసాకు దెలియును. యాక్తాయుక్తజ్ఞానము లేమిని ప్రకటించునని నాకు దెలియును. కాని యేదేశమైనను తనకు అవసరమని తలచిన దానిని తెప్పించుకొనువరకును పరాధీనతను లక్ష్యము జేయరాదు. ఈకొంటె తనమును కనుగొనిన ప్రచారకులము మనము శిక్షణము గాంచవలయును. కాని యీపని వ్రాతలములముగను ఉపన్యాసముల మూలముగను జరుగలేదు. ప్రథమమున మనము శిక్షణము గాంచవలయును. ఇంకను చేయవలసిన వెన్నియోపాయము గలవు. మన మందరము నొక్కొక్కపని సేర్వరమకొని కష్టముఖము లెన్ని వచ్చినను దానిని విడువకుండ నుండవలసినదే. ఇంతదేశమని అనుకోనక్కరలేదు. మన కెక్కడ పని బాగుగజేయ వీలగునో ఆ పదేశముననే జేసెదము. సేనీస్వచ్ఛంద సేవావృత్తినిగురించి వ్రాయకపోయినను సేను కనిపెట్టుచుండలేదని పొరబడరాదు. సేను అధ్యక్షుడైనను కాకున్నను కర్నాటక దేశములో డిశంబరులో జూడదగిన వానిలో కాంతిపైనిదేశము ముఖ్యముగ నుండునని తలంచుచున్నాను.

మో|| క|| గాంధీ

ఈజిప్టు అధికారులు

మెక్కాలో ‘తేకు’ ధనమును పరిశీలించుచున్న ఈజిప్టు అధికారులను జెడ్డానుపోవలెనని ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి.

ఖాల్సా కళాశాల

15 వ తేదీ ఉదయమున తెరువబడెను

కార్యసంఘమువారికోరికపై పోలీసువారు వచ్చి కావలి యుండిరి. చాల గుంపుచేరియుండెను. విద్యార్థులు సందేహించుచు నిలువగా కార్యసంఘసభ్యులు ధైర్యము చెప్పి లోనికి గొనిపోయిరి. తుమాపణ చెప్పిన ప్రాతిపద్యార్థులను ఉపాధ్యాయులను మరల చేర్చుకొందునని కార్యసంఘాధ్యక్షుడు నుడివెను. (అ. ప్రె.)

ఉన్నాదనహస్తము

వెట్టికివేయివిధములు

లోకానుభవమును దెలుపు వేయివిధములుగా విద్యార్థులు, పుస్తకపఠకులు, గ్రంథాలయమువారు, పత్తశాలయములవారు, వారు వీరనకల యెల్లవారును దెప్పించుకొనదగిన గ్రంథము. వెల పావుకుర్రులతో గూడ ౪0-12.0 గ్రాత్రవల్ల సూర్యరూపు, 80 హరిసుకోట్ల, పుదుపేట, చెన్నపురము.

ఎస్టేటులాండు ఆక్ట్

మంచి శాసనము కావలెను.

గంజాముజిల్లా జమీందారీ రయతుల సంఘమునవలన కాక్రడర్ల నారాయణపండాగా రిట్లు వ్రాయవచ్చును:-

ఇరిగేషనుపనుల మరమ్మత్తు

ఈ చట్టమునందు భూస్వాములు రయతులనర్హులనుండి భాగమువహించు జేసికొనుటకుగల వసతులనుగూర్చియు వహించు జేయు పద్ధతులను గూర్చియు క్రిందటి వ్యాసములందు చెల్లించియుంటిని. ఇరిగేషను పనుల మరమ్మత్తునుగూర్చి తెలుపు 7 వ అధ్యాయము గూడ ప్రతిబంధకముగ నేయించును. ఈవిషయమున చట్టమును చర్చించుటకుపూర్వము జమీందారీ రయతులకు పీరు అనుభవించు హక్కు ఎంతవరకుగలదో చదువరు యెరుంగవలెను. యైత్యాదీ కొలుగారునికన్న నింకను ఎక్కువరేటు చెల్లించవలసి యుండును. యైత్యాదీ వచ్చినపుడు పంటలు చెడిపోయినను ఆనవ్వుపేగాక సామాకారునకు బాకీ చెల్లించుకొనవలసి యుండును. కలెక్టరువచ్చుట తనపొరబాటుచే గాకున్నను కట్టుబట్టెయందు తగ్గింపనుమాటలేదు. పంటలు పోయి యైత్యాదీ తనవకార్యములందు పనిజేయుచు నితరుల దయాధర్మభక్తివై త్రుతుమంటినపుడు ఎన్నడో పంటలుబాగుండినప్పుడు నిర్ణయించిన తనభాగమును వహించుజేసికొనుటకై రివెన్యూ ఇన్ స్పెక్టరులతో సహా భూస్వామి వచ్చుటకాదమన నాగరికతను, ప్రభుత్వమునకునుతలవంపులు గానుండక మానదు. ఈయెప్పుడు భూస్వామి సకాలమున నీటిసరఫరా పనులను మరమ్మత్తు జేయుటకుండ ఆక్రెడ్డ జేయుట నల్లనే సంభవించును. ఇరిగేషను పనుల మరమ్మత్తు జేయుటకు సులభమగునట్లు చట్టముప్రకారము భూస్వామి కేమికి విధింపబడలేదు.

ఇరిగేషను పనులందు మూడువిభాగములు

ఇరిగేషను పనులనుగూర్చి చట్టమునందు మూడు విభాగములు నూచింపబడినవి. (1) ఎస్టేటులందుగాని ఆందోళ భాగమునందుగాని కేవలము ప్రజలకే సౌకర్యముగ నుండునట్లుమరమ్మత్తు జేయించుట (2) ఎస్టేటువారికి కొంత రయతులకు కొంత లాభకరముగ నుండునట్లు ఇయ్యురుగలసి మరమ్మత్తు జేయించుట (3) 1858 చట్టము ప్రకారము కుడి మరమ్మత్తు జేయించుట.

స్టేటులో నుండు కొంతమందికే ఉపయోగపడు మరమ్మత్తుగూర్చి యిప్పుడు చెలిపెదను. ఆయకట్టునందు నీటిసాగు బడిభూమి గల రయతులలో నాల్గవంతముంది యైన తమభూములు మరమ్మత్తు జరిపింపుమని కోరుచు కలెక్టరుగారికి ఆర్జీ బెట్టుకొనవలెను.

ఒకచెరువుక్రింద ఒకటికన్న ఎక్కువ గ్రామములు సాగుగుచ్చుచో ముఖ్యముగా జమీందారీ స్థలములందు నాల్గవభాగము రయతులను జమచేసి ఆర్జీ బెట్టించుట యంతకష్టమగునో చదువరుకు చెలియగలదు. ఏవిధమునమరమ్మత్తులు జరుగనలెనో ఎంత జలాశయముక్రింద ఎంత విస్తీర్ణము సాగుగుచ్చునో ఎంత భాగము పంట చెల్లించుదునో పీటి వివరము లన్నియు అర్జీయందు చెబువలసియున్నది. ఈతెక్కులన్నియు ఎస్టేటుకేరీయందును గ్రామోద్యోగులవద్దను నుండును. కరణముల నిబంధనల చట్టము ప్రకారము గ్రామోద్యోగులందరు భూస్వాములచే నియమింపబడినవారగుటచేతను వారిని శిక్షించు అధికారముగూడ గల్గుటచేతను గ్రామోద్యోగులనుండి ఎట్టి సమాచారము దొరకదు. కావున రయతులందరు ఒక్కచో గుమిగూడి కలెక్టరువద్దకుబోవుటకుగల ప్రతిబంధకముతోబాటు సమాచారము సంపాదించలేని రెండవ కష్టము గలుగుచున్నది.

ఈరెండు యిబ్బందులను తొలగించుకొని రయతులు కలెక్టరువద్దకు బోయి మెట్టిబెట్టుకొనుట కేమయిన సాధన గలదా లేదు. అభిజానెల్లరని యనుకొందము. వారికేమిలాభమగలదు? అవసరగు మరమ్మత్తులును సలానా జేదులలోపుగా భూస్వామి చేయవలెను అని 187 సెక్షను ప్రకారము ఒకడతరువొసంగబడును. రయతులు తాము చేయవలసిన కుడిమరమ్మత్తు జేసిననామని రుజువు జేసికొనవలెను. అప్పటికిని భూస్వామి మరమ్మత్తు జేయించుచున్నచో రయతులు మరల కలెక్టరువద్దకుబోయి ఫీర్యాదుజేసికొని మరమ్మత్తుకును న్యాయమును రయతులు చందావేసికొని భూస్వామి కౌసంగవలెను. ఇవన్నియు జేయుటకు తగిన తెలివిగలవాడగుచో రయతునకు తనసొమ్ము తిరిగివచ్చునరకు పల్లపు మెరకశిస్తు గుండు న్యత్యాసధనము లాభముగ వచ్చును. ఇది ఎన్నడో

తెలియదు. రయతుల కొంతయు నష్టదాయకముగ నుండు ఈ శాసనమును చదువరులు శ్రద్ధతో గమనింతురు గాక.

తరువాత కొంతవరకు, ఎస్టేటునకు కొంతవరకు రయత్యారీ భూములకు సంబంధించిన జాయింట్లు పనులనుగూర్చి విచారితము. ఇవి ఎక్కువగా నుండనవసరము లేదు కాని భూస్వాములు మరమ్మత్తు విషయమున ఎంత ఆక్రేడ్డగా నుండుకో తెలిసికొనుట తగియుండును. 188 సెక్షనులో విరివిడుకాజా ప్రకారము భూస్వామి కలెక్టరుపై దావాచేయవచ్చును. తాను మరమ్మత్తుకు బాధ్యుడుకాడనియు, ఈమార్పుచాలింపకగా నున్నదనియు ఫీర్యాదు జేయవచ్చును. భూస్వాముల ఆక్రేడ్డనుగూర్చి ప్రభుత్వమువారికి బాగుగ అనుభవముండటచే రయత్యారీ భూములకు సంబంధించినంతవరకు తమ విధానమును మార్చుకొనిరి. ఇప్పుడు చర్చయందున్న ఇరిగేషను బిల్లనుండు 24 వ నిబంధన, ఎస్టేటులాండు ఆక్ట్ 188 సెక్షనుకన్న సులభముగా మరమ్మత్తు జరుగువిధానము నూచింపబడినది. ఎస్టేటులాండు ఆక్ట్ సవరణ చట్టమునందుగూడ యీమార్పు నూచింపబడునని తెలియజెదము.

ఇక కుడిమరమ్మత్తును గూర్చి విచారితము. ఈచట్టము నందుగూడ యీశాసనము నిబంధనలను వర్తించునట్లు చేసి భూస్వాముల అధికారము నెక్కువజేయునేలయని జమీందారీ రయతులు విచారించుచుండురు. కుడిమరమ్మత్తులేక నిర్బంధనేవట ప్రతికూలముగా శాసనసభయందు ఇరిగేషను నిచ్చు చర్చ సందర్భమున పలువురు అభిప్రాయముల చెల్లెరి. ఈ కుడిమరమ్మత్తు ప్రభుత్వోద్యోగులయెదుట జరుగవలెను. భూస్వాములకును వారిజంట్టుగా ప్రవర్తించు గ్రామోద్యోగులకును ఆయుధములంటి యిట్టి అధికారముల నేల ఒసంగవలెను? ఎస్టేటులాండు ఆక్ట్ విచారణ సంఘమువారు యీనివయము లన్నిటిని విచారించి పూర్తిగా మార్పులుచేసెదవని నమ్ముచున్నాము.

మదరాసు కేవలము వ్యవసాయముపై సాధారణము చేత మగుటచే ప్రత్యేకముగా జూడవలెనని పరిశ్రమశాఖ డైరెక్టరు ఇవ్వగారు పరిశ్రమల విచారణసంఘమువారియెదుట సాక్ష్యమిచ్చిరి. వ్యవసాయముపై సాధారణముచేతము ఎప్పుడును నీటి సరఫరాపనులపైని వర్షములపైని ఆధారపడియుండును. సకాలమున వర్షముపడునని ఎప్పుడును ఆశయించుకొనగూడదని అనుభవమువలన చెలియుచున్నది. కావున ఇరిగేషను పనులపై వ్యవసాయాభివృద్ధి ఆధారపడియున్నది. ఈశాసనమువలన రయతులకు మామూలు నీటిసరఫరాగూడ ఖాయముగా వచ్చు నమ్మకము లేదు. భూస్వాములకుమాత్రము నికరపుంపులలో నూటికి 50 లేక 60 వంతున చెందునట్లు శాసించుచున్నది. ధనరూపమున శిస్తు నిశ్చయించియున్నచో కరవు వచ్చి పంటలు పోయినను రయతు శిస్తు చెల్లించునవలసినదే. జమీందారీ రయతులకు తమ పెట్టుబడి వడ్డపొపుటచేగాక, తనకునుంబయును ఏదాది పాటు పోషించుపంటవడ్డమేగాక, భూస్వామికి చెల్లించుటకు గాను తన చరాస్తినిగూడ తక్కువధరకు విక్రయించుకొనవలసి యుండును. వ్యవసాయదారుని సాధక బాధకముల నేరను జూడక, వానికి జీవనోపాధిగలిగించు వేరుపరిశ్రమ లేనందున ఇది స్వీకరించుటచే ఈవ్యవస్థలన్నియు, అనుభవించి తీరవలెననియు, వానిపై ప్రజలకు సాహభూతి లేదనియు, ఈశాసనమువలన తెలియుచున్నది.

ఈసందర్భమునకే గౌరీభోర్నుగారు ఎస్టేటులాండు ఆక్ట్ సవరణచట్టమునుగూర్చి సెలెక్టమిటివారిని వేధికమును చెల్లించు నుడివిన దానిని ఉదాహరించెదను. "ఇరిగేషనుపనులమరమ్మత్తునుగూర్చి నిబంధనలు చాలవరకు మార్చబడినవి. మరొకన్ని సవరణలుగూడ నేను నూచించితిని. ఇవి, మరొకన్ని సవరణలుగూడ చర్చించబడుటకు అవకాశమువచ్చును. మరమ్మత్తు జేయుట మానివేసిన భూస్వామి తన భూమిపై మెరకపల్లపు శిస్తులందు వ్యత్యాసధనమును గోల్పోవును."

ప్రజలపై నెట్టి సానుభూతియు లేని ప్రభుత్వమువారిపై ధనాధికుల కెంత పలుకుబడి యుండునో జేరుగ చెబువలెను.

పెంట్ల ప్రదర్శనము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివారి)

లండన్, సెప్టెంబరు 16:—నిన్నటిదినము పెంట్లలో బర్మా జిన్సీత్నము జరిగెను. బర్మా నృత్యము గల్పనారు విద్వాంసులు ప్రదర్శనమును ఇచ్చుట కేర్పాటుజేయుటచే ప్రజలను వైవారిని బర్మామందిరమునకు రానియలేదు.

వాతావరణస్థితి

1924 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 16 వ తేది మంగళవారం

Table with 6 columns: Location, Max Temp, Min Temp, Rainfall, Humidity, Wind Speed. Rows include Gopalapuram, Vizagapatnam, Kakinada, Machilipatnam, Karimnagar, Bangalore, etc.

సర్కారులు:—విశాఖపట్నములో ఉరుములు ఉరిమెను. 0.54 వర్షించెను. గోపాలపురంలో చినుకులుబడెను. మేఘములు ఒక మోస్తరుగనున్నవి. శితోష్ణపరిస్థితులు మామూలుగ నున్నవి.

డక్కన్:—మేఘములు పలదగ నున్నవి. ఆర్ద్రతచాలితక్కువ. బళ్లారిలో పగిటివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రి వేడిమి 8.7 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—మేఘములు ఒక మోస్తరుగనున్నవి. కడపూరులో రాత్రివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

స్థానికచినుకులు కొంతమండవచ్చును. వాతావరణము అనుకూలముగ నుండును.

సి. ఆర్. సామ్రాచు.

వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

సబార్డినేట్ జడ్జికోర్టులో, బాపట్ల

ఇన్ సాల్వెన్సీ దావానెం 9/1924

వాది, అప్పిచ్చినవారు:—నేతళ్ల నువయ్య, వెంకయ్య కుమారుడు.

ప్రతివాదు, అప్పు తీసుకొనినవారు:—1. గుడివాడ లక్ష్మీకాంతము, మామయ్యగారికుమారుడు. 2. గుడివాడ రామయ్య మొదటిప్రతివాదికొడుకు, చైత్యులు, వర్తకులు బాపట్లతాలూకా నిడుబ్రోలుకాపురస్తులు.

1920 సం॥ 5 వ ఆక్ట్, 19 వ సెక్షనుకు చేరిన 2 వ క్లాసుననసరించి వైనతెలిసిన అప్పలవారు ప్రతివాదులు (బుంగ్రులు) ఇన్ సాల్వెన్సీ విషయమై తీర్పుచెప్పవలసి నట్లు 21.8.24 తేదిన అజ్జీమాలముగా తెలుపుకొనియున్నాడు. గనుక ఈదావా విచారణ నిమిత్తమై 1-10-24 తేదినాయదా వేయబడియున్నది. ఈదావా నిమిత్తమై ఆక్షేపణ గలవారు:—స్వయముగా గాని, లేక స్తీడమద్వారాగాని 1-10-1924 తేదిన ఈకోర్టులో హాజరై తెలుపుకొనెను.

సబార్డినేట్ జడ్జికోర్టు ఎస్. నీలకంఠం పంతులు బాపట్ల, 6.9.1924 సబార్డినేట్ జడ్జి

పునస్సంధాన వయోనిర్ణయము

డాక్టరు గవర్నరుగారు సామ్రాజ్యకాశనభారాన్ని పునస్సంధానవయోనిర్ణయము 14 సంవత్సరము లుండవలయునని పీఠము కొడు సవరణ చట్టముగా ప్రవేశపెట్టిరి. దానిపై పెల్లెట్టు కమిటీవారు సహా వారివారి ఆభిప్రాయములను వెల్లించుచు, గతవారముననుగుగా "ఆంధ్రప్రతి"యందు ప్రవేశమును గూర్చి వాదోపవాదములు బయలుపడెదలమన్నవి. కొందరు ప్రైవేటును నిశ్చయించుచున్నారని, మరికొందరు చేరువేరు కారణముల దెలుపుచు సమర్థించుచున్నారు. ఒక విషయమును యెవ్వరిని ఆధారములను పట్టుకొని అంటిండుటయైనా, సమర్థించుటయును ఒక గొప్పభూమికార్జము కాదు. కాని ప్రైవేటును మానవజాతి ఆభ్యుదయమున కెంతటి కనుకూలించునో ఎంతటి అపకూలించునో నిష్పక్షపాతముగా నిర్ణయించి ప్రజాభిప్రాయమును వెల్లించుచుపోవటము కావలయును.

ప్రైవేటు రజస్వలకాగనే ఒక మాసములోపలనో, మూడు మాసములోపలనో లేక ఆరుమాసములోపలనో పునస్సంధానము జరుపుట అనాదిచారమైయున్నది. కాని అంతమాత్రముచే దానికి భంగము కలిగింపకూడదనట ఒకవాదమాకాదు. బాల్యవృద్ధియందే పునస్సంధానమును జరుపుటవలన ప్రైవేటు మూల ఆరోగ్యభాగ్యమునకు ఎంతదూరము ప్రతికూలించునో అను విషయమును ఎల్లరును బాగుగా యోచింపవలసిన విషయము. ప్రైవేటు 12 సంవత్సరముల వయసునకు సాధారణముగ రజస్వల యగుచున్నది గర్భధారణాంగములు సంపూర్ణముగా బలపడి తుండవలయును, అట్టిదశలో పునస్సంధానము జరుపుటవలన ఒక వేళ ఆ ప్రైవేటు గర్భము ధరించినను, కుశువులను ప్రసవించినను ఆ కుశువులు దుర్బలులై ఆ కాలమువృత్తువువార బడుదరనియు, తల్లిపోషణ క్రింద పెరుగవలసిన 12 లేక 18 సంవత్సరములు ఈడుగలవారికి చిట్టల తల్లియై ప్రకృతివైఖ్యములను సమర్థించుట కోవనియును, ఇటువంటి దుస్థితుల బాతుకు ప్రైవేటు పునస్సంధానకాలమున హెచ్చుగావించిన ప్రైవేటు గర్భధారణాంగము లెల్లబడక గర్భాండములు (అబొర్షన్లు) వృద్ధిబొందుననియు అటుపై పునస్సంధానము జరిపిన ప్రైవేటువదలకొంతకంటే దూపుమాపబడు ననుట నిర్వివాదాంశము.

అటులైన ప్రైవేటును అవసరమే లేక అవసరమా కొంత యోచించుము. ఇది కేవలము సాంఘికవిషయము. సాంఘికవిషయములపై ప్రభుత్వమువారు కాసింపవలసిందేకాక మనహౌండు భూమి వచ్చినందులకు మనము నిండా సిగ్గుపడవలయును. మనము మనసంఘములను సంస్కరించుటకు విశిఖులపైతిమి. మనకు మాన ప్రభుత్వమువారు సంస్కరింప ప్రయత్నించునపుడు మనసంఘములపై యిట్టివశకు వచ్చినది గదానుని సిగ్గునొందుటకు మారు ప్రభుత్వమువారి చర్యలను, కాసన ప్రవేశకుల చర్యలను ఖండించుటకు మొదలుపెడుచున్నాము. మనమతే సాంఘికవిషయములపై ప్రభుత్వమువారు చర్య తీసికొనట కాస్తవరమిచ్చినందులకు మనమే యుక్తరవాదులము.

క్రికేట్ మైదాన రాజా గారు మహాహసరాయలుగారు ప్రభుత్వమువారి సహాయమున ప్రత్యక్ష రాక్షసకృత్య మగు సహాగ మన దురాచారశిక్షాచమును రూపుమాపినందులకు కదా మనమిప్పుడు సుఖించుదు ఆమహాహసరాయనికి కృతజ్ఞులమైయున్నాము. రామమోహనరాయలుగారు సహాగమునను రూపుమాపవలయునను విషయము ప్రైవేటునును మొదలెడినది మొదలు పూర్వార్చాపరాయణులు వారి వాదములను ఎంతగా ఖండింపలేదు. ఎన్ని మహాజనులు ప్రభుత్వమువారికి బంపలేదు. కానిమన భారతదేశ ప్రైవేటులభ్యుదయమున ప్రభుత్వమువారు కాసింపుట వలన ఇప్పుడు అట్టిదురాచారము పోషనదియే మంచిదని వందనము లిచ్చించుచున్నాము. ప్రభుత్వమువారే కాసింపుటవలన యిట్టి వలకును ఆమరాచారశిక్షాచము తన రూపమును చూపుచునే యుండుననుట నిస్సంశయము. కాన యిట్టి వలకులలో కాసన మావశ్యకమనియే చెప్పకతప్పదు.

ప్రభుత్వకాసనము ప్రైవేటు పునస్సంధాన, వయోనిర్ణయమును 12 సంవత్సరములనుండి 14 సంవత్సరములవఱకు జరుపవలయుననట 14 సంవత్సరములు దాటినపిమ్మట ఏ ప్రైవేటు పునస్సంధానమును జరుపుటవలన విశేషలాభమున్నది. కాని ఎక్కువవయస్సుండదు. బ్రాహ్మణ వైశ్యజాతులు తప్పయింకజాతులునుండంలేనను ప్రైవేటు వివాహము సాధారణముగా 14 లేక 16 సంవత్సరములకే చేయవచ్చును. ఒక వేళ 16 సంవత్సరములు కాకపోయినను రజస్వలానంతరమే వివాహములు ఇప్పటికిని చేయుచున్నారనుట ఎల్లరును ఒప్పుకొనియే తీరవలయును. ఇక బ్రాహ్మణ, వైశ్యజాతులందఱు వివాహములు బాలికలకు 10 సంవత్సరములలోపలనే చేసినను

పునస్సంధానము మాత్రము రజస్వలానంతరమే జరుపుచున్నాదు. వీరుకూడా పునస్సంధానము రజస్వలానంతరము కొంతకాలము జరుపుట పగచ్చులేవము. బ్రాహ్మణజాతిలో సహా యేభాండను లోతప్పు ఆంగ్ల భాషాపరిచయముగల నాగరికులెల్లరు సాధారణముగా దేశకాలపరిస్థితులను గ్రహించియు ఇంకను మఱికొన్ని కారణములబట్టియు తమబిడ్డలకు రజస్వలానంతరమే వివాహములు చేయుచున్నారు. ఒక వేళ వివాహములు రజస్వలాపూర్వమే చేసినను పునస్సంధానము మాత్రము రజస్వలానంతరము కొంతకాలము జరిగినపిదపనే జరుపుచున్నాదు. రజస్వలానంతర వివాహములు చేసినను జరిగెంగముగా రజస్వలానంతరమే వివాహములు చేయుచున్నామని మాత్రముచేప్పసాహసంపకున్నది. ట్యుంటి వారిసంఖ్య బ్రాహ్మణులలో 100కి 70 వున్నారని చెప్పటకు సంతోషముగా సాహసించుచున్నాను. తిక్కినతల్లి మందికూడా కాలానుసారముగా తప్పక తీరుదురు. ఇందు సంతోషముండదు.

ఇక మిగిలినది వైశ్యజాతి. ఈజాతియందు మాత్రము వివాహములు రజస్వలాపూర్వమే జరుపబడుచున్నవి. పునస్సంధానముకూడా రజస్వలానంతరము త్వరలోనే జరుపబడుచున్నది. బ్రాహ్మణ వైశ్యజాతులు 100కి సాధారణముగా 8 లేక 9 మంది ఉన్నారు. అందులో వైశ్యజాతి సగముండవచ్చును. అనగానాటికి మాకులేక నాలుగవంతు ఉండవచ్చును. కనకమాటికూడో వంతో లేక నాలుగోవంతుగానో పుండు వైశ్యజాతికి మాత్రమేయీ కాసనము ఎక్కువగా బాధించును. కాని తదితర బ్రాహ్మణాది జాతులను సహా విశేషముగా బాధింపవలదు.

100కి మూడవలేక నాలుగవంతుగానోనుండు ఒక్కజాతి కై ప్రభుత్వమువారి సహాయమున కాసింపుట అవసరమనియే చెప్పవచ్చును. లేక కాసింపినను విశేష బాధకరముగానుండదు. ఈ విషయమును ప్రభుత్వమువారి కాసనములు లేకుండనే సంఘసంస్కర్తలు, మతపోషకులును దేశదేశములు విశేష శ్రమలేకనే సంస్కరింపవచ్చును. విలయన హౌండుభూమియందు లేక హిందూసంఘమునందు ఉండుజాతులపైకి రజస్వలానంతరము ఆ తిక్కలో వివాహము చేయువారిసంఖ్య ప్రస్తుతకాలము చాలా స్వల్పముగా ఉండబట్టియే. హిందూసంఘమునందు జాతులన్నిటిని సంస్కరింపవలయునన్న కాసనము అత్యంతావసరము. కాని హిందూసంఘముందు 100కి మూడులేక నాలుగలేక యెనిమిదవ వంతుగా ఉండుజాతులను సంస్కరించుటకు కష్టసాధ్యము కాదు. ట్యుంటి స్వల్పవిషయ సంస్కరణముకెల్ల ప్రభుత్వమువారికి కాసింపుటకు అప్పదమిచ్చుట కోవనియును, అనచిత్తము. ఇందువిషయమై సంఘసంస్కర్తలను, దేశభ్యుదయమునకై పాటుపడు ప్రజలను ప్రజలకు బోధించి కాసనము లేకనే సంఘమును సంస్కరించుటకు కంకణము కట్టుకొనవలసిన అవసరమానన్నమైనది. కాన సంఘసంస్కర్తలు, జాతీయపత్రికలు తమ ధర్మమును నెఱవేర్చవలయుననియు, మత సాంఘిక విషయములపై ప్రభుత్వమువారు కాసింపుటకు అప్పద మిచ్చుకుండురనియు నిండా బుద్ధిగో ప్రార్థించుచున్నాము.

ఈవిషయమై ప్రభుత్వమువారు కాసింపుటకు అప్పద మిచ్చుట అవసరమని తలచి డాక్టరు గౌరుగారు తమ పీఠము కొడు సవరణచట్టమును ఉపసంహరించుకొందరని నమ్ముచు వందనము లిచ్చించుచున్నాము.

జమ్మలమడుగు వెల్లాల రామకృష్ణశాస్త్రి.

రామదాసుగౌరుగారు

హిందీ గ్రంథ బహిష్కరణము క్రియంత రామదాసు గౌరుగారి హిందీ గ్రంథము (రీడరులు) అను బహిష్కరించుచు శాస్త్రీయదౌరతనమువారు పంపిన ఈ త్రువును రద్దుపరుపవలెనని కోరుచు రవీంద్రనాథ ఠాగూరు నిన్న 15 వ తేదీని అలహాబాదు హైకోర్టులో పిటిషను పెట్టిరి. అపిలు అంగీకరింపబడెను. ముగ్గురు నాయమార్తులు విచారణచేసెదరు. (అ. ప్రె.)

నాభానత్యాగ వావాకోత్సవము

లాహోరులో 14 వ తేదీని జరిగెను శిరోమణిసంఘమువారి ఉత్తరప్రదేశము లాహోరు లో 14 వ తేదీ ఉత్సవమున అఖండపాతమునుజరిపిరి. మధ్యాహ్నము ఉత్సాహపుణిపిరి. (అ. ప్రె.)

శివ ప్రసాదగుప్తగారి భూరివిరాళము

హిందీ భాషను దేశనాగరి అక్షరములనువాడుచు ఆ భాష ద్వారానే విద్యనంతనునేర్చుచు దౌరతనమువారి సహాయము ను పూరిగా తీరవచ్చునని విద్యాలయముమాత్రమే సహాయముచేయుటకు కాశీనగరమున రాయసు శివప్రసాదగుప్తగారు పరిపత్తులరూపాయిలవిలవగల స్థిరాస్థినిమృతినొందిన తనతమ్ముని పేరట "హర్షప్రసాదశిఖానిధి" యను పేరునిధి కొనంగిరి. ఇప్పుడు నెలకు దానివలన 5000 రూపాయలు ఆదానమువచ్చుచున్నది. ఇప్పుడు బ్రిటిషుదౌరతనమునలనను ముందు స్వరాజ్య దౌరతనమునలననుగూడ నాపాతకాల లెట్టి ధనసహాయమును పుచ్చుకొనగూడదు. ప్రభుత్వోద్యోగు లీపాతకాలలను పరీక్ష చేయగూడదు. స్వరాజ్య ప్రభుత్వ మేర్పడిన పిమ్మట హర్షప్రసాదగారి నామోదించవచ్చునని ఎట్టి వరతులను విధింపగూడదు. ప్రస్తుతము 5000 రూపాయలను ప్రతినెలయును కాశీవిద్యాపీఠమున కిచ్చుచుండవలెను. ఈనిధి పరిపాలించుట కొక సంఘమేర్పడినది. శివప్రసాదగుప్త, రాయబహదరుము కుండలలు కృష్ణకుమారు, రమాకాంతమాలవ్యా, హృదయనాథకుంజ్రా జవహరలాలు నెహ్రూ, పురుషోత్తమ దాసు టాగూరు, నరేంద్ర శ్రీ ప్రకాశ్ గాంగ్ల సంఘమున సభ్యులుగా నున్నారు. (అ. ప్రె.)

సిన్హనాయకులవద్ద నిన్న సాయంకాలము జరిగినది

భారతకాసన సంఘమునకు ఉపాధ్యక్షుడగు రంగాచారి గారిగదిలో నిన్న సాయంకాలము 5 గంటల కేసభజరిగినది. ఆసభలో డాక్టరు ఆనిబె నెంటుగారుగూడ నుండెను. కానా నాయకసభనుజరుపుట కందరు సంగీకరించిరి. వివరములనుగూర్చి రెండుగంటలనేపు చర్చజరిగెను. మరల యీశబ 80 వ తేదీని బొంబాయిలో సభజరుపుటకు నిశ్చయింపబడెను.

శాంతి కలుగుట

15 వ తేదీని కొంత నెమ్మదికలిగినది. 14 వ తేదీ సాయంకాలము నాయకులుచేసిన ప్రయత్నము నృప్తకాలేదు. చాలదుకాణములను తెరచిరి. ప్రజలు వీధులలో నడువసాగిరి. హిందువులును మహమ్మదీయులును శాంతముగా మాటలాడుకొనసాగిరి. చాలమందిని ఆరెమ్మచేసిరి. ఉత్తరప్రదేశము అమలులోనే యున్నది. పైనికులు కాశీవిరాళమును చేయుచున్నాను. లక్నోలో పెద్దవీధులు చాలగలవు. కాని చిన్నపండులగూడ హెచ్చుగానే యున్నవి. అసంతులనము బండ్లువదల వీలులేదు. ఇద్దరు మనుష్యులు ఎరుసగా పరుగులుగూడ కష్టమే. కొన్ని సందులు పెద్దవీధులకంటె చాల పల్లముగా నున్నవి. గాన సందులలో ఏమి జరుగుచున్నదియో పెద్దవీధులలో నున్న పైనికులు చూడవలరు. 15 వ తేదీవరకు 6 గురు చనిపోయిరి. 58 మందికి గాయములు తగిలెను. చనిపోయినవారిలో ముగ్గురు హిందువులు. ముగ్గురు మహమ్మదీయులు. గాయములు తగిలినవారిలో 39 మంది హిందువులు, 14 గురు మహమ్మదీయులు. దోపిడీలు చాలతక్కువ. (అ. ప్రె.)

నోటీసు

కాకినాడ డిస్ట్రిక్టు మునసబు కోర్టు అనలు నెం 368/23 బరు వాది. బచ్చు కామందు సా|| కాకినాడ ప్రతివాదులు. 1 కె. వి. మార్కండ్ యెల్లె అనే మార్కండ్ యెల్లె, 2 యీ. సుబ్రహ్మణ్యం సా|| బాపూ ప్రతివాదులతాలూకు మీనాక్షి అనే పేరుగల వాడుకు వాది పెట్టిన పెట్టుబడిసామ్మ్యు, వడ్డీ, కమిషన్ వగైరాలకు లెక్కలుతేల్చి యిప్పించమని పైనచేసినదావా తే 22-9-24 దీకి వాయిదా వేయబడినది గనుక ప్రతివాదులు డిఫెన్సు చేసుకోవలసి యున్నయెడల వాయిదాకోజన పగలు గం 11 లకు కోర్టుకు హాజరుకావలెను. 13-9-1924. జె. భాస్కరరామమూర్తి కాకినాడ ప్టీడరు

కాకినాడ

(స్వకీయవిలేఖరినుండి)

తాలూకాబోర్డు పరిపాలన నివేదిక

నిన్న మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు కాకినాడతాలూకా బోర్డు ప్రత్యేకసభ గావింపబడినది. ఆంగ్లము తెలిసినసభ్యులు చేరిన కొన్ని మాతృలతో 1923-24 సం॥ పరిపాలన నివేదిక చదువబడి అంగీకరింపబడినది. అందుల కొన్ని విషయము లిచ్చట తెలుపబడినవి. సంవత్సరముంతను గంటి వెంకట్రావుగారు బోర్డున కధ్యక్షుడుగాను విజయూరి రామమూర్తిగారు ఉపాధ్యక్షుడుగాను నుండిరి. ఉపాధ్యక్షులకే అధికారములు యివ్వబడలేదు. 10 సభలు కావింపబడినవి. గంటి వెంకట్రావుగారి అధ్యక్షత ఎన్నిక తగాదానగుచుచు కాకినాడ (ప్రిన్సిపలు సబు కోర్టులో O P 32/1922 నెంబరుగా బాఖులుకాబడిన ఎలెక్షన్ కౌన్సిల్ యొక్క ఫలితమును 767/1922 నెంబరుగా మదరాసు హైకోర్టులో బాఖులుచేయబడిన సివిల్ రివిజ్ కౌన్సిల్ యొక్క ఫలితమును చాలకాలముక్రిందటనే తెందుకేసులు పూర్తియైనప్పటికిని తెలియలేదు. రస్తాలనిమిత్తము రూ 4024 అను విద్యావిషయమై 73 ప్రాథమిక పాఠశాలలనిమిత్తము రూ 38,470 అను వ్యయముచేయబడినది. అందు చదువుకొను బాలికల సంఖ్య 4808. సదువుకొనే వియ్యముగల బాలికల మొత్తం 30,317. ఇందులో 21,500 కు విద్యగలవనిపట్టు చేయవలసియున్నది. "ప్రజాశాంతి" క్రింద డిప్యూటీ గ్రామములలో ఇప్పటికన్న ఎక్కువపాఠశాలలు నెర్పించవలసినది చాలగలదు. అందువిషయమై, కొంతభూమినికొని ఏర్పాటుచేయుటకు సం॥ 1 కి రూ 10,000 ల చొ॥ 5 సంవత్సరముల రికరింగునప్పటికి యిచ్చునట్లు ప్రభుత్వపుకాంక్షను పొందవలసినదని జిల్లాబోర్డును కోరడమైనది.

ఈబోర్డుయొక్క పాలకులైన ఉద్యోగిగలును బోర్డు సభ్యులును గల డి.నెంబరులో దేశీయమహాజనసభజరిగినవారము అందునిమిత్తమై ప్రత్యేకముగ నేర్పడిన పాలకులైన ఉద్యోగిగలులతోను కాకినాడ మ్యూనిసిపల్ కౌన్సిలుచే నేర్పరచబడిన స్థానికస్వపరిపాలనసంఘము సంయుక్త ఉపసంఘముతోనుకలిసి పనిచేసిరి.

89 వ దేశీయమహాజన సభాధ్యక్షుడు గౌరవనీయుడును అగు మాలానా మహమ్మదాలీగారు యీతాలూకాను దర్శించినప్పుడు యీబోర్డువారు ఆయనకు స్వాగతప్రత్యము నర్పించిరి.

సగటున తలబక్కటికి 3 ఆకాల 1 ప్రైవేటును వసూలైనది. తాళ్ల రేపు చికిత్సాలయములో సబ్ అసిస్టెంట్లు సర్జనులకు తగినంత పనిలేకపోవుటచేత వారమునకు రెండురోజులు చుట్టు ప్రక్కలనున్న 4 గ్రామముల చొప్పునచెల్లి మందులిచ్చును.

ఈక్రింది తీర్మానములు బోర్డుయొక్క సామాన్యపరిపాలనమునకు సంబంధించినవి చేయబడినవి. గవర్న మెంటుకు తెలియుటకై వారికి తిన్నగా యివి పంపబడుటకు తీర్మానించడమైనది.

(1) గ్రామరస్తాలు (రాకపోకలు) అభివృద్ధిచేయుటకు తాలూకాబోర్డులకు చాలధన మవసరమైయున్నది. గ్రామరస్తాల సభివృద్ధిపరచు నుద్దేశముతో టంక్ రోడ్లను రెండవతరగతి రోడ్లను ప్రావిన్షల్ సర్వీసీలను పొందుచున్న జిల్లాబోర్డు తాలూకాబోర్డునకు తాలూకాబోర్డు ఏరియాలో ఖర్చులుపాగామిగులు గ్రాంటీసామ్యులో సగము యివ్వవలసినదని బోర్డువారు తీర్మానించుచున్నారు.

(2) తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షుడు జిల్లాబోర్డు ఉపాధ్యక్షుడుగా నుండుటకు అభ్యంతర మున్నట్లయితే అనూత్రులముననే తాలూకాబోర్డు ఉపాధ్యక్షుడు జిల్లాబోర్డు ఉపాధ్యక్షుడుగా నుండుటకు అభ్యంతర ముండవలసినదనియే ఏకకాలము ఒకేమహమ్మదు రెండు కార్యనిర్వాహక పదవుల స్వీకరింప నుద్దేశముకాదని ఉత్తరువులు యిప్పించవలసినదని యీ తాలూకాబోర్డు విన్నవించుచున్నారు. (దీనికి అధ్యక్షుడు వ్యతిరేకము. 6 గురు అనుమతులు 4 గురు ప్రతిహతులు).

(3) తాలూకాబోర్డులలోని ప్రభుత్వనియమితసానములకు కాలానుసరమున ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించు కులముల తరపున సభ్యులనెన్నుకొను సభికారము బోర్డు ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులకు యివ్వవలసినదని యీబోర్డువారు కోరుచున్నారు.

ప్రకారావుగారిపై ఎలెక్షన్ కౌన్సిల్ ముజిల్లాబోర్డునకు ఎన్నుకొనబడిన దుగ్గిరాల వెంకట సూర్యప్రకాశరావు బి. ఏ. గారి ఎన్నిక చెల్లరాదని కాకినాడ సబ్ కోర్టులో పిటిషను పెండింగులోనుండగా గవర్న మెంటు వారు తిరుగ ఎన్నిక చేయవలసినట్లు ఉత్తరువు తాసిరినదియు

అది యీనెల 18 వతేదీని జరుగుననియు, గవర్న మెంటు మరల ఎన్నిక జరిపించుట Contempt of Cert క్రింద వస్తుందని ప్రకారావుగారి ప్టిడరు గవర్న మెంటుకు తెలియబరచినట్లును యిదివరలో యీప్రతికా ముఖమున తెలియజేయబడినది.

గవర్న మెంటువారు తిరుగఎన్నికను ఆపుచేయవలసినదనియు 8 వ తేదిగల మెమోనుపంపిరి. కావున నిన్ను మరల ఎన్నిక జరుగలేదు. పిటిషన్ పెట్టిన విజయూరి రామమూర్తిగారు తమ పిటిషనును యిదివరలోనే ఉపసంహరించుకొనిరనియు, దానిని ఖాయపరచుటకు రేపటికి వాయిదాయున్నట్లును తెలియపరచడమైనది. కావున రేపు సబ్ జడ్జి ఏమి తీర్మానించునదియు తెలుస.

నూతన పురపాలకసంఘ ఉపాధ్యక్షుడు పురపాలకసంఘమునకు గతసభలో క్రియంత పారేవల్లి వెంకట్రామయ్యగారిని ఏకగ్రీవముగా ఉపాధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనడమైనది.

నూతనవిషయము పురపాలకసంఘమునకు కొత్త ఉపసంఘములు నిర్ణయించబడినవి. ఇందు విద్య ఉపసంఘముతో పురపాలక సభ్యులుకానట్టి కాంగ్రెసుసభ్యులనెన్నుకొని వారి సహాయమున గోరుట నూతనవిషయము. ఇట్టితోడ్పాటు పురోభివృద్ధి కరము. కాకినాడ తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి యగు శ్రీయుత మండపాక రంగయ్యనాయుడుగారిని శ్రీమతి బాలాంత్రపు శేషమ్మగారిని (తాలూకా కాంగ్రెసు సభ్యురాలు) నేత పరిశ్రమనుగూర్చియు శ్రీ విద్యనుగూర్చియు సలహానిచ్చుటకు విద్య ఉపసంఘములో కో-ఆప్టు సభ్యులుగా నెన్నుకొనిరి.

నూలువడుకు, నేత ఏర్పాటు గవర్న మెంటు సలహాదారుడైన పోర్టెలుగారితో నాలోచించి తీర్మానించినప్రకారమే 8 పాఠశాలలలో నూలు వడుకుటయు ఒక పెంటలు నూలులో 6 మగ్గములకు తక్కువ కాకుండ నేతపరిశ్రమయు ప్రవేశపెట్టుటకు పురపాలకసంఘము తీర్మానించెను.

కాకినాడ పురపాలకసంఘముపై 3-వ సర్పాజ్జి మహమ్మదాలీగారికివ్వబడిన స్వాగతప్రత్యము (స్వకీయ విలేఖరి)

కాకినాడ, సెప్టెంబరు 14:—గతడిసెంబరులో కాకినాడపురపాలకసంఘమువారుకాకినాడ దేశీయమహాజనసభాధ్యక్షుడైన మాలానా మహమ్మదాలీగారి కివ్వబడిన స్వాగతప్రత్యమున కై రూ 20-12-0 వ్యయపరచిరి. సదరు సామ్యు జిల్లాకలెక్టరు మంజూరుచేయవలసినది గవర్న మెంటు అందువిషయమై జోక్యము తీసికొనవలసివచ్చెను సదరుసామ్యు అందుకు కలిసిగాని విడిగగాని పట్టుమపెట్టుకొనవలసినదని 28 గురు సభ్యులకు మదరాసు లోకల్ థండు అక్టోబరు 12 వరకు సర్పాజ్జి ఆర్డరు విధించెను. నూతనగవర్నరుగారు ఎట్టిసానుభూతిని జూపుదు అని బోర్డులో యిదివరలోవలె అప్పీలు పిటిషనుపెట్టుకుండ గవర్నరుగారికే సర్పాజ్జి ఆర్డరు రద్దుపరచవలసినదని కొందరు సభ్యులు మనవిచేసికొందురని అనుకొనుచున్నారు. రేపు దీనివిషయమై సభ జరుగును.

స్వాతంత్ర్య హక్కు తిరుపతి మ్యూనిసిపాలిటీలో ఉచితపతనగ్రంథాలయస్థాపనము యిట్టిచిల్లరవిషయములలో ప్రభుత్వమువారు జోక్యము తీసికొని పురపాలకసంఘముల స్వాతంత్ర్యమునకు అడ్డుమరాజుడవనియు పురపాలకసంఘములకు కార్యాచరణ స్వేచ్ఛ ఉండవలసినది కాకినాడ పురపాలకసంఘమువారు అభిప్రాయమును తెలిపిరి.

మ్యూనిసిపల్ హెల్త్ అఫీసర్లను నియమించు పద్ధతులను గురించి నేలం పురపాలకసంఘమువారి తీర్మానముల నేక్కడి పురపాలకసంఘమువారు రామోదించిరి.

"ది ఇండియన్ జయంటు" అను చిరుదువహించిన ప్రాధెనరు లక్ష్మీనారాయణ నాయుడుగారు వారి సర్క్యన్ కంపెనీతో వరంగల్ దయచేసివారి గొప్పప్రదర్శనములను ప్రదర్శించుతూ యున్నారు. శ్రీవారి ప్రదర్శనములు ఇచ్చట అయిన తరువాత పెండ్లవాదాదు వెళ్లుచున్నారు. అని ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

కాకినాడ తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘము

నగరకాంగ్రెసు ఏర్పడెను

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాకినాడ, సెప్టెంబరు 14:—కాకినాడ తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘ కార్యనిర్వాహకవర్గము నిన్న సాయంకాలము సమావేశమై యీక్రిందితీర్మానముల జేసిరి

1 కాకినాడ మ్యూనిసిపాలిటీలోనిన్న కాంగ్రెసు ఫిర్కాసభ్యులు యావచ్చుండి కలిసి కాకినాడ నగరకాంగ్రెసు సంఘముయొక్క కార్యనిర్వాహకవర్గ మును.

2 కాకినాడ నగర కాంగ్రెసు సంఘము యావచ్చు కార్యమును యీసంఘము నెరవేర్చుచుండవలెను.

3 శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారు అధ్యక్షుడుగను శ్రీ మండపాక రంగయ్యనాయుడుగారు కార్యదర్శిగను యీసంఘమునకు ఎన్నుకొనడమైనది.

4 గోదావరి మండల సభ తీర్మానానుసారము స్థానిక స్వపరిపాలనాసంఘలను కాంగ్రెసు వశపరచుకొనుటకు తీర్మానించడమైనది.

కాకినాడ మ్యూనిసిపల్ సంఘములోని భారీస్థానములకు సభ్యుల నెన్నుకొనువిషయము కేటి సాయంకాల మాలాచేంపబడును.

విశాఖపట్టణపు మునిసిపల్ ఎన్నికలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

సెప్టెంబరు 14:—ఈదినముననే కాకినాడ 7 మ్యూనిసిపల్ కాన్సిలరు సభ్యత్వములకు నిన్న ఎన్నికలు జరుగబడి, ఫలితములు తెలుపబడినవి. అట్టిపురంవాడనకువచ్చిన రెండుస్థానములకు శ్రీ ఈటె నరసింహస్వామినాయుడుగారు, శ్రీ మొసలికంటి రామకృష్ణరావుగారు, వీరుభయలు పోటీలేకనే ఎన్నుకొనబడిరి. చెంగలరావుపేటలో కాంగ్రెసుఅభ్యర్థిగ శ్రీ యుత మంగళగిరి శీతారామయ్యగారు, బెంగాలు నాగభూరు రెయిల్వేకంపెనీవారితరపున క్రియంత వి. శివరామయ్యనాయుడుగారును మరిమగ్గురును అభ్యర్థులుగా నిలువగా శివరామయ్యనాయుడుగారు 51 ఓట్లున్ను, కాంగ్రెసుఅభ్యర్థి యగు శీతారామయ్యగారు 49 ఓట్లును సంపాదించగా శివరామయ్య నాయుడుగారే గెలిచిరి.

శీతారామస్వామి కోవిలవాడనకుగల రెండుస్థానములకును 8 గురు అభ్యర్థులుగ నిలువబడిరి. అందులో క్రియంత తి॥ వెం॥ (శీనివాసరావుగారు (కొంతకాలము జిల్లాసంఘ అధ్యక్షులు) మల్లిమడుగుల కోదండరామస్వామిగారును కాంగ్రెసు అభ్యర్థులుగా నిలువగా శీనివాసదాసుగారికి 89 ఓట్లున్ను కోదండరామస్వామిగారికి 45 ఓట్లున్ను వచ్చినవి. వేరొక క్రియంత (గంధి శ్రీరామమూర్తిగారును, (అందరికంపెను మొచ్చుఓట్లు సంపాదించగా) శీనివాసరావుగారును జయమునొందిరి. గోడేవారి వాగ్గులో కాంగ్రెసు అభ్యర్థియగు క్రియంత మండి నుజబ్బాబ్బయ్యగారు ఓడిరి. వీరి ప్రత్యర్థులగు శ్రీనిన్నకోట దుర్గారావు నెట్టిగారు గెలిచిరి. శివాలయంవాడలో క్రియంత కొల్లూరు నూర్యనారాయణ నుప్రగారు (కాంగ్రెసు అభ్యర్థి) అధికమును వోటులతో జయమొందిరి.

అఖిలభారత ఖిలాఫతు మహాసభ

బెల్గాం లో జరుపుట

డిశంబరు నెలలో బెల్గాం లో ఆ. భా. ఖిలాఫతు మహాసభను జరుపుటనుగూర్చి అధ్యక్షుని పేరున నూచించుటకు పంజాబు ఖిలాఫతు కార్యసంఘసభ లాహోరులో 14 వతేదీ రాత్రి జరిగినది. మాలానా బాఫరాల్ ఖానుగారి పేరున సభ్యులు ఏకగ్రీవముగా నూచించిరి. మాలానా బాఫరాల్ గారికి ఐదేండ్లు కవితీక్ష చేయుట. ఆయన యిప్పుడు చెరసాలలోనే యున్నాడు. నవంబరు నెలలో ఆతని వలవలెనను తీర్మానము రాష్ట్రీయ కాసనసభలో నామోదించబడినది. ఖిలాఫతు సంఘాధ్యక్షుడు దాక్టరు కిచలాగారు రాజీనామాని నిచ్చిరిగాని సభ్యులు దానిని సంగీకరింపలేదు. (ఆ. ప్రె.)

శ్రీసాంబమూర్తిగారి ఉపన్యాసము

స్వాతంత్ర్యసమస్య

బ్రాహ్మణగారి నిరంకుశచర్యలు

ఈనెల 11 వ తేదీ సాయంత్రము 6 గంటలకు జరిగిన పురములో విద్యార్థి గ్రంథాలయమునందలి పెద్ద బహిరంగసభ జరిగెను. సుమారు వెయ్యిమంది పురుషులును, స్త్రీలును దయ చేసిరి. పాఠశ్రమములు అన్ని మతములవారును పురపాలక సభ్యులునుగూడ వచ్చిరి. సభాధ్యక్షులు శ్రీవరహగిరి వెంకట శోగయ్య పంతులుగారు స్పీడరు. శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తి గారు సుమారు రెండుగంటలకాలము, గంభీరముగ మహోపన్యాసముచేసి ఘట్టల వ్యాధులను రంజింపజేసిరి. మరునాడొక ఉపన్యాసము గావించవలెనని ప్రార్థించిరి. కాని వెళ్లవలసిన జరూరుండుటచేత సాంబమూర్తిగారు వారిశోధికను నిరాకరించవలసినవారైరి. ఉపన్యాసమునం దిట్లు చెప్పిరి:—

జేశమునందండవత్ సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును పొందవలెనని అత్యంతరీతి యున్నాడు, దృష్టి అదే అయినప్పటికిని సాంసారిక తాపత్రయములందు నిమగ్నులై పరాకు గలుగుట తలపించుచున్నది. అయినను తిరుగ జ్ఞప్తికి వచ్చి ఎట్టి సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును బడయుట ప్రతివారును ఆలోచించుచుండురు. అన్నివిధములైన వికాసమునకును నిత్యజీవమునందు ఎల్లరును ప్రయత్నపడుచున్నారు. ఇతర యూరపియన్ దేశీయులు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమునకు తీవ్ర ప్రయత్నములు చేయుటలేదని తలంపవచ్చు. ఏదో సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును అదేశము లకుభవించు చున్నవని మీరనుకొనకండి. అదివట్టివామూత్రమై యున్నది. ఇప్పుడు వారు జినివాలో చేసికొనే పంధిలో ఏదేశమునకాదేశము ద్రవ్యలాభము ఆర్జికలాభము వర్తకపరిశ్రమల అభివృద్ధి యిట్లు కలుగునని ఆలోచన. ఏమాటంకమును లేకుండ కాంతిని ఎట్లు స్థాపనముచేయవలెనని హృదయ వేదనను ప్రతినిధులు మాపించుచున్నారు. ఉపన్యాసముల వల్ల తైలియుచున్నది. కాశ్యోతమైన కాంతికి మాడు సూత్రముల సాధారణముగా చేసికొనిరి. దేశక్షేమము (సెక్యూరిటీ) పంచాయితీ, వైస్రాయలుల తగ్గింపుట ఈకాంతియనునది యూరపునకుగాని ప్రపంచమునకు కాదు. “యూరపుయొక్క కాంతి ఐశ్వర్యము” అనేమేకడొకాల్లుగారు హెచ్చరించుచున్నాడు చెప్పచున్నాడు గాని ప్రపంచము యొక్కకాంతి ఐశ్వర్యము అను దృష్టి మరచిపోయినారు. కాబట్టివారు యితరదేశములకు శుభ మొనగూర్చులేరు. జినివాపంధి తెల్లజాతులవారి ఉపయోగార్థమేకాని ఇతరజాతులకుకాదు. ఒక ప్రక్కన ప్రపంచకాంతి యను పేరితో పంధి మీదేయుచుంటే వైశాల్య యుద్ధము ప్రారంభమయినది. దౌర్జన్యపథకులవై స్వాతంత్ర్యమును పొందజూచుచున్నారు. మహావిప్లవమువచ్చినది. ఇందులో ఏదేశములు కలియునో యిప్పుడు చెప్పజాలము. యుద్ధములు లేకుండకాంతిని పునరుద్ధరించుట యీసంధుఃవల్ల కానేరదు. భావప్రపంచము మారవలెను. ఇప్పుడొకరుపాను మొట్టమొదట వైశాల్య ప్రారంభమైనది. ఇదెట్లుపరిణమింపవలె యున్నదో తండ్రిలో తెలియును.

మానవజాతి కల్పాగమనకు కాంతికి మనవిధియేమో ఆలోచింపవలెను. ప్రపంచముంతటిలో మౌనవిశ్వాస ముండవలెను. సుహృత్సాగంధి కాంతిని ప్రబోధించెను. కాంతిస్వరూపమును రాద్రస్వరూపములో పెట్టి సాగించెను. ఎల్లరుకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమునే కాంక్షించియున్నారు. తీవ్రమయిన కార్యదీక్షగల్గియుండలేక పోవుటచేత సుహృత్సాగంధికి దేశము తనప్రజాధికను చేసలేదను అవిశ్వాసముఁగిగినది. పూర్వపు రాద్రప్రజాధికను మార్చుకొని కేవలము ప్రేమస్వరూపుడయి యున్నాడు. పశులములోడి యుద్ధమునకు ప్రతికూలముగా ఆత్మలములోడి శత్యాగ్రహమును పెట్టి అదిగుముఖముగా లేనప్పుడు మంగళస్వరూపమును దాల్చెను. బహిష్కారములను దీసివైచి నిర్యాకార్యక్రమమునే పెట్టియొండెను. ఇది బాబోలిలోచేసిన ప్రజాధిక. ఇప్పుడంతకును తక్కువయిన ప్రజాధికను పెట్టెను. (1) సర్వమతసహనమువికమత్యము (2) శుద్ధ రుథారణము విదేశప్రస్తుతబహిష్కారము (3) అంటరానితనము. బహిష్కారములలో విదేశప్రస్తుతబహిష్కారము తీసివేయకపోవుటచేత రుద్రస్వరూపపు భావముమాత్ర మున్నది. ఇదియే క్లెయింకాంగ్రెసులో పెట్టబోవు ప్రజాధిక. కాని దినదినమున వార్తలవలన సుహృత్సాగంధి మారుచున్నట్లు కన్పించుచున్నది. ఏదైనను స్థిరభావముకుదరక పరితాపపడుచున్నారు. విదప ఖద్దరు, నూలువడకుట, ఆధ్యాత్మికశిక్షణము, వానినిగూర్చి

ఉపన్యాసమును ప్రబోధించెను. రాట్నములననే ఆధ్యాత్మిక శిక్షణము, స్వాతంత్ర్యసంపాదన, దీక్షాపరతయు, కలుగునని యుద్ధాత్మకగుంఖలములతెంపుట యుద్ధమురాట్నముద్వారా జరుగుననియు ఆభిప్రాయముచెప్పెను.

విదప స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థలకు స్వాధీనపరచుకొనుటనుగురించి మాట్లాడెను. స్థానిక సంఘములందు స్వపరిపాలన మను పేరేగాని నిజమైన స్వపరిపాలనహక్కులు లేవు. అవి సంపూర్ణముగా నుండినగాని క్షేమము చేయరదు. ఏకలక్ష్మ్యముగా భిక్షసిద్ధాంతముగలిగిన రాజకీయతత్వములు గలిగినవారు ఉండక పోవుటచేత సరిగా నడచుటలేదు. రాజమహేంద్రవరములో కాంగ్రెసు ఆసహాయవాదులే పురపాలకసంఘములో ప్రవేశించి స్వాతంత్ర్యమును వెరప ప్రయత్నించిరి. ప్రభుత్వమునకును పాలకసంఘమునకును సంఘటనముకలిగినది. ఏమాత్రము ప్రభుత్వమునకుబాధక కాంగ్రెసుతరపున పురపాలకసభ్యులను చేరమెనేను కూలీలతరపు ఘట్టమైన ఉపాధ్యక్షుడును ఇప్పుడు మీ జిల్లాకలెక్టరైన బ్రాకన్ గారి ఆర్డరు తొలగింపించి జయిలుకు వెల్లిరి.

బ్రాకన్ గారంటే సామాన్యుడు కాదు. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము ఎట్లుజరిగింపవలెనో సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య ప్రయత్నముల నెట్లు అణగద్రొక్కవలెనో, ప్రజల ప్రతిసంస్థను యేవిధముగా నడుపువలెనో తెలిసిన బుద్ధిమాత్తులగు కలెక్టరు, అందరు ఐ. సి. ఎన్.లవంటి కలెక్టర్ మేజిస్ట్రేటుకాదు అయిన రాజకీయవేత్త. రాజకీయకలెక్టర్ గనె చెప్పవచ్చును.

ఈ సభాధ్యక్షులైన శోగయ్యపంతులుగారు ఆఫీస్ పని మీద వెళ్లినపుడు కలింగపట్టణమునుండి మరలి వచ్చేటప్పుడు నిన్ను గాంధీబోస్ తో చూస్తానని అనుకొంటిని అని బ్రాకన్ గారు తొలుత సంభాషణచేసిరి. దీనినిబట్టి రాజకీయప్రబోధమునం దెక్కుడు శక్తయున్నదో పరిపాలనమందు దృష్టియున్నదో తెలియగలదు. ఆఫీస్ పని వ్యవహారములందు మొదటి కుళలప్రశ్న. వీవు గాంధీబోస్ తో వస్తావని అనుకొన్నాను అన్న మాటలో బ్రాకన్ గారిదృష్టి ఏదైవుననున్నదో ఆలోచించండి. ఇంగ్లండుయొక్క ప్రతిష్ఠా సవరణకుటయే. ఎప్పుడును ఆయన దృష్టియందును గాని తనియడల శోగయ్య పంతులుగారితో ప్రారంభముగా సంభాషణ యిదియో? తన ఆఫీసు ఉద్యోగములు ఖద్దరుకట్టుకునేవారు అట్టివారిని దగ్గరకు రానిచ్చేవాడుకాదు. బాటియపతాకముమాస్తే శోపము. గోదావరిజిల్లాలో 800 గ్రామములలో కాంగ్రెసుసంఘము లేర్పడియున్నవి. బాటియత ఎక్కడచూచినను కన్పించేది. దానిని అణగద్రొక్క ప్రయత్నించెను. తీవ్రమైన రాజకీయచునిషి కాని సాధారణమైన మేజిస్ట్రేటుకాదు. కాకినాడలో దేశీయ మహాజనసభ జరుగకుండ చేస్తానని చెప్పినాడు. సర్క్యులర్లుకూడ రిలక్స్ స్వరాజ్య నిధికిగాని ఆహ్వానసంఘమునకుగాని చందాలు యివ్వవద్దని పంపినాడు. అంతేకాదు. రయతులకు నీరివ్వకూడదని సర్క్యులర్లు పంపినాడు. నిరంకుశముగా చాలాచేస్తాడు. ఆయన బెడరింపు మార్గము భయచేతేమార్గము నవలంబించి ఎత్తుమీదనడిస్తాడు. ఎత్తులవ్యక్తి ఈసర్క్యులర్లు గవర్న మెంటుచూచి కాంగ్రెసువిషయములోకాని నీటిసప్లయ విషయములోకాని శోక్త్యము కలగ చేసికొనవచ్చునది. తనకు ప్రతిష్ఠభంగమని యోచించి సెలవుపెట్టి ఇంగ్లాండు వెళ్లిపోయెను.

నీటిసప్లయ వ్యవహారము తనదికాక పోయినప్పటికిని కాదని తెలిపి నప్పటికిని బెడరింపు సర్క్యులర్లు చేసేవాడు. వెళ్లిపోకుండ నుండియున్నయెడల కాంగ్రెసు జరిపించు విషయములో ప్రజలకును ఆయనకును పెద్దసంఘటనము కలిగియుండేది. కాంగ్రెసు యొక్క జయప్రదముగా జరిగేది. కలెక్టరుయొక్క నిరంకుశతత్వమునకు బాధక ప్రభుత్వమునకు బెడరక కాకినాడ మ్యునిసిపాలిటీ కాంగ్రెసునకు తగినసహాయము చేయబట్టియే కాంగ్రెసు జయప్రదముగా జరిగినది. ప్రజాసంబంధమైన బాటియసంబంధమైన విషయములు వచ్చినప్పుడు కాంగ్రెసు సభ్యులు స్థానిక సంఘములలో నున్నయెడల నిర్భయముగ వ్యవహరింతురు. వారియందు ఎప్పుడును పూర్ణమైన విశ్వాసముండును. కావున యిప్పుడే మ్యునిసిపాలిటీలోని ఖాళిలకు కాంగ్రెసు సభ్యులనే పంపించి వారికి తోడ్పడవలెను. ప్రభుత్వమునకును మ్యునిసిపాలిటీకిని సంస్కర్షణము వచ్చినప్పుడు సత్యాగ్రహము చేసేదైనను కైలుశిక్షల ననుభవించియైనను స్వాతంత్ర్యసాక్షులను పొందెదరు. ఇతర మ్యునిసిపాలిటీలలో జరుగుచున్న విషయముల తెప్పి ప్రజలయొక్క తోడ్పాటునకై హెచ్చరించిరి. విదప అస్పృశ్యతా నివారణమును గూర్చి ప్రబోధము చేసిరి.

తానెప్పుడును ఖద్దరును స్థరింతుననియు అసహాయ వాదులనైన తనకత్తుడుగారవమనియు గాంధీబోస్ పెట్టుకొనుటకు ఏని సంశోచములేదనియు తాను మొదటినుండియు కాంగ్రెసుసభలకును యితర రాజకీయసభలకును వెళ్లుచున్నాననియు శోగయ్య పంతులుగారు కలెక్టరుకు సమాధాన మిచ్చుకట్లు చెప్పబడెను.

మతకలహములు

కాంప్టీలో కొట్లాట

13 వ తేదీ సాయంత్రము హిందువులు నిశ్చబ్దముగా గణపతిని జలాపనాహారము నిమిత్తము కొనిపోయిరి. వారిలో చాలమంది మసీదును దాటిపోయిన పిమ్మట మహమ్మదీయులు దుడ్డుకర్రలతో మిగిలిన వారిని కొట్టిరి. 8, 10 మంది హిందువులకు బలమగుగాయములు తగిలెను. నిష్కారణముగా మహమ్మదీయులు హిందువులను వసేదుకు ఆవల 40 బాళల దూరమున నిటులకొట్టిరి. (అ. ప్రె.)

లక్నో కొట్లాట

14 వ తేదీని గూడ చిల్లర కొట్లాటలు జరిగెను. దుకాణములను తెరువలేదు. ప్రజలభీతితోలగలేదు. వీధులు చాలవరకు నిర్జనములయ్యుండెను. శయంకరములగు వందతులు ప్రజలపాగాను, దుడ్డుకర్రలను పట్టుకొని తిరుగకూడదని ఉత్తరువుచేయబడి నందున వైజారులను కత్తులను దుమ్ములలో వాచుకొని తుంటరులు వీధులలో గుంపులుగా చేరసాగిరి. పెద్దవీధులలో సైనికులును పోలీసువారును కావలియుండినను వారు కనుచాలు కాగానే ఒంటరిగా కనబడినవారి నోరునొక్కే సందుగొందులలో కీడ్చుకొనిపోయి అచట వారిని చావజేతుకగొట్టి కత్తులతో నాడివిరి. పిస్తోళ్లను కొద్దిమంది కాల్చిరి.

కొన్నిచోట్ల టపాబంత్రోతులు ఉత్తరముల నిమ్మటకు గూడ తాజాలకపోయిరి. వ్యాపారమంతయు నిలిచిపోయినది. బలరాంపురం కింగ్ బార్లీ వైద్యశాలలు రెండును గాయములు తగిలి నవారిలో నిండిపోయెను. 14 వ తేదీని అదీనుగా యిద్దరు చనిపోయిరి. 22 మంది కి గాయములు తగిలెను. వారిలో నొకడు వైశ్యుడు. మహమ్మదీయు లధికముగా నివసించుచున్న మాల్వీ గజెలో నొకసండులోనలెని రొమ్ములో కత్తితో పాడువగా ఆతడు వెంటనే అచటనే కడలేరెను. అకేటలోనన్న హిందువులలో చాలమంది పోలీసు వారి సహాయంతో తనయిండ్లను వదిలి సురక్షిత ప్రదేశము లకుపోయిరి. అటలే హిందువు లధికముగానున్న పేటలలో నివసించు మహమ్మదీయులు గూడ లేచిపోయిరి. గాయములు తగిలిన 22 మందిలో 17 గురు హిందువులు, 5 గురు మహమ్మదీయులు కత్తిపోటు గాయములే కనబడెను. ఒకచో ఒక మహమ్మదీయునిపై పిస్తోలుకాల్చిరి. గుండు అతనిఎడమచేతి గుండ దూరిపోయినది. 13 వ తేదీని నెమ్మదిగా నుండిన నేటు అలో 14 వ తేదీని ఆల్లరులు జరిగెను. చాకులతో కాళి ఆలయమును మహమ్మదీయులు పాడుచేసెదరను వందలవలన 14 వ తేదీ ఉదయమున నచట గొప్పగుంపు చేరెను. సైనికులు వెంటనే వారిని చెదరగొట్టిరి. గోమతీనది కావల దాగింజలో గూడ సైనికులటులనే గుంపును తరిమిరి. చాలమంది సైనికులను కావలియుంచిరి. రాత్రి 8 గంటలవైని వీధులలో కనబడ గూడదని గుంపులుగా చేరరాదని ఉత్తరువు చేయబడెను.

14 వ తేదీ సాయంత్రమున ఢిల్లీ కమిషనరును హిందూ మహమ్మదీయు ప్రముఖులను స్వరాజ్యపక్షమువారు ఆశుగావాడలకేగి కాంతికోరకు ప్రయత్నించిరి. రాత్రి కొద్ది గలభాలుమాత్రమే జరిగెను. 15 వ తేదీ ఉదయమున పోస్టు మాస్టు టపా కచేరికి వెళ్లుమండగా ఆతనిని కత్తితోనాడివిరి. మరియొకని గూడ నాడివిరి. (అ. ప్రె.)

వ.గ.రాష్ట్రమున ఖద్దరు

ఆచార్య రాయుగారి గొప్పదీక్ష

ప్రజల ఉపేక్ష

ఆచార్య ప్రఫుల్ల చంద్రరాయుగారు కలకత్తా నగరమున ఖద్దరు ప్రదర్శనమును ప్రారంభించిరి. ఖద్దరు విషయమున ప్రచారముచేయుటకు నేనిరాష్ట్రమున 30 వేలవైశ్యదూరము తిరిగిరి. 500 సభలలో నుపన్యసించిరి. రాష్ట్రమున శుభ ఖద్దరు విరివిగా తయారగుచున్నదిగాని కొనువారుమాత్రము కనబడుటలేదు అని ఆచార్యరాయుగారు రాసభలో నుడిపిరి. (అ. ప్రె.)

ఆంధ్ర పత్రిక

(1398)

ధనవంతులకు మాత్రమే ?

అనంగ ప్రభయాకారి

మనశితనము, ఇతరకారణములచే గలిగిననరముల బలహీనత, ముడుతలుబడిన దపుడలు, చిక్కినట్లు కనబడుట, మొదలుపెట్టిన అలసిపోవుట మొదలగు వాటిని విశేషకష్టము, భిష్టతయే కాదుచేసి, కాశ్యతయవ్వము నిమ్మము, కాస్త్రసమృద్ధిగా తయారుచేసిన ఈవిద్య మధము నిరపయోగమైకట్టి శిశువులలో కూడ క్రొత్తచరుకుతనమును పుష్టినియిచ్చుచు యింద్రజాలమువలె నూతనమాయను కలిగించును. పూర్తిగాఁగల వివరములకు వ్రాసిన యీనామగా పంపబడును. 20 గుళికలు గల బుడ్డి 1 కి రూ. 10 మాత్రమే

కందర్పసంజీవని తైలము

ఈతైలమును వైకివాడుటచే నపుంసకత్వము మొదలగునవి తొలగుటయే గాక మంచి సంసారసౌఖ్యము తప్పక కలుగును. ఒకకులము బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 10-0-0. ఇతరవివరములకు వ్రాసిన మాక్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును. రాజవైద్య నారాయణజీ, కేశవజీ, నెం. 49 బందరుపేదీ, మదరాసు.

చుండుకు నూనె

తెల సీసా 1-కి రూ. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-11-0 ఈ నూనెను కాచిన నుండు పొట్టుకాలుట, జిల్ల, గోకుడు పుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన పెంపు తెలకు ఈవిధముగ చక్కగఁ జెరుగఁగలరు.

శిరోవేదన మాత్రలు

20 మాత్రలు డబ్బీ 1-కి 0-12-0 ఈ మాత్రల నుపయోగించుటవలన శైత్యపు తెలనొప్పి, ఒంటితలనొప్పి వెంటనే బోవును. అమ్మకాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

కా మి ని యా నూ నె

వెంట్రుక లేఅందము. రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు.

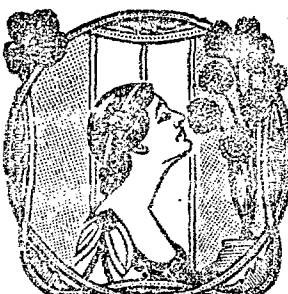
వెంట్రుకలు దువ్విసపుడు ఊడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగా పాడగును. అట్లుకాకుండ

నేడే కామియానూనెను వాడి నత్వరముగా శిరోజముల గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకల కేహద్యమున్నను మాన్చి ఈ దివ్యవిషము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును. ఒకపరిక్షవల్లమీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతిసుధ్రవరచును. బుడ్డివెల 1 రూపాయి. 3 బుడ్లభరిదు రూ. 2-10 0.

ఆటోదిల్ బహారు

(రిజిస్టరు చేయబడినది) మీకు ఏనువాసన ద్రవ్యము లేక అత్తరు కావలసియున్న ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుడు.

1 అవున్న బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ
1 డ్రాం బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదిశలను వ్యాపించును.
1 డ్రాం బుడ్డి 0-8-0 }
పై కామియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులమ్ము ప్రతిచోటను విక్రయించబడును. లేకున్న సోలుపజెంట్లగు,
ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,
155 జమ్నామఠీదు, బొంబాయి అని వ్రాసిన బడయగలరు

మానసోల్లాసిని మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (కడి అణాలు) తెలనులభము! (పోస్టుఖర్చులప్రత్యేకము) గణనాధికము! శరీరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగిడి శైత్యకాకల కీమాత్రలు దివ్యామృతము. అజీర్ణము, అరుచి, అవులింతలు, అస్థి నూనె, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలహీనము, పిక్కిలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు, క్రేస్త, అగులు, మొదలగునవియందు గలిగిడి నొప్పిలను బోగొట్టి శేషమును మంచి యారోగ్యమునకు చేచ్చును. ఈ మాత్రలు మేహవాత నొప్పిలను వెంటనే మాన్పును. యందు ఆ నేకవిషములు చేరినవి. అనుభవము గల వైద్యులుగట్లతమ పరమహంసక్రియ యని చెప్పకయ్యను. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు. చిరునామా:— (1078) ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం, పోస్టు నిడుమోలు, ఎలమర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

తేలునుండు

తెల సీసా 1-కి రూ. 0-8-0. వి. పి. సహా 0-12-0. తేలుకాటువలన అపాయము లేదుగాని విశేషబాధ గలదు. తేలు కాటువలన విషము నెత్తురులో ప్రవేశించదు. బాధ నశములవెంట పెద్దనరము దగ్గరనుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టినబొటను బండపానలులు చేసిన బాధ తగ్గును. ఇది మిగుల ఘాటు గలిగి నీటివలె నుండును. కుట్టినబొట కొంచము మందుబోసిన బాధ మాయ మగును. మందును గలిగియున్న తామ బాధడక నితరులకు పుణ్యము గట్టుకొనవచ్చును. ప్రతియింటు నుండదగినది. అమ్మకాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

The Zandu Pharmaceutical Works Ltd, Bombay

జాండుబేషధశాల లిమిటెడ్ బొంబాయి 380 జాండువారి చవనపాళ

జలుబు, దగ్గు, ఉబ్బనము మొదలయిన యెదురుకొమ్మలను సంబంధించిన సమస్త రోగములను దివ్యవిషమే గాక శరీరమునందలి నెత్తుగును కుభ్రవరచి చెడిపోయిన జీర్ణశక్తియును బాగుచేసి జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధి చేయుటయందు దివ్యతీహ మైనది. ఎల్లప్పుడూ జలుబు, దగ్గు, జ్వరము మొదలయినవాచేసి పీడింపబడుచు బక్కచిక్కిన శిశువులకు అమృతప్రాసము. 08-01-23 (14-11-23) న బర్లిన్ నుండి కె. కేశవరావు బి.వి.వి.యల్ గా లెట్ట వ్రాయుచున్నారు. "మీ చక్కన పాకేవలన నాకధికమైనగుణము కనిపించినది. దయచేసి రైల్వే పార్శ్వబార్దారా మరీ రెండుసీసాలను పంపుడు." తెల 1 సీసా రూ. 2-8 0. 1/2 సీసా రూ. 1-8-0. వి. పి. ప్యాకింగు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. కోరువారికి మాక్యాటలాగు యుచితముగా పంపబడును. ఎల్లరును సేవింప తగినది. ఒక్కసారి వాడిచూచిన గణము తెలియగలదు. **డా.మోదర్ అందుకంపెనీ,** 43, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.